

Univerzita Karlova v Praze
Právnická fakulta

Kateřina Kozlová

MEDIACE JAKO MIMOSOUDNÍ ZPŮSOB ŘEŠENÍ SPORŮ

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Petr Dobiáš, Ph.D.

Katedra: Obchodního práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 25. června 2012

Prohlášení:

„Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracovala samostatně, všechny použité prameny byly řádně citovány a práce nebyla využita k získání stejného nebo jiného titulu.“

V Praze dne 27. června 2012

Kateřina Kozlová

Poděkování:

Ráda bych využila této příležitosti a poděkovala zejména vedoucímu své diplomové práce, JUDr. Petru Dobiáši, Ph.D., za cenné rady a připomínky při zpracování této práce. Poděkování patří rovněž Joshua Mark Dale, LLB z University of Western Sydney, členu Human Rights Sub – Committee for the Australian Lawyers Alliance za pomoc při hledání materiálů v Austrálii a dále hlavně celé mé rodině a nejbližším, kteří mi byli vždy velkou oporou.

Obsah

Úvod.....	1
1. Mimosoudní řešení sporů.....	2
1.1. Charakteristické znaky ADR	2
1.2. Výhody a nevýhody ADR.....	5
1.3. Druhy mimosoudních řešení sporů	5
1.3.1. Využití nezávislého arbitra	6
1.3.2. Mini-proces	6
1.3.3. Rozhodčí řízení (Arbitráž).....	7
1.3.4. Med-Arb	9
2. Mediace.....	10
2.1. Pojem mediace	10
2.2. Historie mediace	11
2.3. Mediátor	14
2.3.1. Role mediátora	15
2.3.2. Nestrannost, nezávislost a mlčenlivost mediátora.....	17
2.4. Proces mediace	19
2.4.1. Druhy jednání a vyjednávání.....	19
2.4.2. Fáze mediace	20
2.4.2.1. Zahájení mediace	21
2.4.2.2. Získávání informací	21
2.4.2.3. Porozumění zájmům	23
2.4.2.4. Hledání řešení	23
2.4.2.5. Vytváření a sepsání dohody	23
2.4.2.6. Závěrečné slovo	24
3. Evropská úprava mediace	25
3.1. Spotřebitelské spory.....	25
3.2. Zelená kniha alternativního řešení sporů	27
3.3. Evropský kodex chování pro mediátory	28
3.4. Směrnice o některých aspektech mediace v občanských a obchodních věcech	29
3.4.1. Působnost Směrnice o mediaci.....	30
3.4.2. Základní předměty úpravy.....	31
3.4.3. Požadavky Směrnice o mediaci na členské státy	32
3.4.4. Hodnocení implementace Směrnice o mediaci	33
4. Úprava mediace v České republice.....	38
4.1. Historie mediace a její instituce.....	38

4.2.	Současná právní úprava	39
4.3.	Návrh zákona o mediaci	43
4.4.	Základní ustanovení zákona o mediaci	44
4.4.1.	Zahájení mediace a smlouva o provedení mediace	45
4.4.2.	Osoba mediátora a průběh mediace.....	47
4.4.2.1.	Seznam mediátorů a složení zkoušky	47
4.4.2.2.	Odměna mediátora	50
4.4.2.3.	Hostující mediátor.....	51
4.4.3.	Ukončení mediace a mediační dohoda	52
5.	Zahraniční úprava mediace - Austrálie	54
5.1.	Vývoj mediace na území Austrálie	56
5.2.	Mediace na federální úrovni	58
5.3.	Národní akreditační systém	59
5.4.	Mediation Act 1997	62
5.5.	Mediace ve státě Nového Jižního Walesu	64
5.6.	Shrnutí.....	66
	Závěr	67
	Seznam zkratk	69
	Seznam použité literatury	72
	Přílohy.....	85
	Příloha č.1	85
	Abstract.....	93
	Abstrakt.....	95
	Klíčová slova / Keywords.....	97
	Název / Title.....	97

Úvod

Mediace a vůbec celé spektrum alternativních způsobů řešení sporů je v současné době stále častěji probírané téma. Můj zájem o tuto oblast vznikl během mého studia na zahraniční universitě v rámci programu ERASMUS. Studovala jsem na University of Copenhagen, kde mi byl nabídnut prakticko – teoretický předmět „Negotiation in Dispute Resolution in Theory and Practice“. Zmíněné studium ve mně probudilo zájem o hlubší poznání mediace v právním řádu České republiky a přátelství s mnoha zahraničními studenty z Austrálie, v současné době již praktikujícími právníky, pak možnost srovnat a představit mediaci v tak odlišném prostředí jako je Austrálie.

Ve své práci jsem si tedy stanovila cíl představit mediaci jako jednu z forem alternativního řešení sporů, její charakteristiky, procesy a fungování. Mou snahou je poukázat na pozitiva mediace a její novou právní úpravu v České republice. Zabývám se vývojem mediace v Evropské unii, kterou považuji za neodmyslitelné vodítko v rozvoji mediace na národní úrovni a jako srovnání doplňuji kapitolu věnující se zahraniční úpravě mediace v Austrálii.

Patrně i vzhledem ke svému vyznání a povaze považuji komunikaci za nejpodstatnější součást fungování i těch nezákladnějších článků společnosti, jako je rodina a přátelství. I přesto, že se mnohým může zdát mediace poněkud neprávníckou oblastí, s ohledem na své neopomenutelné spojení s psychologií, domnívám se, že její zapojení do právního řádu je pozitivním krokem kupředu v rozvoji řešení sporů. Toliko diskutované téma a nová právní úprava mediace v České republice, jež ještě není účinnou, pro mne pak není jen pouhým tématem diplomové práce, ale vzhledem ke svému zaměření a potřebě pomáhat, mi dává prostor se této problematice věnovat možná i v budoucnu jako součást své profesní kariéry. Považuji za významné a nacházím sama sebe v možnosti nebýt pouze prostředníkem mezi klientem a autoritou, skrze advokátní praxi, ale moci se věnovat i mediátorské činnosti, kde mohu profesně pomoci jak právní radou, tak lidskou stránkou na cestě dopracování se ke společnému cíli.

Práce vychází z úpravy platné k 25. červnu 2012.

1. Mimosoudní řešení sporů

Mimosoudní řešení sporů či jinými slovy alternativní řešení sporů je systém alternativ ke standardnímu způsobu řešení sporů v oblasti práva, tedy k soudnímu řízení jako takovému, které je vykonáváno veřejnou mocí. Odborná literatura a praxe používá pro pojem mimosoudní řešení sporů označení – zkratku ADR. Zkratka vychází z anglického jazyka a v odborné literatuře se setkáme s různými výklady. S největší pravděpodobností nejčastěji používaný, a tudíž patrně i nejznámější výklad tohoto akronymu zní „**Alternative Dispute Resolution**“. Takto vyložený název této zkratky vyzdvihuje pojem „alternative“ jakožto alternativní způsoby k obecným a tedy nejčastěji používaným způsobům řešení sporů. Další, a z mého pohledu zajímavý, je odlišný výklad International Chamber of Commerce¹ v Paříži, která o zkratce hovoří jako o „**Amicable Dispute Resolution**“, což v překladu znamená „přátelské“ řešení sporu. Tento překlad či výklad dané zkratky je dle mého názoru více sugestivním pojmenováním, které by ve svém důsledku mělo strany sporu vést k samotné podstatě, tedy vyřešit spor na základě vzájemné dohody a bez nutnosti zásahu veřejné moci. Samotné ICC svůj výklad zkratky vysvětluje tím, že se jedná o přátelskou cestu, která není završena rozsudkem, jenž by byl právem vynutitelný.² Posledním výkladem zkratky ADR je „**Additional Dispute Resolution**“, stavící mimosoudní řešení sporů do pozice „doplňkové“.

1.1. Charakteristické znaky ADR

I přesto, že praxe rozeznává mnoho podob ADR, existují znaky, jež jsou pro tyto metody společné a charakteristické. Mezi tyto znaky lze zařadit:

- dobrovolnost,
- účast nezávislé třetí strany,
- průběh samotného řízení není právem upraven,
- výsledkem jednání není zpravidla závazné rozhodnutí (výjimku tvoří rozhodčí řízení),

---

¹ Dále jen „ICC“, Pozn. překlad Mezinárodní obchodní komora.

² ICC. Guide to ICC ADR, 2001. Dostupné z WWW

<http://www.iccwbo.org/uploadedFiles/Court/Arbitration/other/ADR%20Guide_English.pdf>.

- nejde o striktní aplikaci právních norem, nýbrž o oboustrannou dohodu, která vzniká ze vzájemného jednání.³

Hlavním, nejdůležitějším a nejvýznamnějším charakteristickým znakem je obecně, ale i z mého úhlu pohledu, *dobrovolnost*. Bez dobrovolné vůle stran zpravidla není možné k mimosoudnímu řešení sporu přistoupit.⁴ Toto zásadní rozhodnutí mohou strany učinit kdykoli. Je možnost jej sjednat předem, již ve smluvním ujednání, stejně tak je možné se pro takovéto řešení sporu vyjádřit až v době jeho samotné existence. Sama vůle k nespornému řešení, tedy mimosoudní cestou, však musí být vůlí obou stran.

Některé právní systémy jako například australský právní systém, vedou strany sporu k mimosoudnímu řízení již z podstaty samotného zákona. Australský právní systém při pracovním úrazu, v případě uznání náhrady a výše škody, určuje stranám nejprve povinně účast na mediačním jednání, a až v případě, že tato jsou neúspěšná, tedy nepodaří se dospět ke vzájemné dohodě, vstupují strany do soudního sporu.⁵ Hlavní charakteristický znak mediace - dobrovolnost, je zde však zachován. Záleží na vůli stran, zda k výsledku mimosoudního řešení dojde. Přes obligatorní povinnost řešit problematiku náhrady škody formou mediace je však právem obou stran, kdykoli takovéto jednání ukončit, a to bez rizika jakékoli sankce, pokud tato případně nebyla předem stranami sjednána.

Vedle dobrovolnosti dalším významným charakteristickým znakem je *účast nezávislé a nestranné třetí osoby*, kdy tato osoba nemá autoritativní pravomoc soudce. Jejím úkolem není ve věci vydat autoritativní rozhodnutí (odlišně v případě rozhodčího řízení), ale vést jednání. Samotná dobrovolnost je z hlediska mého pohledu podmínkou mediace, úspěch je však významně ovlivněn právě účastí nezávislé a nestranné třetí osoby, která má zásadní vliv na výsledek. Podstatná je nejen profesionalita, která je hlavním předpokladem účasti této osoby na jednáních, ale velmi důležitou roli hrají

---

³ ROZEHNALOVÁ, N. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku*. ASPI Wolters Kluwer, 2. vydání, Praha, 2008, s. 18.

⁴ Vzhledem k zaměření práce na mediaci ponechávám stranou možnost, jako jsou například obligatorní arbitráž, která je samozřejmě výjimkou a k níž není dobrovolnost podmínkou, neboť byla účastníkům uložena normativním předpisem.

⁵ Workplace Injury Management and Workers Compensation Act 1998 No 86, sec. 318A, dostupné z WWW <<http://www.legislation.nsw.gov.au/maintop/view/inforce/act+86+1998+cd+0+N>>.

samotné zkušenosti, kterými daná osoba disponuje, jelikož právě tyto jsou předpokladem pro vytvoření důvěry a porozumění, na nichž se celý úspěch způsobů ADR zakládá.

Pod ADR je řazena i tzv. negociace. Jedná se o dobrovolné jednání bez účasti třetí nestranné osoby, kde se sejdou pouze zástupci stran a nebo strany samy a vyjednávají, ve snaze dosáhnout smířčího řešení, a to bez přítomnosti osoby, která by jednání vedla.⁶

Charakteristickým rysem ADR je též dosažení *společného konsensu*. Tento konsensus není výsledkem použití autoritativní moci, která by o problému vydala vykonatelné rozhodnutí, ale produktem diskuze vedené nad problémem. Zachování této dohody má mít oproti rozhodnutí výhodu v tom, že napomáhá k udržení dobrých vztahů mezi obchodními partnery, popřípadě jinými druhy stran, které následně umožňuje další spolupráci, či komunikaci.

Kromě rozhodčího řízení nebyly až doposud ostatní jednotlivé způsoby ADR upraveny v České republice zákonem, čímž se výrazně liší od obecného soudního řízení. Nově je od letošního roku věnován zákon mediaci, zákon č. 202/2012 Sb., o mediaci a změně některých zákonů (dále také „zákon o mediaci“ nebo „ZM“)⁷. Fakt, že tuto vlastnost zmiňují až na posledním místě, ji však neubírá nic na její důležitosti. Tento charakteristický znak umožňuje, aby průběh ADR byl flexibilnější, a strany na jeho vedení měly velký subjektivní podíl. To dodává stranám jistý pocit důležitosti a akceptace jejich názorů v rámci tvorby dohody. Praxe pak ukazuje, že pro strany je velmi důležitým faktorem i ta skutečnost, že v soudním řízení o jejich právech a povinnostech rozhodne osoba, se kterou zpravidla komunikují poprvé, a která nemůže být do všech rozhodujících faktorů dané problematiky plně zasvěcena.

---

⁶ Dokonce s výslovným vyloučením negociace z výčtu způsobů ADR se setkáváme například u N. Rozehnalové. Ta důvod přisuzuje faktu, že evropské země jsou ve výčtu druhů ADR mnohem konzervativnější než USA. In ROZEHNALOVÁ, N. Op. cit. sub. 3, s. 23 z roku 2008. Naproti tomu Z. Kordač in KORDAČ, Z. *Zkušenosti se současnou právní úpravou a praxí alternativních metod řešení sporů v USA*. Právní fórum, 2010, č. 3, s. 134, uvádí, že například americká praxe negociaci do způsobů ADR zahrnuje.

⁷ Blíže v kapitole 4 této práce.

1.2. Výhody a nevýhody ADR

Výhody mimosoudního řešení sporů jsou nejčastěji uváděny následující:

- *nízké náklady* – v rámci ADR nejsou účtovány soudní poplatky, náklady na znalečné a svědečné. Případné náklady si každá strana nese sama, pokud se strany nedohodnou jinak. Je pochopitelně možné, aby i v rámci ADR se například strany dohodly na vyhotovení znaleckého posudku, včetně toho jakým podílem ponесou za toto vyhotovení náklady, vždy ale rozhoduje dohoda. Stranám tedy nehrozí riziko, že v případě, kdy nebudou jako strana sporu úspěšní, budou povinni nést i náklady řízení a náklady právního zastoupení druhé strany;
- *psychologický efekt* – oproti soudnímu řízení, cílem a výsledkem ADR je většinou tzv. „win-win situation“⁸, která umožňuje zachovat dobré vztahy mezi stranami, a tím jim umožnit pokračování v další obchodní či jiné spolupráci;
- *rychlost řízení* – ADR nepodléhá procedurálním pravidlům a řízení se neprodlužuje o instituty vyskytující se v řízení soudním, jako například řádné a mimořádné opravné prostředky.⁹

Oproti shora uváděnému výčtu výhod se může jako jistou nevýhodou jevit riziko možného neúspěchu, které ve svém důsledku prodlouží dobu samotného řešení sporu. V případě, že se strany nedohodnou a jejich spor musí přeci jen být postaven na půdu justice, posune se rozhodnutí jejich sporu o dobu samotné negociace, kterou si strany vzájemně věnovaly, za účelem najití společného průsečíku jejich zájmů, pro řešení toho kterého sporu. Další nevýhodou je i nižší vykonatelnost dosažených dohod oproti autoritativním rozhodnutím, což s sebou nese případné riziko zbytečně vynaložených nákladů a času.

1.3. Druhy mimosoudních řešení sporů

Mezi odbornou veřejností není jasná shoda v tom, jaké druhy mimosoudního řešení sporů lze pod pojem ADR podřadit.¹⁰ V širším výkladu se jedná o všechny způsoby

---

⁸ Oboustranně výhodná dohoda, v překladu „vítěz-vítěz“.

⁹ BĚHOUNEK, T. *Mediace v civilním řízení*. Právní rozhledy, 2004, č.19, s. 713.

¹⁰ ŠTANDERA, J. *Mediace – možná cesta z labyrintu soudního řízení*. Právní rozhledy, 2011, č. 22, s. 803.

řešení sporů a jejich obměny, které nemají původ ve veřejném soudním systému, na druhé straně ADR v užším výkladu je chápáno jako způsob odlišný nejen od systému soudního, ale i rozhodčího, jehož výsledkem je rozhodčí nález, který má svou vykonatelnost garantovanou veřejnou mocí. K tomuto názoru se přiklání i N. Rozehnalová¹¹, která svou publikaci řadí mezi práce, jež rozlišují mezi ADR, rozhodčím řízením a řízením soudním. Na druhé straně P. Smolík, s jehož názorem se ztotožňuji, rozděluje způsoby řešení sporů na ty řešené cestou soudního řízení a alternativní způsoby, které dále dělí na formální (rozhodčí řízení) a neformální (mediace).¹²

Samotných druhů ADR je opravdu mnoho a v právním oboru vznikají v čase stále nové druhy. Často se jedná o pouhé nuance, jež je dělí od jejich „předchůdců“, malé modifikace, které autoři ale již pokládají za rozdílné. Jako demonstraci si dovoluji vyjmenovat následující „mediace“, „konciliace“, „negociace“, „mini-trial“, „med-arb“, „medaloe“, „technická expertíza“, „využití nezávislého arbitra“, avšak existuje ještě mnoho dalších „druhů“ ADR. Vzhledem k množství jednotlivých používaných způsobů ADR bych dále představila pouze okrajově následující druhy a v další kapitolách se pak věnuji podrobněji pouze mediaci, která je v současné době patrně na prvním místě v četnosti diskuzí na téma ADR.

1.3.1. Využití nezávislého arbitra

V případě nezávislého arbitra si strany, zpravidla obchodního závazkového vztahu, zvolí po vzájemné dohodě nezávislého arbitra, který následně řeší veškeré vyvstalé problémy, a to po celou dobu existence vztahu. Ujednání o osobě arbitra probíhá zpravidla smlouvou.¹³

1.3.2. Mini-proces

Mini-proces, překládáno z anglického názvu „mini-trial“¹⁴, je jednou z novějších forem ADR. Tento způsob v sobě spojuje prvky mediace, rozhodčího řízení a na začátku se

¹¹ ROZEHNALOVÁ, N. Op. cit. sub. 3, s. 21.

¹² SMOLÍK, P. in WINTEROVÁ, A. a kol. *Civilní právo procesní*. Linde Praha, 6. vydání, Praha 2011, s. 635.

¹³ ŠTANDERA, J. Op. cit. sub. 10, s. 803.

¹⁴ Mini-trial bývá označován též jako „simulated trial“ nebo „in vitro trial“.

dokonce blíží soudnímu řízení, strany sporu v něm předloží dokumenty týkající se předmětného problému, ve kterých stanoví své požadavky a vyjádří svá očekávání. Tyto dokumenty pak předloží „rozhodujícímu orgánu“, nejedná se však o soud, ani jinou osobu právem nadanou závazně rozhodovat ve věci. Rozhodovací orgán je složen ze zástupců obou stran sporu a jedné nestranné osoby - poradce. Úkolem orgánu tedy není následně vydat rozhodnutí, ale po prezentování postojů stran dojít ke společné dohodě. Základním aspektem mini-procesu je předpoklad, že zástupci reprezentující strany sporu mají dostatečné zmocnění k uzavření dohody.¹⁵ Jako největší výhoda mini-procesu je uváděna jeho rychlost a nízké náklady, za kterých je možnost dosáhnout konsensu.

S pojmem mini-proces je v odborných publikacích spojován případ Telecredit, Inc. v. TRW z roku 1977. Jednalo se o spor z porušení patentových práv, jehož právní manévrování se řešilo více než dva a půl roku, což je v USA velmi neobvyklé, a které znamenalo pro obě strany vysoké finanční výdaje. Dalo by se říci, že případ zamrzl na „mrtvém bodě“ ve studnici soudního řízení. Strany proto po vzájemné dohodě jmenovaly profesionální vyjednavače a postup stanovily předem speciální smlouvou. Jako nestranný poradce byl jmenován bývalý soudce, jenž měl moderovat výměnu názorů mezi exekutivními zástupci obou společností. Výměna informací upozornila představitele společností na slabé i silné stránky jejich postavení ve věci a vedla po neuvěřitelných 30 minutách k narovnání, po kterém následně strany vzaly zpět svá soudní podání.¹⁶

1.3.3. Rozhodčí řízení (Arbitráž)

Arbitráž je možné definovat jako „dobrovolné postoupení řešení sporu neutrální třetí straně, rozhodcům, či rozhodčímu soudu, která vydá po provedeném řízení závazné a vykonatelné rozhodnutí“.¹⁷ V současné době představuje rozhodčí řízení jednu ze zákonem upravených možností ADR v České republice.¹⁸ Jedná se též o nejvíce formalizované řízení ze všech ADR. Základními předpoklady arbitráže je její

¹⁵ ŠTANDERA, J. Op. cit. sub. 10, s. 803.

¹⁶ RABAN, P. *Alternativní řešení sporů, arbitráž a rozhodci v České a Slovenské republice a zahraničí*. C.H.Beck, Praha, 2004, s. 21-22.

¹⁷ ROZEHNALOVÁ, N. Op. cit. sub 3, s. 42.

¹⁸ Zákon č.216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů.

přípustnost, tedy že daný spor je možné v rámci rozhodčího řízení projednávat a platná dohoda stran o tom, že se jejich možný spor tímto způsobem bude, v případě jeho vzniku, řešit. Arbitráž se svou závaznou vykonatelností podobá soudnímu řízení, avšak minimálně dle propagátorů tohoto řízení, by měla být rychlejší, levnější, neformálnější a obecně jednodušší. Bohužel praxe v České republice je taková, že arbitráž zmíněné výhody ztrácí.¹⁹

V návaznosti na výše zmíněný rozpor názorů²⁰ ohledně zařazení arbitráže do ADR a nebo do své vlastní kategorie, bych ráda představila ještě tři teorie podstaty arbitráže. První teorie – *smluvní* – vidí v arbitráži způsob facilitace narovnání sporu, ke kterému by strany bez účasti třetí osoby nedospěly. Druhá teorie, označovaná jako *jurisdikční*, představuje arbitráž jako způsob výkonu soudní moci. Poslední teorie – *smíšená* – je, jak již naznačuje její název, zlatou střední cestou, tedy popisuje, že na jedné straně je sice arbitráž založena na smluvním principu, bez něhož k ní není možné přistoupit, ale na druhé straně rozhodci vystupují jako soukromí soudci, jejichž rozhodnutí se podobá rozhodnutí soudnímu.²¹ Souboj těchto teorií probíhá již od konce 19. stol., kdy bylo francouzským soudem rozhodnuto²², že rozhodčí nález je částečně smlouva a částečně soudní nález. V České republice se většina autorů přiklání k teorii jurisdikční. Problém zmíněných teorií není pouhou neplodnou diskuzí, ale zakládá otázku, zda je činnost rozhodčího soudu činností soukromoprávní, či veřejnoprávní, a tudíž zda svá rozhodnutí vydává z titulu orgánu veřejné moci.²³

---

¹⁹ ŠTANDERA, J. Op. cit. sub. 10, s. 803.

²⁰ Viz. Kapitola 1.3.

²¹ RABAN, P. Op. cit. sub. 16, s. 42-43.

²² Rozsudek „*Del Drago*“ – Tribunal Civil de la Seine, 16.3.1899, jímž se v českém jazyce rozumí občanskoprávní soud v departmentu Seine v Paříži.

²³ Tato otázka je řešena již dlouhou dobu a Ústavní soud České republiky k ní zaujal v jednom ze svých rozhodnutí zásadní postoj. Ve svém usnesení ze dne 15. 7. 2002, sp. zn. IV. ÚS 174/02 (dostupné z WWW <http://www.lisse.cz/files/arbitraz/predpisy/judikdatura/IV_US_174_02.pdf>) řešil, zda rozhodčí nález Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky je pravomocným rozhodnutím orgánu veřejné moci podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy České republiky, resp. podle § 72 odst. 1 písm. a) zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů, přičemž dospěl k závěru, že Rozhodčí soud při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky není orgánem veřejné moci, a tudíž ani jeho rozhodčí nálezy nemohou být rozhodnutím orgánu veřejné moci podle uvedených ustanovení Ústavy České republiky a zákona o Ústavním soudu. V usnesení ÚS použil vyjádření Prof. JUDr. J.S., DrSc., předsedy ve věci rozhodujícího rozhodčího senátu, které bylo jeho osobním názorem a ne stanoviskem Rozhodčího soudu...“*Rozhodčí soud je soukromou osobou, která je soudem jen podle názvu, nepatří do soustavy soudů podle zákona o soudech a soudcích a není orgánem veřejné moci. Má povahu odborné organizace zprostředkovávající služby pro osoby, které chtějí, aby rozhodce jejich právní vztah vyjasnil a napevno*

1.3.4. Med-Arb

Tento způsob ADR je kombinací mezi mediací a rozhodčím řízením. V odborné literatuře ho můžeme nalézt pod označením „*pre-arbitral mediation*“. Tento způsob ADR můžeme rozdělit do více fází. Spor začíná být řešen formou mediace za účasti mediátora, a až v případě neúspěchu přechází mediace v rozhodčí řízení před samotným rozhodcem, který už potom vede řízení formou arbitráže, jak bylo v této práci uvedeno v bodě 1.3.3. Změna způsobu řešení sporu má dále za následek, jak změnu průběhu řízení, tak i formy výsledku, kterou nadále nebude pouhá dohoda, ale autoritativní rozhodnutí. Specifikem je, že nejen strany, ale i osoba mediátora/rozhodce zůstává totožná. Stejně jako u každé další formy ADR i v případě Med-Arb se vyskytují názory diskutující různé teorie, druhy a pojetí daného způsobu.

---

postavil...Rozhodce nenalézá právo, ale tvoří (eventuálně napevno staví, vyjasňuje, tedy narovnává) závazkový vztah v zastoupení stran. Jeho moc tedy není delegovaná svrchovanou mocí státu, ale pochází od soukromé vlastní moci stran určovat si svůj osud, kterou mu svěřili...“. Toto rozhodnutí bylo následně podrobeno horečné kritice zastánců jurisdikční teorie s tvrzeními typu „*Nikdo jiný než soud nebo jiný orgán nemohou rozhodovat spory subjektů...spory nemůže rozhodovat soukromá osoba ani žádná jiná osoba, která by nebyla orgánem...“*; „*Nikdo se nemůže platně vzdát svého práva na soudní ochranu*“, „*Slovo rozhodce je odvozeno od slova rozhodovat*“ in RABAN, P. *Alternativní řešení sporů, arbitráž a rozhodci v České a Slovenské republice a zahraničí*. C.H.Beck, Praha, 2004, s. 44. Rozpor obou stran spočívá patrně tedy v rozdílnosti chápání pojmu „rozhodování“. Přelomovým judikátem ÚS je ale I.ÚS 3227/07 ze dne 08.03.2011 (dostupný z WWW <<http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=1-3227-07>>) v něm se stěžovatelka dovolává zrušení ustanovení části § 31 ZRŘ, jehož protiústavnost spatřuje především v tom, že ve výčtu důvodů uvedených v tomto ustanovení chybí rozpor s hmotným právem, případně některé další důvody jako je absence rozporu s veřejným pořádkem apod. Těžiště argumentace stěžovatelky lze spatřovat v tom, že přijetí tzv. smluvní teorie Ústavním soudem (IV. ÚS 174/02, IV. ÚS 435/02, III. ÚS 460/01) je pro možnost přezkumu souladu rozhodčího nálezu s hmotným právem zásadní: jestliže totiž rozhodce nenalézá právo (na rozdíl od soudu), ale tvoří (narovnává) závazkový vztah, neměla by tím být dotčena nalézací činnost obecného soudu, který by pak měl mít možnost přezkoumat rozhodčí nález z hlediska souladu s hmotným právem. Ač byla ústavní stížnost proti rozhodčímu nálezu i návrh na zrušení části ustanovení §31 zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, odmítnuta, je tento nález významnou změnou v postoji, který byl ÚS od roku 2002 zastáván. Významné jsou pak hlavně následující závěry. ÚS se vyjádřil k otázce poučovací povinnosti rozhodce a konstatoval v zásadě rovnost mezi touto povinností státního soudu a rozhodce. Ještě zásadnější však je, že Ústavní soud poprvé od nálezu ÚS 174/02 nezopakoval názor, že „Rozhodce narovnává závazkový vztah mezi stranami a jeho činnosti není nalézáním práva“. Dále ÚS dovozuje, že rozhodčí řízení neznamená vzdání se právní ochrany, nýbrž představuje spíše její přesunutí na jiný orgán, což také vysvětluje označení rozhodčího řízení jako alternativního způsobu řešení sporů. Z uvedeného tedy vyplývá, že ačkoli dříve se rozhodovací praxe klonila spíše k teorii smluvní, v současnosti to nebude výlučně odmítnutí teorie jurisdikční. Nicméně „*Rozhodčí řízení není výkonem veřejné moci a rozhodci nepoživají právní ochrany veřejných činitelů tak, jak ji poživají osoby, na které stát delegoval výkon státní moci.*“ in LISSE, L., *Nalézání práva rozhodci v nové judikatuře Ústavního soudu*, epravo.cz, 20.10.2011, dostupné z WWW <<http://www.epravo.cz/top/clanky/nalezani-prava-rozhodci-v-nove-judikature-ustavniho-soudu-77917.html>>.

2. Mediace

2.1. Pojem mediace

Stejně jako téměř s každou definicí v oblasti práva a nebo psychologie, i zde je jednotná definice velmi složitá. Neexistuje žádný zcela sjednocený výklad, jenž by tento termín popisoval tak, aby byl universálně akceptovatelný pro všechny. Dovolím si tedy nastínit alespoň pár možných způsobů, jak se k definici postavit.

Mediace²⁴ je proces alternativního řešení sporů, ve kterém vystupuje nestranná třetí osoba - mediátor, jejímž cílem je asistence zúčastněným stranám při hledání oboustranně výhodného řešení.²⁵

V důvodové zprávě k zákonu o mediaci je vysvětlována mediace takto: „*Mediace je metoda rychlého a kultivovaného mimosoudního řešení konfliktů za asistence třetí neutrální strany, která vede jednání sporných stran k tvorbě vzájemně přijatelné dohody. Jedná se o neformální proces řešení konfliktů, ve kterém jsou obě strany přítomny dobrovolně. Jejím cílem je jasně formulovaná, srozumitelná a prakticky uskutečnitelná dohoda, na jejíž podobě se podílejí všichni účastníci mediačního procesu. Dohoda má vždy písemnou podobu. Zahrnuje konkrétní postupy řešení, rozdělení odpovědnosti, úkolů a sankcí za její nedodržení. Stvrzuje se podpisy stran konfliktu a mediátora. Z hlediska závazkového práva tak může dohoda nabývat charakteru právní smlouvy.*“²⁶

Mimo těchto výše uvedených definic mediace můžeme v literatuře najít další množství definic, které však vždy budou stát na stejných základních pilířích.

Samotné slovo „mediace“ má svou historii v latinském jazyce ve slově „*mediare*“ – být uprostřed a „*medius*“ – střední, prostřední. Sémanticky se označení tohoto procesu a způsobu řešení sporů ve všech jazycích tedy hodně blíží – např. z anglického – mediation, francouzského – médiation, španělského – mediación.

---

²⁴ Pozn. Ve své práci se budu výhradně věnovat mediaci v oblasti soukromého práva, tento pojem bude tedy používán výhradně v daném kontextu.

²⁵ TRACHTE-HUBER, E.W.; HUBER, S.K. *Mediation and Negotiation – Reaching agreement in law and business*. Anderson Publishing Co., Cincinnati, Ohio, 1998, s. 292.

²⁶ Důvodová zpráva k zákonu o mediaci – obecná část, sněmovní tisk 426, s. 21.

Často bývá mediace spojována s konciliací, rozdíl mezi těmito druhy ADR je podle B. Donaldsona následující. Konciliace je „proces, kde neutrální strana naslouchá stížnostem sporných stran a hledá možnosti, jak zúžit pole sporu mezi stranami“, mediátor na druhé straně „naplňuje nejen funkci konciliátora, ale zároveň vyjadřuje i svůj názor, který může tvořit základ pro urovnání sporu.“²⁷ Na druhé straně například Autorizovaný Institut Rozhodců se sídlem v Londýně²⁸ označuje mediaci jako postup třetí osoby, která pomáhá stranám se dohodnout k jejich svobodnému řešení a konciliátor je naopak ten, kdo může sám navrhnout řešení, jež může být stranami následně přijato jako způsob řešení.^{29, 30}

2.2. Historie mediace

Najít samotné kořeny mediace je takřka nemožné, jak sama L. Holá uvádí, mediace jako přístup k řešení konfliktů je znám již po staletí, a dokonce existují názory, že postupy blízké mediaci byly popsány již i u některých primátů.³¹ Mediace jako přístup k řešení pochází ze starověku, používána byla dlouhou dobu v tradičních společnostech k řešení jejich vnitřních konfliktů. Dále se o této koncepci zmíním níže jako o tzv. tradiční mediaci. Vývoj mediace jako metody řešení konfliktu pak až tak starý není. Přesných údajů se ale asi nedopátráme i vzhledem k tomu, že se autoři v této otázce v názorech liší. Vzhledem k dlouhému vývoji je zcela pochopitelné, že určit přesný údaj, kdy se mediace jako metoda začala vyvíjet, je velmi obtížné.

V rámci historického dělení mediace se setkáváme ještě s dělením mediace na:

- mediaci tradiční
- moderní
- judiciální

---

²⁷ DONALDSON, B. *Alternative dispute resolution*. Journal of International Arbitration, 1992, č. 58 s.102 in RABAN, P. Op. cit. sub. 16, s. 7.

²⁸ *Chartered Institute of Arbitrators in London*, 12 Bloomsbury Square. Více na WWW <<http://www.ciarb.org/>>.

²⁹ RABAN, P. Op. cit. sub. 16, s. 7.

³⁰ Terminologie se liší v Americe, Austrálii, Británii a Kanadě a tak je třeba vždy srovnat dané termíny aktuálně podle použité literatury a praxe.

³¹ HOLÁ, L. *Mediace v teorii a praxi*. Grada, Praha, 2011, s. 13.

Hlavním rozdílem, který zakládá dané dělení, je postavení třetí nezávislé a nestranné osoby ve společnosti a kontext, jaký mediace v dané společnosti představuje. Zatímco v moderním pojetí, mediace leží v rukou stran a role mediátora je čistě podporovat strany v rozvoji jejich vlastních řešení, *tradiční mediace* je charakterizována dominantní rolí třetí nezávislé a nestranné osoby, typicky velmi uznávanou a ve společnosti vysoce respektovanou osobou, jejíž návrhy jsou pro strany rozhodující. Příklady tradiční mediace můžeme najít v antické historii, v Egyptě, kde mluvíme o mediaci jako o institucionalizované formě kontroly společnosti, nebo v Řecku a Římě, kde byla mediace preferovanou cestou k řešení civilních sporů.³² Doposud velmi používaná je tradiční forma mediace v Číně, kde vychází z preferované konfuciánské filozofie. Zde se ale do popředí staví společenská harmonie před práva a potřeby jednotlivce. V zájmu komunity se má jednatlivec snažit vyhnout konfliktu, tento způsob hledání řešení je inspirován tzv. ideálním kompromisem, ten bývá typicky definován jako řešení, jež ponechá obě strany stejně nespokojené (opak proti win-win situation³³), tedy nikdo není označen za vítěze, ale ani za poraženého.³⁴

Judiciální mediace potom pozbývá klasický zájem komunity, který je rozhodující v souvislosti s tradiční mediací, ale je stále vedena autoritou – soudcem, jehož návrhy jsou určující. V souvislosti s tímto pojetím mediace se dostáváme zpět ke složitosti rozdělení jednotlivých druhů ADR, jelikož právě judiciální mediace je příkladem toho, jak se mezi sebou mohou jednotlivé druhy prolínat. Judiciální mediaci můžeme považovat za pojítka mezi mediací a arbitráží, jelikož v sobě kombinuje dva způsoby ADR. V tomto případě se soudce nejprve snaží, aby se strany dohodly na přátelském řešení a teprve, když tento způsob selže, může stále vydat závazné rozhodnutí.

Moderní mediace je oproštěna od vázanosti na společenské a hierarchické postavení mediátora. Úkolem mediátora je v tomto případě zasahovat do mediace co nejméně a raději než hledat kompromis ve smyslu výše popsaného ideálního kompromisu, snažit se dovést strany k dosáhnutí „win-win“ řešení. Tento proces je založen na definování

---

³² BÜHRING-UHLE, C. *Arbitration and Mediation in International Business*. Kluwer Law International, 1996, s. 275.

³³ Viz. Podkapitola 1.2.

³⁴ RABAN, P. Op. cit. sub. 16, s. 8.

jednotlivých zájmů stran, přijetí řešení není motivováno blahem společnosti, ale stanovení si tzv. BATNA³⁵, což v praxi znamená určení si směru, který strana zvolí v případě, kdy současné vyjednávání není úspěšné.³⁶

Pro zjednodušení lze tyto teorie porovnat ještě následujícím způsobem, a tím je určení zájmu. V případě tradiční mediace má zájem na řešení konfliktu vedle stran i komunita, u judičiální mediace má tento zájem stát a v případě moderní mediace je urovnání sporu vedeno jen zájmy stran.³⁷

Moderní mediace, již se nadále tato práce bude zabývat, má tedy historii nejkratší. Kolébkou moderní mediace je označována Kanada a Spojené státy americké. Mediace se zde objevila s příchodem čínských a židovských přistěhovalců v první polovině 20. století. Větší rozvoj začal probíhat až koncem šedesátých a sedmdesátých let. Často bývá tento rozvoj spojován se společenskou liberalizací, která vedla ke zvýšené individuální odpovědnosti a také s rozvojem ochrany občanských práv.³⁸ Vysoký přesun populace a zakládání velkých aglomerací vedl k rozpadu tradičních menších komunit a též k vyššímu výskytu vzniku konfliktů. Důsledkem tohoto stejně jako následkem hojného využívání právních prostředků ochrany, přestaly formální instituce zvládat zvyšující se nápad sporů. V 70. letech se začaly objevovat názory, že je třeba najít alternativu k soudní cestě řešení sporů, a tak spontánně vzniklo Alternative Dispute Resolution Movement³⁹. Vznik tohoto hnutí svou neplánovaností a oproštěním od jakýchkoli autorit, politického či akademického prostředí ukazuje na každodenní potřeby občanské společnosti.⁴⁰

---

³⁵ Z anglického Best Alternative To a Negotiated Agreement, v překladu nejlepší alternativa k vyjednávané dohodě.

³⁶ BÜHRING-UHLE, C. Op. cit. sub. 32, s. 281-282.

³⁷ RABAN, P. Op. cit. sub. 16, s. 8.

³⁸ V USA se jednalo hlavně o rozvoj práv v oblasti diskriminace, nájemních vztahů a ochrany zaměstnanců v oblasti pracovněprávní in KORDAČ, Z. *Zkušenosti se současnou právní úpravou a praxí alternativních metod řešení sporů v USA*. Právní fórum, 2010, č. 3, s. 134.

³⁹ V překladu Hnutí alternativního řešení konfliktů jako následek konference v USA, jež se zabývala příčinami veřejné nespokojenosti s výkonem spravedlnosti – Conference on the Causes of Popular Dissatisfaction with the Administration of Justice in KORDAČ, Z. Op. cit. sub. 38, s. 134.

⁴⁰ HOLÁ, L. Op. cit. sub. 31, s. 17.

2.3. Mediátor

Osoba mediátora je osobou nestrannou, neutrální, jež se snaží pomoci stranám sporu najít výhodné a přijatelné řešení. Jeho úkolem je strany sporu nesoudit, nevyslovovat svůj právní názor, ani názor na meritum věci, nenavrhopvat jim řešení, ale pouze je vést ke společné debatě, jejíž absence je právě povětšinou původcem celého problému. Právě role mediátora je to, co významně odlišuje mediaci od jiných druhů ADR, je tedy pro mediaci specifická. Perfektní popis vlivu mediátora používá L. Holá, ve své publikaci, „*Základní idea mediátorova vlivu spočívá v tom, že zprostředkovává vzájemné působení klientů na sebe a mezi sebou. To znamená, že přímý vliv samotné hlavní nezávislé proměnné je nulový, resp. zanedbatelný, ale díky zprostředkování mediátorem se stává významným*“.⁴¹

Snahou mediátora je vytvoření takových podmínek, aby strany samy vzájemně našly vlastní řešení. Přes to všechno je mediátor stále vůdčí osobou, jehož hlavní zbraní je komunikace, slova a dostatečná schopnost rozpoznání jak verbálních, tak neverbálních projevů stran sporu. Musí být profesionálem, umět naslouchat, pozorovat a být schopen okamžitě reagovat na změny v proměnlivém chování lidí.⁴² Jedním z příkladů hlavních činností mediátora je tzv. přestylizování, k tomu dochází v případě, že mediátor vycítí vzniklé nedorozumění k probíhající debatě. Jeho úkolem je v dané chvíli přeformulovat daná stanoviska stran do podoby, která bude odpovídat původnímu sdělení, ale bude pro protistranu pochopitelnější.⁴³ Mediátorovi lze v rámci dialogu vedeného v mediaci přiřadit dvě role, roli „potvrzovače“ a „otvírače“. Jako potvrzovač je mediátor významný v tom smyslu, že utvrzuje strany v jejich názorech do té míry, aby si zachoval jejich důvěru. Na druhé straně, jako otvírač je mediátor důležitý tehdy, když komunikace vázne a je třeba do ní vložit něco nového, neočekávaného a podněcujícího, co stranám otevře další pomyslná dvířka k řešení jejich konfliktu.⁴⁴

---

⁴¹ BARON, R.M.; KENNY, D.A. *The Moderator – mediator variable distinction on social psychological research: Conceptual, strategic and statistical Considerations*. Journal of Personality and Social Psychology, 1986, s. 1173 - 1182 in HOLÁ, L. Op. cit. sub. 31, s.103.

⁴² VAN LEYNSEELE, P.; VAN DE PUTTE, F.; DOLEŽALOVÁ, M. *Mediace jako doplněk (či alternativa?) soudního procesu*. Bulletin Advokacie, 2002, č.8, s. 33 blíže in BANDLER, R.; GRINDER, J. *Les secrets de la communication*. Actualisation, 1982.

⁴³ VAN LEYNSEELE, P.; VAN DE PUTTE, F.; DOLEŽALOVÁ, M. *Mediace jako doplněk (či alternativa?) soudního procesu*. Bulletin Advokacie, 2002, č.8, s. 33.

⁴⁴ HOLÁ, L. Op. cit. sub. 31, s.103.

2.3.1. Role mediátora

Mediátor se v rámci řešení konfliktů musí rozhodnout, jakou roli bude hrát, ale tato role se může v rámci mediace měnit. Autoři L. L. Riskin, T. Arnold a J. M. Keating vytvořili následující systém klasifikací, složený ze strategií a technik používaných mediátorem. Tento systém je založen na dvou kritériích: za prvé přístup mediátora k mediaci a za druhé jeho tendence definovat problémy úzce či širěji.

Hodnotící úzká orientace si klade za cíl pomáhat účastníkům sporu pochopit výhody a nevýhody jejich pozic a možné následky soudního procesu. K tomuto mediátor používá hodnotící techniky vůči relevantním dokumentům, které si k danému případu prostuduje. Následně se účastníky snaží donutit k tomu, aby přijali urovnání, mediátorovo hodnocení, popřípadě hodnotí silné a slabé stránky argumentace stran.

Facilitativní úzká orientace pomáhá stejně jako hodnotící úzká účastníkům pohlédnout realističtěji na potencionální možný výsledek soudního sporu. Na rozdíl od předchozí orientace při této mediátor nevyvíjí žádný nátlak, nepoužívá vlastní hodnocení a návrhy, které by stranám předkládal, nestuduje veškeré relevantní materiály. Mediátor v tomto případě dává více prostoru stranám a pouze formou otázek pokládaných stranám se snaží o to, aby dotyční co nejlépe pochopili jejich situaci a uvědomili si důsledky, jež může přinést soudní řízení. Třetí kategorií je **hodnotící široká**, stejně jako v případě hodnotící úzké, je i v tomto případě mediátor na místě proto, aby stranám pomohl pochopit jejich situaci, ale o prostředcích, které k tomuto vedou, má odlišné představy. V rámci této kategorie dává mediátor přednost zájmům jednotlivých stran před pouhými pozicemi, největší důraz však klade na tzv. skryté zájmy, které se snaží objevit, a na které také směřuje své otázky v rámci jednotlivých sezení. Stále ovšem zastává svou funkci hodnotící, při níž vyslovuje jednotlivé návrhy na způsoby řešení. Při poslední kategorii **facilitativní široké** se též dost významně ukazují skryté zájmy, na které mediátor dává důraz. Oproti hodnotící orientaci, však v této nic mediátor nehodnotí ani nepředkládá žádné návrhy.⁴⁵

---

⁴⁵ RISKIN, L.L.; ARNOLD, T.; KEATING, J.M. *MEDIACE aneb JAK ŘEŠIT KONFLIKTY*. Pallata, Praha, 1996, s. 53-57.

Výše popsané kategorie přebírá i L. Holá⁴⁶. V předchozím textu je popsáno, že hlavním předpokladem mediátora a mediace jako takové, je nezávislost a nestrannost třetí strany. Osobně se tedy přesně neztotožňuji s doslovným rozdělením tak, jak jej představují zmínění autoři. Nemyslím si, že mediátor by měl být člověk představující stranám svůj názor jako neměnné dogma, jehož je třeba se držet. Věřím, že jsou jisté situace, ve kterých strany sporu opravdu nejsou schopny, a to ani za pomoci mediátora, dospět k dohodě a musí tedy zvolit cestu soudní. J. Štandera je v této věci opatrnější a přisuzuje mediátorovi roli průvodce procesem, kdy mu vkládá do rukou právě možnost stranám pomoci v případě, že se dostanou v diskuzi na „bod mrazu“, ze kterého ani jedna ze stran nechce ustoupit. J. Štandera o tomto hovoří jako o případě, kdy „...nezbývá mediátorovi, než se pokusit do jednání aktivně vstoupit a vymezit zásadní problém, který brzdí další postup, s cílem pokročit blíže k dohodě.“ a současně říká, že „...má mediátor možnost sám nezávazně předložit stranám několik možných variant, které se mu jeví jako realizovatelné, přičemž je jen na sporných stranách, zda těchto doporučení využijí, či nikoliv.“⁴⁷

Další, dle mého pohledu zajímavé, je J. Štanderovo pojetí rolí mediátora. V první řadě, staví mediátora do pozice *organizátora*, který dává řád diskuzi, často ovlivněné nejen konfliktem, ale zvláště pak emocemi a nevolí k osobnímu kontaktu s protistranou. Za pomoci způsobu komunikace, rozsazení stran, volby místa setkání a podobně, je možné, aby mediátor tyto problémy korigoval. Dále představuje J. Štandera mediátora v roli *konstruktéra komunikace*, o čemž je v práci pojednáno již výše. Mediátor v tomto smyslu řídí komunikaci a její rozsah.⁴⁸

Kromě výše zmíněného jsou i další způsoby dělení rolí mediátora. L. Holá přiřkla názvy dělení pocházejícímu od A. Bednaříka. Jako příklad mohu uvést pár názvů, jež podle mého vypovídají sami o sobě. Mediátorovi dala přídomek „terapeut“, „učitel“, „detektiv“, „stratég“, „strážce“ a nebo třeba „mluvčí“.

---

⁴⁶ HOLÁ, L., Op. cit. sub. 31, s. 104-105.

⁴⁷ ŠTANDERA, J. Op. cit. sub. 10, s. 807.

⁴⁸ ŠTANDERA, J. Op. cit. sub. 10, s. 806.

Nebylo by definice bez problému, to je všeobecně známé. Zde se jako problematické jeví směřování role mediátora a profesionála v určité oblasti. Takový problém můžeme vidět na příkladu mediátor – psycholog, nebo mediátor – právník. Advokáti při konfliktu stojí proti sobě jako zástupci stran, z titulu této dvojstrannosti je přístup k flexibilnějšímu řešení konfliktů složitější než v případě trojstranného systému. V rámci jednoduchého procesu strana proti straně si advokáti jako jejich zástupci snaží zachovat pevnou půdu pod nohama pro případ následného soudního sporu. Tato pomyslná pevná půda spočívá ve smyslu silného lpění pouze a jen na základech právních, což je omezuje v jisté otevřenosti a snaze hledat zájem klienta i na jiné úrovni. Z právního hlediska můžeme tedy považovat za konflikt zájmů, že by advokát zastupující jednu ze stran působil ve stejném okamžiku i jako mediátor.⁴⁹

2.3.2. Nestrannost, nezávislost a mlčenlivost mediátora

Pravidla nestrannosti, nepodjatosti a mlčenlivosti jsou hlavním předpokladem pro úspěšný průběh mediace, samotná důvěra je totiž to hlavní, co se ve vztahu mezi mediátorem a stranami sporu musí vyskytovat. Cílem mediace je vytvořit takové prostředí, kde je možné hovořit zcela otevřeně a bez strachu, že vyčleněné informace budou použity proti straně při následném soudním sporu. Mediátor je tedy vázán povinností mlčenlivosti, které ho může zprostit jen strana sporu, jež mu informaci sdělila. Za účelem navození té správné důvěry a probrání záležitostí, které jsou pro stranu důležité k tomu, aby mediátor zjistil zájmy, potřeby a podmínky, za kterých je strana ochotná přistoupit na pro ni přijatelnou dohodu, mediátor organizuje tzv. oddělená jednání.⁵⁰ Tyto lze označit jako jednu z výhod mediace oproti rozhodčímu řízení, kde by se jednalo o porušení rovnosti stran.

Současný zákon o mediaci se povinností mlčenlivosti věnuje v § 9 odst.1, kde upravuje, že mediátor je vázán povinností mlčenlivosti o všech skutečnostech, jež se

---

⁴⁹ Ve spolupráci s mnohými universitami bylo na dané téma konáno několik seminářů např. Mediace pro právníky: urovnání sporu bez soudního rozhodnutí (Kolín nad Rýnem), in HOLÁ, L. Op. cit. sub. 31, s. 104. Při procesu vzniku zákona o mediaci se ostatně dost ostře proti sobě stavěla Česká advokátní komora a mediátoři – nepravníci. Kdy docházelo ke konfliktu při navrhované úpravě, zda mediátor musí být právník, či nikoli apod. Dále se této problematice věnuji při pojednání o české úpravě.

⁵⁰ CHOLENSKÝ, R. *Nové pojetí povinnosti mlčenlivosti a legislativní předpoklady mediace*. Právní fórum, r. 2010, č. 3, s. 130.

dozvěděl při přípravě, či v průběhu mediace, a to i po jeho vyškrtnutí ze seznamu mediátorů. Mlčenlivostí je vázán i v případě, že nebyla uzavřena smlouva o provedení mediace. V § 9 odst. 2, odst. 3 a odst. 4 je dále upraveno, kdo může mediátora jeho povinností mlčenlivosti zprostit, že touto povinností není mediátor vázán pro účely řízení před soudem nebo jiným orgánem, je-li předmětem řízení spor vyplývající z výkonu činnosti mediátora mezi ním a stranou konfliktu. Takovým případem může být například, dojde-li ke sporu mezi mediátorem a stranou konfliktu o odpovědnost za škodu, o zaplacení odměny mediátorovi či vrácení složené zálohy atd. Povinnost mlčenlivosti se vztahuje dále na osoby, které se na průběhu mediace podílejí. Takové porušení povinnosti mediátora, či osoby s ním na věci spolupracující zakládá odpovědnost z přestupku.⁵¹

Naopak tato povinnost není ze zákona vztahována na strany sporu jako takové, ty si mohou v případě zájmu povinnosti a případné sankce při porušení stanovit dohodou.⁵² Toto vychází z předchozí úpravy, jež byla navrhována v původním vládním návrhu zákona o mediaci z roku 2009. Z té vyplývalo, že v případném následném soudním sporu nemohou být použity žádné materiály předložené v rámci mediace. To mohlo dle odborné veřejnosti vést k tomu, že by byla mediace zneužívána k vylučování důkazních prostředků pro použití v řízení před soudem, rozhodcem či správním orgánem. Proto je důležité, aby rozsah povinnosti mlčenlivosti, a tím i míru důvěrnosti mediace bylo možné smluvně omezit a upravit.⁵³ V současnosti zákon o mediaci nijak účastníky v tomto smyslu neomezuje a úprava zůstává dispozitivní. Osobně si myslím, že tak, jak je to v nové právní úpravě zákona o mediaci upraveno, odpovídá zcela účelu mediace a souhlasím s názorem, že by k využívání mediace v negativním slova smyslu, jak se k tomuto vyjadřuje R. Cholenský, mohlo dojít. Na druhé straně M. Pfeifferová si stojí za opačným názorem. Domnívá se, že zákonné zakotvení mlčenlivosti i pro strany sporu by bylo vhodné a dopomohlo by, vzhledem k prozatím nízké informovanosti veřejnosti o institutu mediace, k jejímu rozvoji. Tuto úpravu nepovažuje ze strany státu za nikterak

---

⁵¹ Důvodová zpráva k zákonu o mediaci – zvláštní část, sněmovní tisk č. 426, výklad k ustanovení § 8 a 9, s. 46.

⁵² Důvodová zpráva k zákonu o mediaci – zvláštní část, sněmovní tisk č. 426, výklad k ustanovení § 8 a 9, s. 46 – 47.

⁵³ CHOLENSKÝ, R. Op. cit. sub. 50, s.132.

kontraproduktivní ani nadbytečnou. Tvrdí, že v případě, že nebude mlčenlivost sjednána alespoň smluvně před započítím mediace, její šance na úspěch se *a priori* snižuje.⁵⁴

Návrh zákona též v § 9 odst. 5 transponuje směrnici Evropského parlamentu a Rady 2008/52/ES ze dne 21. května 2008 o některých aspektech mediace v občanských a obchodních věcech.

Vzhledem k povinnosti vystupovat v rámci mediace nestranně je dále probírané i téma potencionální podjatosti mediátora. K tomu se váže § 8 odst. 2 ZM, který hovoří o zákazu mediátora poskytovat právní služby podle jiného právního předpisu, ač je k nim jinak oprávněn, ve věci, ve které vede nebo vedl mediaci, nebo činil kroky k její přípravě. Za právní službu se v tomto ohledu nepovažuje právní názor poskytnutý mediátorem během mediace.

2.4. Proces mediace

Proces mediace představuje dynamickou část mediace jako metody. Jedná se o řadu po sobě následujících a na sebe reagujících změn a událostí.

2.4.1. Druhy jednání a vyjednávání

Mediace je označována jako zprostředkované jednání mezi účastníky konfliktu, které v určitých fázích používá metod a technik vyjednávání. Ohledně názvů technik vyjednávání neexistuje stejně jako u většiny rozdělení a kategorizací shoda. L. L. Riskin, T. Arnold a J. M. Keating dělí vyjednávání na poziční a konstruktivní⁵⁵, J. Plamínek hovoří o rozdělení na kompetitivní, kooperativní, virtuální a principiální vyjednávání.⁵⁶ Pro nastínění rozdílů mezi jednotlivými druhy uvádím následující.

---

⁵⁴ PFEIFFEROVÁ, M. *Nad některými aspekty připravované právní úpravy mediace*. Právní rozhledy, 2012, č. 5, s. 158.

⁵⁵ RISKIN, L.L.; ARNOLD, T.; KEATING, J.M. Op. cit. sub. 45, s. 20-21.

⁵⁶ PLAMÍNEK, J. *Řešení konfliktů a umění rozhodovat*. Praha, Argo, 1994, s.198.

Poziční (neboli kompetitivní) přichází v úvahu tehdy, pokud je vzniklý konflikt veden o hmotné předměty či jmění, které si strany/partneři mezi sebou dělí. Vzhledem k tomu, že to, co jedna strana získá, znamená pro druhou stranu ztrátu, vyznačuje se toto vyjednávání neupřímností, omezeností výměny informací a často vědomým klamáním protistrany. Z jednotlivých druhů vyjednávání je tak v tomto případě asi nejsložitější dosáhnout oboustranně výhodné dohody. Je tedy otázkou, zda je vhodné tuto formu vyjednávání do mediace zařadit.

Konstruktivní (neboli principiální) vyjednávání si za cíl klade uspokojit zájmy zúčastněných v maximální možné míře. Hlavním principem této metody je přísné oddělení nepodstatných záležitostí od těch podstatných. Charakteristický popis dodává L. Holá „*vldně ve způsobu, tvrdě ve věci*“⁵⁷. Právě s tímto typem vyjednávání bývá často spojována tzv. BATNA⁵⁸, má tedy rozhodující vliv jako motivace k vyjednávání. Je důležité, aby strany svou BATNA znaly, aby jejich výsledek z vyjednávání poté nebyl horší.

Kooperativní vyjednávání klade velký důraz na komunikaci stran a dohody takto vzniklé jsou zpravidla ty nejstabilnější. O **virtuálním vyjednávání** hovoří pouze J. Plamínek a označuje tak vyjednávání pro vyjednávání. Sám J. Plamínek o něm hovoří jako o zbytečném, ale pokud se jedná o něco, díky čemuž se následně dospělo ke společnému konsensu, pak nelze nic považovat za zbytečné.

2.4.2. Fáze mediace

Mediace stejně jako řízení před soudem potřebuje být strukturována do jednotlivých fází, aby se zamezilo nedorozumění a zmatečným jednáním. Autoři většinou rozlišují pět až sedm kroků, kterými mediace probíhá, záleží na mediátorovi, jak moc bude tuto strukturu považovat za závaznou. V každém případě je třeba, aby s touto osou, kterou jednotlivé fáze tvoří, byl mediátor seznámen, ale souhlasím s L. Holou, která se domnívá, že čím větší flexibilita na straně mediátora, tím lépe pro strany.⁵⁹

---

⁵⁷ HOLÁ, L. Op. cit. sub. 31, s. 115.

⁵⁸ Blíže výše v podkapitole 2.2., sub. 36.

⁵⁹ HOLÁ, L. Op. cit. sub. 31, s. 118.

Nezáleží, v rámci jakého odvětví práva mediace probíhá, fáze budou stejné, jediné, čím se jednotlivé mediace oddělují, je čas, ve kterém probíhají. Víme, že oproti mediaci ve věcech rodinných, mediaci obchodní lze zpravidla zvládnout za několik hodin, maximálně dní.

Někteří autoři počítají ještě s přípravnou fází, v rámci které probíhá prvotní komunikace mezi mediátorem a klientem. Zpravidla se jedná o telefonní, či jiný kontakt a předběžné setkání.⁶⁰ Není to tedy ještě průběh mediace, ale má významný vliv na to, zda si vůbec strany mediátora zvolí nebo zda mediátor zhodnotí, že klienti jsou pro mediaci vhodní. Je možnost, že se vyskytne klient, který působí agresivně, či má psychopatické projevy, a tedy není pro komunikaci a vyjednávání vhodný. Neexistuje jednotný názor, zda již právě tato přípravná fáze je součástí mediace, či nikoli. Osobně se přikláním k názoru, že mediací takový proces ještě není, jelikož není jasné, zda k samotnému mediování ještě vůbec dojde. U nás nejčastěji používaný model fázování mediace je následující.

2.4.2.1. Zahájení mediace

Pro úspěšné zahájení mediace je nutné, aby byly splněny dvě základní podmínky. Strany se rozhodly pro mediaci pod záštitou zvoleného mediátora a ten s vedením mediace souhlasil. Skutečné zahájení procesu mediace pak nastává úvodním slovem mediátora, při kterém stranám vysvětlí základní zásady mediace, její průběh a jaký bude jejich společný cíl. Je důležité, aby oprotě, které v rukou mediátor drží, držel tak, aby po úvodním setkání strany neodcházely se stejným beznadějným pocitem nevyřešitelného sporu.⁶¹

2.4.2.2. Získávání informací

V této fázi mají strany prostor k tomu, aby uvedly veškeré podrobnosti sporu, vyjádřily se k tomu, co od mediace očekávají. Mediátor v průběhu jejich přednesu naslouchá

---

⁶⁰ VAN LEYNSEELE, P.; VAN DE PUTTE, F.; DOLEŽALOVÁ, M. Op. cit. sub. 43, s. 38.

⁶¹ Zahájení mediace v obchodních sporech nebylo oproti zahájení mediace ve věcech trestních zatím nijak zvláště upraveno. Postupovalo se doposud například podle Mediačního řádu při řešení spotřebitelských sporů, kde je mediace již v pokročilejším stádiu vývoje, a to i díky směrnici evropského práva. Mediátor zahájí mediaci na základě podnětu pracovníka kontaktního místa. (Mediační řád – dostupný z WWW <<http://www.mpo.cz/dokument41818.html>>). Již přibližně půl roku je tento projekt ministerstva průmyslu a obchodu však pozastaven, a to hlavně z důvodu nedostatku tzv. kontaktních míst, se kterými ministerstvo spolupracovalo. Dříve byla používána kontaktní místa například při Hospodářské komoře ČR nebo jiných spotřebitelských organizacích.

a pokládá otázky, aby podpořil otevřenost klientů a získal tak pro všechny maximum informací, jež jsou nástrojem pro úspěšné dosažení konsensu.

Vzhledem k tomu, že mediace je neformálním procesem, není nutné podkládat jednotlivé informace důkazy. Na druhé straně, již z bodu 2.3.1., kde jsem uvedla jednotlivé role mediátora, vyplynulo, že občas si mediátor nejen vyslechne strany, ale prostuduje i související relevantní dokumenty (např. soudní). Jako problematiku se stále ještě jeví současná úprava v Občanském soudním řádu (dále jen „OSŘ“), kde § 110 odst. 2 upravuje možnost soudu stanovit si podmínky pro přerušení řízení z důvodů mediačního řízení. Mezi tyto podmínky patří souhlas účastníků s tím, že soud může od mediátora vyžadovat informace o průběhu jednání. Tato povinnost může být dokonce stanovena i účastníkům samotným.⁶²

Oproti tomu úprava v případě mediace v trestním řízení, jež by pro civilní případy mohla být inspirativní, se vyznačuje značně rozdílným přístupem k soukromému pojetí a ochraně informací, proběhlých v rámci mediačního procesu. Podle § 9 odst. 2 zákona č. 257/2000 Sb., o Probační a mediační službě (dále jen „PMS“), nelze úředníka ani asistenta probační a mediační služby vyslyšet ke skutkovým okolnostem, které se dozvěděl v návaznosti na jeho mediační činnost, při zprostředkování řešení sporu nebo v souvislosti s ním, a které se neprojevily při uzavírání dohody mezi obviněným a poškozeným, s výjimkou případů zákonem uložené povinnosti překazit spáchání trestného činu nebo oznámit trestný čin.⁶³

Stejně jako je upravena povinnost mlčenlivosti mediátora, je třeba vzít v úvahu ještě jinou ochranu vyřčeného, a to ochranu osobních informací. V České republice je tato problematika chráněna Listinou základních práv a svobod⁶⁴ v čl. 7 odst. 1 a dále ve speciálním zákoně na ochranu osobních údajů zákon č. 101/2000 Sb. Je tedy jasné, že přes všechnu svou neformálnost je právní rámec mediace nevyhnutelný. Ať už je výsledkem jakákoli dohoda, vždy musí splňovat podmínku legality.

---

⁶² Toto ustanovení bude s účinností zákona o mediaci zrušeno.

⁶³ Více o postupu PMS dostupné z WWW <www.pmscr.cz> .

⁶⁴ Listina základních práv a svobod vyhlášená pod č. 2/1993 Sb. ve znění pozdějších předpisů.

V závěru této fáze mediátor shrne všechny informace, které mu byly sděleny, sporné body konfliktu a přeformuluje stížnosti a požadavky stran. Osobně a z vlastní zkušenosti, sic jen v podobě simulovaných mediací, se domnívám, že právě tato fáze je v mediaci nejdůležitější.

2.4.2.3. Porozumění zájmům

S ohledem na to, že předcházející fáze může probíhat i odděleně, v této části strany dostávají příležitost vzájemné komunikace a často jsou tak poprvé spolu na společném jednání. Cílem této fáze je najít společné téma, oprostít se od minulosti a hledat společnou budoucnost. Nejtěžším úkolem mediátora je v této fázi udržet probíhající komunikaci v chodu a dále kontrolovat dodržování pravidel a podporovat klienty ve sdělování.

2.4.2.4. Hledání řešení

Dalo by se říci, že tato a předcházející fáze dosti splývají. Základem této čtvrté fáze je na podkladech vycházejících ze sdělených zájmů a postojů motivovat strany ke hledání vhodného řešení. Pravděpodobně nejlepší cestou k řešení je postupovat od nejjednodušších sporných bodů k těm více složitým. To dovoluje postupnými kroky a dílčími řešeními, jež uspokojují obě strany, dojít postupně až do cíle, který by měl uspokojovat zájmy obou stran.

2.4.2.5. Vytváření a sepsání dohody

Na fázi hledání řešení navazuje fáze sepsání dohody. Dohoda zpravidla vychází z bodů, na nichž se strany dohodly právě v průběhu předcházející fáze. Jak L. Holá ve své publikaci označuje, jedná se o „*sociotechnické vyústění mediace*“.⁶⁵

Ač se může zdát, že veškeré problémy jsou již vyřešeny, je to právě moment jejich přesné formulace do zpravidla písemné podoby, kdy se objevují další skrytá nepochopení a problémy, jež mohou narušit výsledek mediace. Forma dohody není předepsána, může se jednat o písemnou dohodu, ústní, o dohodu v podobě mezidohody,

---

⁶⁵ HOLÁ, L. Op. cit. sub. 31, s.129.

kdy strany zpravidla požadují, aby ji mohly někde konzultovat, dočasnou dohodu a jiné. Každopádně hlavními předpoklady dohody⁶⁶ jsou její legalita, jak jsem zmiňovala již výše a dále její vyváženost, možnost, konkrétnost, dosažitelnost a časová omezenost. Zmíněná kritéria jsou rozhodující hlavně z pohledu stran, které musí být s kvalitou dohody spokojeny. Názor mediátora v tomto případě není rozhodující.

I přesto, že pokud je konečná dohoda písemná, podepisují ji obě strany a i mediátor⁶⁷, je jejich následná právní vymahatelnost poněkud složitější. Zákon o mediaci to výslovně neuvádí, ale mediační dohoda se nestává novým exekučním titulem.⁶⁸ Dostáváme se tím nazpět k nevýhodám mimosoudních řešení sporů. Pokud není výsledná dohoda sepsána formou notářského zápisu, nebo není schválena jako soudní, či rozhodčí smír, není přímo vykonatelná proti vůli stran. Práva a povinnosti vyplývající z dohody tak strany musí žalovat formou nalézacího nebo tzv. základního řízení před soudem tak, jak je tomu v případě domáhání se práv a povinností z jakékoli jiné smlouvy. Dále mediační dohoda nepředstavuje překážku *rei iudicata*⁶⁹, tedy i v případě úspěšné mediace je stále možnost zahájit soudní řízení. A v neposlední řadě je to stále zmiňovaná dobrovolnost, která vkládá stranám do rukou nástroj kdykoli mediaci přerušit, ať už z jakéhokoli důvodu.

2.4.2.6. Závěrečné slovo

V poslední fázi⁷⁰ jsou dojednány podmínky dodržování a kontroly dohody, pokud ta byla uzavřena. Výsledkem mediace, jak bylo naznačeno, nemusí být vždy jen dohoda. L. Holá rozeznává čtyři způsoby, jakými může mediace skončit. Těmi jsou dosažení dohody, dohoda o odkladu a nebo přerušení mediace, dohoda o „nedohodě“ (tedy vzájemná shoda stran, že k dohodě není možné dojít) a případ, kdy dohoda není dosažena, ta je příkladem totální rezignace stran a ukončení mediace bez výsledku.

---

⁶⁶ V praxi se bude nejčastěji jednat *de facto* o dohodu o narovnání.

⁶⁷ Mediátor však i přesto, že podepisuje mediační dohodu, není její stranou a nemohou mu z ní vyplývat žádná práva ani povinnosti. Jeho podpis je nezbytný pouze proto, aby bylo ověřitelné, že dohoda byla uzavřena v rámci mediace a jejím uzavřením tedy končí účinky zahájení mediace.

⁶⁸ Důvodová zpráva k zákonu o mediaci – zvláštní část, sněmovní tisk č. 426, výklad k ustanovení § 7, s. 45 - 46.

⁶⁹ *Rei iudicata* představuje překážku jednou rozhodnuté věci, tedy znemožňuje soudu ve stejné věci rozhodnout znovu.

⁷⁰ Zmíněné rozčlenění je převzato od L. Holé.

3. Evropská úprava mediace

Jedním z hlavních cílů Evropské unie (dále jen „EU“) je zajišťování co největší svobody, bezpečnosti a práva v jednotném prostoru EU. K tomuto účelu EU přijímá na základě primárních pramenů práva sekundární legislativní opatření, jimiž celoevropsky upravuje problematiku jednotlivých oblastí práva.

Oproti mezinárodní úpravě můžeme snahu Evropské unie v oblasti úpravy mediace považovat za významnou. Od počátku 90. let bylo ADR označeno orgány EU jako politická priorita a v souvislosti s tím došlo ze strany EU k mnohým iniciativám.⁷¹ Již v roce 2000 přijala Rada EU závěry o alternativních metodách urovnání sporů v občanských a obchodních věcech, na něž následně navázala Komise v roce 2002 se svou Zelenou knihou o alternativním řešení sporů v občanských a obchodních věcech. To vyprovokovalo diskuze na téma mediace, nejen ve spojitosti se zúčastněnými subjekty, ale především s členskými státy EU. Vrcholem této iniciativy potom byla Směrnice o některých aspektech mediace v občanských a obchodních věcech.⁷²

3.1. Spotřebitelské spory

Při zajišťování minimálních záruk kvality mimosoudního řešení sporů se Evropská unie v první řadě věnovala spotřebitelským sporům. Dne 30. března 1998 přijala Komise doporučení č. 98/257/ES, o zásadách platných pro orgány odpovědné za mimosoudní řešení spotřebitelských sporů, které doporučuje členským státům Evropské unie podpořit metody ADR, jež ale mají být založeny na principu dobrovolnosti, a tím neomezovat právo spotřebitele na přístup k soudu.⁷³ V roce 2001 pak Komise přijala další doporučení č. 2001/310/ES o zásadách pro mimosoudní orgány při řešení spotřebitelských sporů dohodou. První doporučení v sobě obsahovalo sedm základních principů mimosoudního řešení sporů : principy nezávislosti, transparentnosti, kontradiktornosti, efektivity, legality, svobody a zastupování. Týkalo

---

⁷¹ GREGOR, F. *Mimosoudní řešení spotřebitelských sporů v rámci evropského a českého práva*. Program GARDE, 2009, s. 4. Dostupné z WWW

<http://www.spotrebitele.info/aa_upload/f1532a13dc249fe4f531e8898842cea0/Alternativni_reseni_sporu_v_ES_final_edit.pdf>.

⁷² Více a podrobněji v následujícím bodě 3.4.

⁷³ Vycházející z Čl. 6 Evropské úmluvy o lidských právech.

se postupů, v nichž třetí strana rozhodne, a to způsobem buď pro strany závazným nebo nikoli. Toto se tak vztahovalo i na rozhodčí řízení v oblasti sporů ze spotřebitelských smluv. Teprve až druhé doporučení bylo určeno nezávislým orgánům, které mají jen napomáhat znesvářeným stranám k uzavření dohody. Toto druhé doporučení v sobě již upravuje i řízení a zúžilo výčet principů na čtyři základní: principy nestrannosti, transparentnosti, efektivit a spravedlnosti.⁷⁴

Důvodem, proč právě spotřebitelské spory jsou řešeny hlavně cestou mimosoudní, je, že se většina z nich svou povahou k řešení před soudy nehodí, a to nízkou hodnotou sporu. Nevyplatí se tak, aby účastníci podstupovali zdlohouvá a nákladná soudní řízení. Evropská komise apelovala na členské státy, aby zajistily orgány vhodné pro zmíněné mimosoudní řešení sporů. V květnu roku 2000 bylo potom Radou vydáno usnesení o síti národních míst, schvalujících vytvoření Evropské mimosoudní sítě (označováno zkratkou „EEJ – NET“)⁷⁵, která byla následně inkorporována do Evropských spotřebitelských center (označováno zkratkou „ECC – NET“).⁷⁶ Vedle sítě EEC – NET byla založena ještě síť FIN – NET⁷⁷, zajišťující obdobné služby, jen ve finanční oblasti (bankovníctví, pojištění, investice). A následně i síť SOLVIT⁷⁸, kterým je online systém, zabývající se řešením přeshraničních problémů vzniklých nesprávnou aplikací práva EU, ze strany členských států EU.

Vedle těchto normativních činností, EU poskytuje některým iniciativám finanční podporu, a to v oblasti řešení spotřebitelských sporů internetovou cestou. Komise se

---

⁷⁴ Evropská Komise – Alternative dispute resolution - Community Law, dostupné z WWW <http://ec.europa.eu/civiljustice/adr/adr_ec_en.htm>.

⁷⁵ The European extra-judicial network. Tamtéž.

⁷⁶ European Consumers Centres Network. Jedná se o strukturu konzultačních a informačních center ve všech 27 členských zemích, plus v Norsku a na Islandu. Každé z těchto kontaktních míst potom splňuje požadavky výše zmíněných doporučení. Celá síť byla založena v roce 2005 a efektivita takto řešených sporů je markantní. Zdroje uvádějí, že asi 40% sporů, které EEC vyřizovala v roce 2010, bylo završeno dohodou s obchodníkem. Přičemž nárůst případů se též s probíhajícím časem zvyšuje. Více dostupné z WWW <http://ec.europa.eu/consumers/ecc/index_en.htm>.

⁷⁷ Network for settling cross-border financial disputes out of Court. Více dostupné z WWW <http://ec.europa.eu/internal_market/finservices-retail/finnet/index_en.htm>.

⁷⁸ The International Market Problem Solving Network. Více dostupné z WWW <http://ec.europa.eu/solvit/site/index_en.htm>.

například podílela finančně na spuštění programu ECODIR⁷⁹, kterým je elektronická základna pro řešení sporů.

3.2. Zelená kniha alternativního řešení sporů

V Amsterodamské smlouvě si Společenství mimo jiné dalo za cíl udržovat a rozvíjet prostor svobody, bezpečnosti a práva. Za tímto účelem byl Radou v roce 1998 přijat ve Vídni Akční plán Rady a Komise. Akční plán není závazným dokumentem, ale jeho cíle a principy jsou považovány za natolik „politicky významné“, že je povinností je plnit. V říjnu roku 1999 na zasedání ve finském městě Tampere, evropská Rada vyzvala členské státy EU, aby na podporu lepšího přístupu ke spravedlnosti, zavedly alternativní, mimosoudní řešení sporů. V květnu roku 2000 Rada přijala závěry o alternativních metodách urovnávání sporů v občanských a obchodních věcech, v nichž prohlásila, že stanovení základních zásad v této oblasti je důležitým krokem, který umožní náležitý vývoj a fungování mimosoudních řízení za účelem urovnávání sporů v občanských a obchodních věcech s cílem zjednodušit a zlepšit přístup ke spravedlnosti.

Následně byla Komise vyzvána k vytvoření Zelené knihy o alternativním způsobu řešení sporů v občanských a obchodních věcech (dále jen „Zelená kniha“)⁸⁰. Zelená kniha byla vydána Komisí v dubnu roku 2002 a představovala tehdejší přehled stavu využívání alternativních metod řešení sporů v EU. Tato kniha dala podnět k rozsáhlým konzultacím s členskými státy EU a zúčastněnými subjekty na téma možného využití mediace jako způsobu řešení.

Samotná Zelená kniha hovoří o třech důvodech nárůstu zájmu o alternativní řešení sporů. Jako první uvádí rostoucí povědomí o ADR jako způsobu zlepšení obecného přístupu ke spravedlnosti v každodenním životě. Za druhé hovoří o přístupu členských států EU, z nichž většina uskutečnila legislativní kroky k zavedení druhů ADR do jejich

---

⁷⁹ Electronic Consumer Dispute Resolution Platform, více na WWW <<http://www.ecodir.org/>>.

⁸⁰ Evropská Komise. Zelená kniha o alternativním způsobu řešení sporů v občanských a obchodních věcech. V anglickém jazyce pod názvem Green paper on alternative dispute resolution in civil and commercial law. Brussels: 19.04.2002. COM(2002) 196 final Dostupná z WWW <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/en/com/2002/com2002_0196en01.pdf>.

právního řádu. A za třetí zmiňuje opakující se apely z řad evropských institucí, že ADR je politickou prioritou a členské státy by měly zajistit příznivé prostředí pro rozvoj těchto alternativních technik.

V Zelené knize byla spatřována příležitost, jak přiblížit ADR co nejširší veřejnosti a zároveň zviditelnit snahy učiněné členskými státy a Společenstvím. Hlavním cílem bylo najít odpovědi na otázky týkající se rovnováhy mezi nutností zachovat pružnost alternativních postupů a požadavkem harmonického skloubení se soudními řízeními, a přitom zaručit jejich kvalitu.

V závěru Komise pokládá 21 otázek, týkajících se charakteristických prvků alternativních způsobů, jakými jsou například vhodná ustanovení dohod zajišťujících, že průběh řešení sporu bude řešen mimosoudně, otázky vydržecích a promlčecích lhůt, mlčenlivosti, účinnosti sjednaných dohod, zejména pak jejich vymahatelnost, a v neposlední řadě vzdělávání třetích osob, jejich akreditace a míra odpovědnosti. Reakcí na těchto 21 otázek bylo přes 160, a to od širokého spektra respondentů. Obecně lze říci, že byla Zelená kniha přijata velmi pozitivně a to obě její hlavní poselství, jež v sobě nese (ADR jako užitečné a vítané oživení občanských a obchodních sporů, ne nutně považované za odpověď na problém s přístupem k soudům, a přístup, který byl k ADR touto cestou zaujat). Důvodem, proč se v některých bodech reakce rozcházejí, je fakt, že předmětem Zelené knihy není jen technická, ale i společenská stránka věci, která z celého ADR dělá otázku ne jen právní, ale i politickou.⁸¹

3.3. Evropský kodex chování pro mediátory

V návaznosti na Zelenou knihu byl vydán Evropský kodex chování pro mediátory⁸² (dále jen „Kodex“). Kodex byl vypracován za přispění velké řady organizací

---

⁸¹ Evropská komise, Summary of responses to the Green Paper on alternative dispute resolution in civil and commercial law, 31.1.2003, JAI/19/03-EN, dostupné z WWW <http://ec.europa.eu/civiljustice/adr/adr_ec_en.pdf>.

⁸² Z anglického označení European Code of conduct for mediators, do českého jazyka je překládán jako Evropský kodex pro zprostředkovatele viz. WWW <http://ec.europa.eu/civiljustice/adr/adr_ec_code_conduct_cs.pdf>, čemuž vzhledem k četnosti, s jakou se v českém jazyce slovo mediátor vyskytuje, nerozumím. Zvláště pak, když i nový návrh zákona má v samotném názvu slovo mediace, nepovažuji tedy za nutné hledat pro daný výraz typicky české slovo

i jednotlivců – odborníků z daného oboru, a dalších, kteří mají zájem na rozvoji mediace v EU. Přijat byl na zasedání v Bruselu v červnu roku 2004 a je použitelný pro všechny druhy mediace v občanských a obchodních věcech. Kodex stanoví principy, ke kterým se mohou mediátoři dobrovolně zavázat. K dodržování se mohou zavázat i organizace sjednocující mediátory a to tím, že požádají své členy, kteří pod jejich záštitou vystupují, aby se danými pravidly řídili.

Dodržováním Kodexu nejsou dotčeny vnitrostátní právní předpisy. Jeho samotný text není nikterak rozsáhlý, ale ve svých čtyřech částech se věnuje všem podstatným věcem. V úvodu hovoří o způsobilosti, jmenování, poplatcích za služby mediátora a propagaci mediátorských služeb. V druhé části hovoří o zásadách, jež musí být mediátorovi nejvíce vlastní - nestrannost a nezávislost. A dále rozpracovává mediaci jako takovou, tedy dohodu o mediaci, proces a jeho spravedlnost a ukončení procesu. Poslední část je věnována zásadě tolikrát již zmiňované a asi nejdůležitější, otázce důvěrnosti.

Svou dobrovolnost vyjadřuje Kodex i faktem, že nebyl žádnou z institucí v EU přijat za závazný dokument. I přesto se tento dokument těší velkému zájmu a přihlásila se k němu kromě řady jednotlivců i početná skupina organizací.⁸³

3.4. Směrnice o některých aspektech mediace v občanských a obchodních věcech

Po předešlých normativních krocích byl dalším návrh nové směrnice týkající se mediace. Příprava tohoto návrhu probíhala paralelně s přijímáním Evropského Kodexu chování pro mediátory, a to i za přispění stejného okruhu odborníků. Návrh Komise byl kolegiem přijat v říjnu roku 2004 a okamžitě poslán do Evropského parlamentu a Rady. Hlavním cílem navrhované směrnice mělo být znovu, již tolikrát zmiňované, zajištění lepšího přístupu ke spravedlnosti. Tentokrát poskytované ve dvouúrovňové struktuře. Prvním měla být ustanovení zajišťující dobrý vztah mezi soudním a mediačním řízením, a to za pomoci stanovení minimálních pravidel ve Společenství pro některé z aspektů

---

a tím mást uživatele. Ve své práci tedy používám svůj překlad Evropský kodex chování pro mediátory. Stejně o něm hovoří i L. Holá ve své publikaci in L. Holá in Op. cit. sub. 31, s. 163.

⁸³ Seznam organizací, které se k dodržování pravidel Kodexu přihlásily, je zveřejněn na stránkách Evropské Komise. Dostupný z WWW <http://ec.europa.eu/civiljustice/adr/adr_ec_list_org_en.pdf>.

občanského procesního práva. Na druhé úrovni měla směrnice poskytnout nástroje soudům členských států, aby mohly dostatečně podporovat mediaci bez toho, aniž by byla tato povinná, či podléhala specifickým sankcím.⁸⁴

Směrnice Evropského parlamentu a Rady o některých aspektech mediace v občanských a obchodních věcech (dále jen „Směrnice o mediaci“) byla přijata dne 21. května 2008, a to pod číslem 2008/52/ES.⁸⁵ Povinnost implementace měly členské státy stanovenou do 21. května 2011⁸⁶, s výjimkou Dánska⁸⁷. Do 21. listopadu 2010 komise vhodnými prostředky zpřístupní veřejnosti informace o soudech, nebo orgánech, příslušných pro přijímání žádostí, o učinění vykonatelnosti dohod vyplývajících z mediace.⁸⁸

3.4.1. Působnost Směrnice o mediaci

Působnost je upravena v čl. 1 odst. 2 Směrnice o mediaci a můžeme ji spatřovat i v samotném názvu směrnice. Spojením „o některých aspektech“ je myšleno mediace výhradně přeshraničních sporů, kde zájem EU je zajistit, aby mediace mohla být využívána stranami pocházejícími z různých členských států EU. Takto mohou být řešeny všechny spory s výjimkou těch, o kterých nemohou strany podle rozhodného práva rozhodnout samy.⁸⁹ Přeshraničním sporem se pak myslí spor, v němž má alespoň jedna ze stran sporu bydliště nebo se obvykle zdržuje v jiném členském státě než kterákoli jiná ze stran, k rozhodnému dni.⁹⁰

Nicméně hned na začátku v preambuli Směrnice o mediaci je zmíněno, že nic nebrání členským státům, aby příslušná pravidla aplikovaly i na vnitrostátní mediační řízení. Dále by se Směrnice o mediaci neměla týkat vnitrostátních právních předpisů, podle

---

⁸⁴ Důvodová zpráva k návrhu Směrnice o některých aspektech zprostředkování v občanských a obchodních věcech. Samotné oficiální překlady i zde operují s termínem „zprostředkování“, což považuji o to více za matoucí, zvláště když pak ve směrnici jako takové již je používán pojem „mediace“. Dostupná z WWW

<<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52004PC0718:CS:NOT>>.

⁸⁵ Dostupná z WWW

<<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:136:0003:0008:CS:PDF>>.

⁸⁶ Čl.12 odst. 1 Směrnice o mediaci.

⁸⁷ Preambule Směrnice o mediaci, bod 30.

⁸⁸ Tamtéž. Op. cit. sub. 87.

⁸⁹ Nevztahuje se zejména na daňové, celní či správní věci ani na odpovědnost státu za jednání a opominutí při výkonu státní moci (acta iure imperii).

⁹⁰ Čl.2 Směrnice o mediaci.

nichž je využití mediace povinné, či předmětem pobídek a sankcí, za předpokladu, že tyto nebrání stranám sporů ve volném přístupu k soudům. Směrnice o mediaci nebrání ani používání moderních komunikačních technologií v mediačním řízení.⁹¹ A nevztahuje se na předšmluvní jednání ani na adjudikační řízení.⁹²

3.4.2. Základní předměty úpravy

Směrnice o mediaci se věnuje několika oblastem úpravy. Stejně jako všechny normy na začátku definuje pojmy, se kterými následně pracuje. Vzhledem k tomu, že je výše v práci již termínům mediace a mediátor věnován prostor, ráda bych zdůraznila jen rozdíly, které v evropské úpravě spatřuji.

Směrnice označuje mediaci v čl. 3 písm. a) jako „formální“ řízení, což si vysvětluji tím, že předmětem úpravy má být řešení přeshraničních sporů, při nichž je určitá formálnost nutností. Dále se za mediaci považuje i mediační řízení vedené soudcem, který ale není příslušný pro žádné ze soudních řízení, týkající se dotčeného sporu. Taková úprava je pro naši vnitrostátní budoucí úpravu též nezvyklá, neboť mediátorem se pro účely vnitrostátní úpravy rozumí pouze třetí osoba zapsaná jako mediátor v seznamu mediátorů. *Mediátorem* ve smyslu čl. 3 písm. b) je jakákoli třetí nestranná osoba, která je o výkon mediace požádána, tedy není zde podmínka registrace, ani výkonu určitého povolání, či vzdělání v členském státě jako zemi původu.

Podle čl. 6 je upravena vykonatelnost dohod vyplývajících z mediace a to tak, že členské státy musí zajistit, aby jakákoli ze stran se souhlasem ostatních stran mohly požádat o to, aby obsah dohody byl učiněn vykonatelným. K tomuto nemůže dojít, pokud je dohoda v rozporu s právem ve státě, v němž je podána žádost, nebo pokud právo takového státu vykonatelnost neumožňuje. Obsah takové dohody učiní vykonatelným soud nebo jiný orgán rozsudkem nebo rozhodnutím, či veřejnou listinou v souladu s právem členského státu, kde je žádost podána. Je-li dohoda takto

---

⁹¹ Preambule Směrnice o mediaci, bod 9.

⁹² Preambule Směrnice o mediaci, bod 11, například některá řízení o soudním smíru, o spotřebitelských stížnostech, rozhodčí řízení a znalecká určení.

vykonatelná v jednom z členských států, měla by být na základě Nařízení Brusel I.⁹³ uznána a prohlášena za vykonatelnou i v ostatních zemích EU. K čl. 6 se váže výše zmíněné dřívější datum implementace, a to k 21. listopadu 2010. Na základě informací z Evropské Komise byly těmito orgány v České republice pověřeny:

- kterýkoli okresní soud ve věci, ve které by byl podle vnitrostátního procesního práva příslušný okresní soud,
- kterýkoli krajský soud ve věci, ve které by byl podle vnitrostátního procesního práva příslušný krajský soud,
- kterýkoli notář,
- kterýkoli soudní exekutor.⁹⁴

Z hlediska mlčenlivosti tak, jak je pojata v novém zákonu o mediaci v ČR, se ve směrnici hovoří o důvěrnosti. Ustanovení čl. 7 odst. 2 Směrnice o mediaci, ale dovoluje, že si členské státy mohou na ochranu důvěrnosti/mlčenlivosti stanovit přísnější pravidla. Větší přísnost v našem případě spatřuji v tom, že se povinnost mlčenlivosti vztahuje nejen na mediátora, ale i na osoby s ním pracující, což Směrnice neřeší.

3.4.3. Požadavky Směrnice o mediaci na členské státy

Na členské státy klade Směrnice o mediaci několik požadavků. V souvislosti s podporou dalšího rozvoje mediace hovoří Směrnice o nutnosti zavedení rámcových právních předpisů, upravujících základní aspekty občanského řízení tak, aby bylo zajištěno, že strany sporu, které se pro mediaci rozhodnou, se mohou spolehnout na předvídatelný právní rámec.⁹⁵

Dále klade Směrnice důraz (pokud jde o důvěrnost, o vliv na promlčení a prekluzi a o uznání a výkon dohod z mediace) na povinnost členských států, aby všemi svými prostředky dbaly o rozvoj mediace jako takové, vzdělání mediátorů a dávaly patřičný

---

⁹³ Nařízení Rady (ES) č. 44/2001 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Nařízení Brusel I.). Dostupné z WWW
<<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:19:04:32001R0044:CS:PDF>>.

⁹⁴ Evropská komise. Competent authorities. Dostupné z WWW
<http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/me_competentauthorities_en.jsp?countrySession=16&#statePage0>.

⁹⁵ Preambule Směrnice o mediaci, bod 7.

důraz na kontrolu kvality výkonu mediačních služeb ve svém státě.⁹⁶ Ustanovení čl. 4 Směrnice pak výše zmíněné specifikuje a hovoří o nutnosti vypracování a dodržování dobrovolných kodexů chování mediátorů a organizací, které poskytují mediační služby, stejně jako apeluje znovu i na další vzdělávání mediátorů s cílem zabezpečit pro strany účinné, nestranné a kvalifikované vedení mediací. Členské státy by se dále měly chovat tak, aby byl zajištěn tržní mechanismus v oblasti mediace a nebyla poskytována finanční pomoc z jejich strany. To by mělo být zárukou zachování pružnosti mediačního řízení a autonomie stran.

V neposlední řadě Směrnice vyzývá v čl. 8, aby státy zajistily, že pokud si strany zvolí mediaci jako cestu řešení jejich konfliktu, nebránila jim případná překážka promlčení či prekluze, nastalá v průběhu mediace, v následném zahájení soudního nebo rozhodčího řízení. Na základě čl. 9 Směrnice mají státy podporovat všemi prostředky, jež považují za vhodné, zpřístupňování informací jak kontaktovat mediátory a jiné organizace poskytující mediační služby, zejména prostřednictvím internetu.

3.4.4. Hodnocení implementace Směrnice o mediaci

Již v srpnu roku 2010 vydala Komise tiskovou zprávu, se kterou se připomínala členským státům se Směrnicí o mediaci. Tisková zpráva vyzývá, jak vyplývá hned z jejího nadpisu, k lepšímu využívání času a peněz právě prostřednictvím mediace v přeshraničních právních sporech. Komise touto cestou znovu poukázala na velký potenciál, který v sobě mediace skrývá a který může být efektivně využíván pouze za předpokladu, že mediační pravidla, stanovená EU, státy implementují.

„Tato opatření EU jsou velmi důležitá, protože podporují další, alternativní přístup občanů ke spravedlnosti v každodenním životě. Soudní systémy umožňují lidem uplatňovat svá práva. Účinný přístup ke spravedlnosti je chráněn Listinou základních práv Evropské unie. Občanům a podnikům by neměla být upřena jejich práva jen proto, že je pro ně těžké využívat právní systém a že si to nemohou dovolit, nemohou čekat na soudní jednání nebo se nevyznají v úředním prostředí,“ řekla Viviane Reding, místopředsdkyně Komise a komisařka EU pro spravedlnost. *„Vyzývám členské státy,*

---

⁹⁶ Preambule Směrnice o mediaci, bod 16.

*aby neváhaly při rychlém zavádění pravidel EU o mediaci: základem je umožnit přátelské urovnávání přeshraničních sporů. Ale proč nepokračovat dále? Proč stejná opatření neumožnit i na vnitrostátní úrovni? Jejich přínosy nakonec pocítí nejen občané a podniky, společnosti a ekonomiky, ale i samotný právní systém.*⁹⁷

Již v období srpna roku 2010 Komisi čtyři země (Portugalsko, Estonsko, Francie a Itálie) oznámily, že provedly Směrnici do svých vnitrostátních pramenů práva. Několik jiných států již mělo v rámci svého právního řádu upravena pravidla pro mediaci v některých odvětvích.⁹⁸

Pro podporu tvrzení o výhodách mediace Komise připomněla studii z června roku 2010, financovanou ze zdrojů EU, která odhadla, že důsledkem nevyužití mediace⁹⁹ došlo ke zdržení, odpovídajícímu průměrně 331 až 446 dnům, a podstatnému navýšení právních nákladů na 12.471 EUR až 13.738 EUR.¹⁰⁰

Proces implementace Směrnice ale nebyl tak plynulý a rychlý, jak si jej Komise představovala. V červenci 2011, kdy již měla být všemi členskými státy implementována (samozřejmě, s již zmiňovanou výjimkou platnou pro Dánsko), vydala Komise další tiskovou zprávu tentokrát s názvem *Evropská komise usiluje o snazší přístup ke spravedlnosti v přeshraničních právních sporech*¹⁰¹, kde označila devět zemí, které stále neoznámily Komisi, že přijaly všechna opatření potřebná pro úplné

---

⁹⁷ Tisková zpráva Evropské komise. *Evropská komise vyzývá k lepšímu využívání času a peněz prostřednictvím mediace přeshraničních právních sporů*. Dostupné z WWW <<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/10/1060&format=HTML&aged=0&language=CS&guiLanguage=en>>.

⁹⁸ Irsko a Dánsko v oblasti pracovních sporů, Švédsko pro oblast dopravních nehod, Finsko pro spotřebitelské spory atd.

⁹⁹ Za předpokladu, že úspěch mediačního procesu se pohybuje kolem 60 – 75%.

¹⁰⁰ *The Cost of Non ADR – Surveing and Showing the Actual Costs of Intra-Community Commercial Litigation* (Co stojí řešení sporů nealternativní cestou – průzkum a důkazy skutečných nákladů na urovnávání obchodních sporů uvnitř Společenství). Survey data report. Projekt financovaný Evropskou komisí a prováděný ADR Center, červen 2010, s. 53. Dostupný z WWW <http://www.adrcenter.com/jamsinternational/civil-justice/Survey_Data_Report.pdf>.

¹⁰¹ Tisková zpráva Evropské komise. *Evropská komise usiluje o snazší přístup ke spravedlnosti v přeshraničních právních sporech*. Dostupné z WWW <<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/11/919&format=HTML&aged=0&language=CS&guiLanguage=en>>.

provedení směrnice.¹⁰² Postupem, který Komise proti takovým hříšníkům zaujala, bylo zaslání výzvy k poskytnutí informací, na jejíž odpověď měly státy dva měsíce.

Mezitím, přesněji ke dni 13. září 2011, vydal Evropský parlament usnesení o provádění Směrnice o mediaci ve členských státech, jejím dopadu a využití ze strany soudů.¹⁰³ Z usnesení vyplývá, že za období necelých dvou měsíců učinilo patřičné kroky několik dalších členských států a na listu „hříšníků“ zůstaly jen čtyři (Česká republika, Rakousko, Švédsko a Finsko)¹⁰⁴, které stále ještě neoznámily splnění ustanovení Směrnice o mediaci. Parlament v usnesení konstatuje postoj států k provedení Směrnice, všeobecně hodnotí přístup států k implementaci pozitivně a vyslovuje názor, že s ohledem na všechny skutečnosti jsou státy jako celek na dobré cestě začít včas Směrnicí provádět. I přesto, že některé z nich mají mírné zpoždění, většina požadavky dodržuje, a dokonce mají v určitých případech náskok.

Vyzdvihuje pak například, že některé státy se dokonce rozhodly stanovit další požadavky nad rámec určený Směrnicí, a to ve dvou oblastech. Konkrétně pak v oblasti finančních pobídek¹⁰⁵ k účasti na mediaci a dále povinné požadavky v oblasti mediace. Toto považuje Parlament za přínosné a označuje takovou iniciativu za přispívající k efektivnějšímu využití mediace, a tím i odlehčující justici.

V závěru doporučuje Parlament ve svém usnesení Komisi, aby se ve svém sdělení o provádění Směrnice zaměřila na oblasti, které se samy státy dobrovolně rozhodly

---

¹⁰² Česká republika, Španělsko, Francie, Kypr, Lucembursko, Nizozemsko, Finsko, Slovensko a Spojené království.

¹⁰³ Evropský parlament, *Usnesení o provádění směrnice o mediaci ve členských státech, jejím dopadu a využití ze strany soudů*, 13. září 2011, Štrasburk, č. 2011/2026(INI). Dostupné z WWW <<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&reference=P7-TA-2011-0361&format=XML&language=CS>>.

¹⁰⁴ Pro doplnění rozporu, který v dané věci spatřuji, vzhledem k faktu, že Rakousko dříve na žádné listině „hříšníků“ zmiňováno nebylo, bych ráda doplnila svou snahu zjistit, proč k tomuto došlo, ale z Komise EU se mi nepodařilo informace obdržet. Prostřednictvím velvyslanectví České republiky ve Vídni se mi však dostalo informace, že Rakousko povinnost splnilo, a to zákonem EU-mediations-gesetz pod č. 21/2011, který byl 28.4.2011 vyhlášen ve sbírce spolkových zákonů Republiky Rakousko, účinný od 1.5.2011. Dostupný z WWW <<http://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=2000723>>.

¹⁰⁵ Například v Bulharsku se zúčastněným stranám proplácí 50% poplatku, uhrazeného při podání sporu k soudu, pokud byl tento úspěšně vyřešen formou mediace. V Rumunsku se pak jedná o proplacení celého poplatku a podobně jsou řešeny situace v Itálii nebo Maďarsku, kde jsou osvobozeny spory řešené mediací od všech poplatků a kolkovného.

rozšířit. Přes všechny úspěchy mediace a jiných druhů ADR ještě stále není mimosoudní řešení sporů dostatečně rozšířeno. Na konci listopadu 2011 byl za účelem dalšího rozšiřování ADR představen balíček legislativních návrhů, který má být přijat do konce roku 2012.¹⁰⁶ V souvislosti s výše uvedenou iniciativou Komise vydal Parlament ještě usnesení o alternativním řešení sporů v občanských, obchodních a rodinných věcech.¹⁰⁷ V tomto činí následující doporučení:

- **Horizontální přístup.** Parlament vítá současnou diskuzi probíhající v Komisi na téma ADR, ale upozorňuje na skutečnost, že ta by se neměla týkat pouze spotřebitelských sporů, ale měla by se věnovat i oblasti občanských a obchodněprávních sporů, bez rozdílu povahy sporu.
- **Společné standardy pro ADR.** Ty by se měly věnovat úpravě dohody o ADR, nezávislosti, transparentnosti, efektivitě, nestrannosti, důvěrnosti, vlivu na promlčení a prekluzi, vykonatelnosti uzavřené dohody, kvalifikaci třetích osob a dalším. Měla by být posouzena možnost povinného odkazu stran na zvážení možností ADR.
- **ADR v různých oblastech.** Usnesení podtrhuje, že ač je povědomí o systémech ADR, a systémy jako takové, čím dál více a efektivněji rozšiřovány na území EU, stále je tu poměrně velká překážka užívání, spočívající v jejich nerovnoměrném rozvoji napříč EU (ať už geograficky, či co do oblasti úpravy). Velký potenciál vidí členské státy v rozvoji online ADR.
- **ADR jako mechanismus pro řešení spotřebitelských sporů.** Usnesení klade důraz, aby strany mohly uplatnit řešení formou ADR, jak na úrovni řešení přeshraniční, tak vnitrostátní. Zejména pak pro online trh, který se v rámci EU rapidně rozvíjí.

Reakcí na toto usnesení Parlamentu bylo též hned v listopadu 2011 přijetí Směrnice o alternativním řešení sporů, věnované z valné většiny právě spotřebitelským sporům.

---

¹⁰⁶ Tisková zpráva Evropské komise, *Spotřebitelé: Komise předkládá návrhy pro rychlejší, jednodušší a levnější řešení sporů s obchodníky*. Dostupné z WWW <<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/11/1461&format=HTML&aged=0&language=CS&guiLanguage=en>>.

¹⁰⁷ Evropský parlament, *Usnesení o alternativním řešení sporů v občanských, obchodních a rodinných věcech*. Dostupné z WWW <<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P7-TA-2011-0449+0+DOC+XML+V0//CS>>.

Další tiskovou zprávou, též z listopadu 2011, upozornila, že šest z devíti států, které obdržely „výzvu k poskytnutí informací“, stále neoznámily provedení potřebných vnitrostátních opatření, proto obdrží „odůvodněné stanovisko“.¹⁰⁸ Je tak vidět, že v rámci EU má rozvoj a upevňování pravidel ADR před sebou ještě dlouhou cestu.

---

¹⁰⁸ K dispozici na WWW

<<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=MEMO/11/824&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=en>>.

4. Úprava mediace v České republice

Legislativní úprava mediace v České republice je velmi komplikovaná. Sama mediace není, jako metoda řešení sporů (jak již bylo nastíněno v předchozích kapitolách), velmi starou praktikou s rozsáhlou historií. V posledních dvaceti letech se jí ale věnuje pozornost nejen v zemích anglosaského práva, kde má značně rozšířenější tradici, ale i u nás. Následující kapitola je tedy věnována jejímu vývoji na území České republiky a prorůstání do českého právního řádu.

4.1. Historie mediace a její instituce

O mediaci se poprvé v České republice začalo hovořit na počátku 90. let 20. stol.¹⁰⁹ Již v tomto období se v České republice začala tvořit centra a instituce zabývající se alternativním řešením konfliktů. V roce 1992 bylo za podpory Americké nadace vytvořeno České centrum pro vyjednávání a řešení konfliktů, vystupující pod tímto názvem až do roku 2001, od kdy působí jako Partner Czech. Jedná se o nevládní neziskovou organizaci a jejím cílem je podpora rozvoje demokratické společnosti v oblastech střední a východní Evropy.¹¹⁰

Další významnou událostí, jež přispěla k rozvoji mediace, byla první konference v květnu roku 2000 s názvem „Mediace a její perspektivy v ČR“ konaná v Opavě. Tato vyústila v dohodu účastníků o vytvoření přípravného výboru a následně i vzniku občanského sdružení s názvem Asociace mediátorů ČR, často zkracované jako AMČR (dále jen „AMČR“ nebo „Asociace“). AMČR byla zaregistrována ministerstvem vnitra v prosinci téhož roku, pod číslem VS/1-1/45 614/00-P. Asociace, je nevládní organizací a v současné době je členem sítě Světového fóra mediátorů¹¹¹. Sdružuje profesionální i dobrovolné mediátory, stejně tak jako laickou část veřejnosti, která se o mediaci zajímá. Svoji působnost Asociace zaměřuje na vysokou profesionální úroveň poskytovaných mediačních služeb, vzdělávání mediátorů pomocí interaktivních

¹⁰⁹ HOLÁ, L. Op. cit. sub. 31, s. 165.

¹¹⁰ Partners Czech, výroční zpráva 2001, dostupná z WWW <<http://www.partnersczech.cz/soubory/zprava2001.pdf>>.

¹¹¹ World Mediation forum je světovou neziskovou organizací, sloužící všem zájmům mediátorů. Jejím cílem je rozvoj a výměna vědomostí, informací a zkušeností týkající se mediace ze všech oblastí, ve všech koutech světa a na mnohých kulturních úrovních. Více informací na WWW <<http://worldmediationforum.org/sitioweb/>>.

výcviků, certifikaci mediátorů a lektorů, dle kritérií akreditační komise a další cesty rozvoje mediace mezi odbornou i laickou veřejností. V současné době je se svými 33 členy, 66 akreditovanými mediátory a 7 akreditovanými lektory¹¹² asi největší institucí zabývající se mediací v České republice. Mimo vzdělávací funkce, pro něž je akreditována MŠMT, vytvořila AMČR též Etický kodex mediátora¹¹³, Profesionální standardy mediátora¹¹⁴ a Mediační řád poskytování mediace v systému spotřebitelských sporů¹¹⁵. Asociace realizuje mediace v oblasti rodinné, komunitní, pracovně-obchodní i etnické oblasti, a spolu s MPO školí i v oblasti mediace spotřebitelských sporů.

V rámci dalšího vývoje uspořádala v březnu roku 2001 Česká advokátní komora ve spolupráci s Institutem pro právní vzdělávání a informace dvoudenní seminář na téma „Mediace pro advokáty?“¹¹⁶. Nicméně v srpnu téhož roku se stále o mediaci mluvilo s odstupem. Sám F. Zoulík se vyjádřil, že mediace je známa hlavně z mezinárodního práva, v němž představuje pokojný způsob řešení mezinárodních sporů.¹¹⁷ Vývoj, kterým ale od té doby mediace prošla, stojí za nejednu práci a je předmětem nemálo diskuzí. Důkazem toho jsou i informace o AMČR a její činnosti výše.

4.2. Současná právní úprava

V současné době musí být mediační řízení vedeno v souladu s ústavním pořádkem České republiky (s Ústavou i Listinou základních práv a svobod, stejně jako s mezinárodními smlouvami ratifikovanými dle čl.10 Ústavy).

Mediace je upravena pouze v trestně-právní oblasti a to zákonem o Probační a mediační službě ČR.¹¹⁸ Tímto zákonem byla státem zřízena probační a mediační služba ČR jako významný restorativní prvek justice. Na základě daného zákona tedy nemůžou být

---

¹¹² Informace z Asociace mediátorů ČR, *O asociaci*, dostupné z WWW <<http://www.amcr.cz/o-asociaci/#cil3>>.

¹¹³ Etický kodex mediátora. Dostupné z WWW <<http://www.amcr.cz/dokumenty/kodex.pdf>>.

¹¹⁴ Profesionální standardy mediátora. Dostupné z WWW <<http://www.amcr.cz/dokumenty/profstand.pdf>>.

¹¹⁵ Mediační řád poskytování mediace v systému spotřebitelských sporů. Vytvořen speciálně pro Ministerstvo průmyslu a obchodu. Dostupné z WWW <<http://www.amcr.cz/dokumenty/>>.

¹¹⁶ VAN LEYNSEELE, P.; VAN DE PUTTE, F.; DOLEŽALOVÁ, M. Op. cit. sub. 43, s. 30.

¹¹⁷ ZOULÍK, F. *Mediace jako alternativa soudního sporu*. Bulletin advokacie, Praha, 2001, č. 8, s. 28.

¹¹⁸ Zákon č. 257/2000 Sb., o Probační a mediační službě ČR, ve znění pozdějších předpisů. S účinností od 1.ledna 2001.

řešeny spory pramenící z oblasti práva soukromého, nicméně všeobecné prvky, které zákon obsahuje, jsou částečně promítnuty do nové úpravy mediace v civilních věcech.

Tato skutečnost se změnila s účinností zákona o mediaci (ke dni 1. 9. 2012).

Cílem zákona o mediaci je vytvořit takovou legislativní úpravu, která by zakotvila mediaci i v netrestních věcech. Vzhledem ke Směrnici o mediaci a nutnosti její implementace, byly vytvořeny během posledních pár let čtyři návrhy zákona. Tyto návrhy byly vytvořeny ministerstvem spravedlnosti a svou cestu si neprobojovaly ani do Parlamentu ČR, zastaveny byly pokaždé Legislativní radou vlády. Poslední návrh, v pořadí pátý, byl však Prezidentem podepsán 29. května 2012. Více o něm v další podkapitole této práce.

Z výše popsaného vyplývá, že veškeré náznaky mediace, které byly v českém právním řádu doposud patrné, nevycházely ze zákona o mediaci, nýbrž se opíraly například o zákon č. 2/1991 Sb., o kolektivním vyjednávání. Řešení konfliktů konsensuálním způsobem doposud preferuje i občanský zákoník (dále jen „OZ“)¹¹⁹. V § 3, odst. 2 OZ je stanoveno, že „fyzické a právnické osoby, státní orgány a orgány místní samosprávy dbají o to, aby nedocházelo k ohrožování a porušování práv z občanskoprávních vztahů a aby případné rozpory mezi účastníky byly odstraněny především jejich dohodou.“¹²⁰ Na toto pravidlo, které je považováno za pravidlo prevenční, tedy jako prostředek předcházení ohrožování a porušování subjektivních občanských práv¹²¹, pak navazuje i procesněprávní úprava v občanském soudním řádu (dále jen „OSŘ“)¹²². Ustanovení § 2 OSŘ upravuje rozsah činnosti soudů, tedy že projednávají a rozhodují spory, které nebyly splněny dobrovolně.

---

¹¹⁹ Zákon č.40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

¹²⁰ § 3, odst. 2 OZ.

¹²¹ ŠVESTKA, J.; SPÁČIL, J.; ŠKÁROVÁ, M.; HULMÁK, M. a kol. Občanský zákoník I., § 1 – 459, Komentář, C.H.Beck, Praha, 2008, s. 63.

¹²² Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

Prevenční působení státních orgánů a orgánů místní samosprávy je pak dále rozvedeno při úpravě smírčího řízení a soudního smíru. **Smírčí řízení**, jehož smyslem je uzavření tzv. praetorského smíru, je zakotveno v § 67 - 69 OSŘ. Jedná se o jednu z možností předběžného řízení. Podle § 67 je možné ke smírčímu řízení přistoupit ve všech věcech, které patří do pravomoci českých soudů, pokud to nevyklučuje povaha věci.¹²³ K příslušnému soudu je pak podán návrh na smírčí řízení a ten následně provede pokus o smír. Případně, pokud je smíru dosaženo, soud jej schválí. Jestliže by věcně příslušný byl krajský soud, může provést smírčí řízení a schválení smíru i kterýkoli okresní soud. Takovému smírčí řízení je pak možné použít jen v případech, které spadají pod civilní pravomoc soudů. Z rozsudku 63/1966¹²⁴ vyplývá, že pokud tomu tak není, není ani soud ke smírčímu řízení oprávněn.¹²⁵ Pokud dojde mezi stranami sporu k dohodě a soud smír usnesením schválí, má tento povahu pravomocného a vykonatelného rozsudku, proti kterému podle § 202 odst. 1 písm. h) OSŘ není přípustné odvolání. Cesta opravného prostředku však není zcela uzavřena, zákon totiž poskytuje zvláštní prostředek ochrany, a tím je žaloba o neplatnosti smíru¹²⁶, popřípadě žaloba na obnovu řízení.

Někteří autoři označují tuto úpravu smírčího řízení jako soudní mediaci.¹²⁷ Osobně se však ztotožňuji s názorem, ke kterému se hlásí i L. Holá a tedy, že soudní mediací není postup soudce k dosažení soudního smíru. Z praxe je tzv. soudní mediace známá hlavně z německé, či francouzské právní úpravy.¹²⁸

---

¹²³ Takovým případem vylučujícím smírčí řízení z povahy věci jsou pak například řízení, které lze zahájit i bez návrhu, řízení ve věcech statusových a ve věcech, v nichž hmotné právo vylučuje, aby si účastníci upravili právní poměr svými dispozitivními úkony.

¹²⁴ Rozsudek 63/1966 je rozsudkem Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 30. června 1965, „*Nejde-li o věc, kterou projednávají a rozhodují soudy v občanském soudním řízení, není dána také pravomoc soudu k smírčímu řízení podle ustanovení § 67 a násl. o. s. ř. Soudem nemohl být proto schválen smír o zrušení práva užívat část bytu z důvodu potřeby navrhovatele.*“ In ASPI Identifikační číslo JUD433CZ.

¹²⁵ FRINTOVÁ, D. in WINTEROVÁ, A. a kol. *Civilní právo procesní*. Linde Praha, 6.vydání, Praha, 2011, s. 321.

¹²⁶ Žalobu o neplatnosti smíru upravuje § 99 odst. 3 OSŘ, soud může usnesením o schválení smíru zrušit, je-li smír podle hmotného práva neplatný. Pro podání návrhu je stanovena lhůta 3 roky.

¹²⁷ Např. SPIROVÁ, K. *Alternativní způsoby řešení sporů – mediace*. Právní fórum, 2010, č. 3, s. 120.

¹²⁸ Mediační jednání v tomto případě probíhá v budově soudu, ve speciální místnosti určené pro mediace. Soudce pověří třetí osobu zprostředkováním při hledání řešení sporu, který mu byl přidělen. V případě souhlasu obou stran soudce věc převede soudnímu mediátorovi. Tím je soudce, jež ale neměl nikdy s daným sporem dřívější kontakt. Soudní mediace si tímto zachová princip dobrovolnosti a důvěrnosti zejména proto, že je umožněno stranám projednat jejich spor v přátelštějším prostředí a bez toho, aniž by se strany obávaly, že skutečnosti, o kterých se během mediace zmíní, budou zohledněny během

Další cestou, jak smírně ukončit spor bez autoritativního rozhodnutí soudce, je **soudní smír**, upravený v § 99 OSŘ. Ustanovení § 99 odst. 1 stanoví, že pokud to povaha věci dovoluje, mohou účastníci skončit řízení soudním smírem. Dle L. Drápalova výkladu z komentáře k OSŘ, rozumíme soudním smírem, „*dohodu uzavřenou během soudního řízení, kterou si účastníci upravují svá práva a povinnosti*“¹²⁹. Pokud takový soudní smír soud schválí, je pak tento způsobem ukončení řízení. K takovému smíru může dojít v rámci řízení před soudem i v průběhu řízení odvolacího, nikoli však v průběhu řízení o dovolání. Věta druhá, odst. 1, téhož paragrafu pak stanoví, že soud usiluje o smír mezi účastníky, a při pokusu o smír pak předseda senátu s účastníky věc probere, upozorní je na právní úpravu, na stanoviska Nejvyššího soudu a rozhodnutí uveřejněná ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek týkajících se dané věci, a podle okolností daného případu jim doporučí, jaké jsou možnosti smírného vyřešení jejich sporu. Z ustanovení § 69 OSŘ věty druhé a jeho výkladu je patrné, že § 99 OSŘ se uplatní na celé smírčí řízení.

V ustanovení § 99 odst. 2 se dále OSŘ zabývá schválením smíru soudem, které probíhá stejně jako u smírčího řízení, usnesením. Soud smír neschválí, je-li v rozporu s právními předpisy. V takovém případě pak soud po právní moci usnesení pokračuje v řízení. Pravomocné usnesení o smíru má účinky pravomocného rozsudku. Je-li však smír podle hmotného práva neplatný, rozsudkem může soud smír zrušit. Návrh na zrušení usnesení o schválení smíru má funkci mimořádného opravného prostředku a může jej podat pouze ten účastník smíru, kterému byla neplatností smíru způsobena újma na jeho právech, a to nejpozději do 3 let od právní moci usnesení. Na smír dále odkazuje ustanovení § 114c odst. 3 písm. c) OSŘ, které stanoví, že předseda senátu se v přípravném řízení zejména pokusí o smírné vyřešení věci podle § 99 OSŘ. Dále v rámci ustanovení § 100 odst. 1 OSŘ, kde stanoví, že se v řízení usiluje především o to, aby byl spor vyřešen smírně.

---

případného následného soudního řízení, protože osoba mediátora není totožná s osobou soudce, kterému byl případ přidělen.

¹²⁹ DRÁPAL, L. in BUREŠ, J.; DRÁPAL, L., KRČMÁŘ, Z. a kol. Občanský soudní řád, § 99, Komentář, I. díl, 7. Vydání, C.H.Beck, Praha, 2006, s. 433.

Mediačním řízením se v procesním právu civilním zabývají do doby účinnosti zákona o mediaci jen ustanovení § 110 odst. 2 a § 111 odst. 3 OSŘ, která umožňují přerušení soudního řízení po dobu smířčího a mediačního řízení.

Samostatně je upravena mediace v rodinných věcech ve sporech péče o nezletilé děti. Tuto úpravu přinesla novela OSŘ v roce 2008, která jej zakotvila do ustanovení § 100 odst. 3. Toto ustanovení stanoví, že ve věcech péče o nezletilé může soud uložit účastníkům účast na mimosoudním smířčím nebo mediačním jednání, nebo rodinné terapii, to však po dobu nejdéle třech měsíců.¹³⁰ Takovou účast nelze uložit po dobu platnosti předběžného opatření podle § 76b odst. 1 OSŘ.

4.3. Návrh zákona o mediaci

Pro přípravu návrhu zákona byla zřízena pracovní skupina, která byla složená z odborníků na mediaci. V této skupině byly zastoupeny instituce, ministerstva, asociace, i jednotliví advokáti a mediátoři. Hlavním důvodem předložení navrhované právní úpravy pak byla snaha o rozvoj alternativního řešení sporů pomocí rychlého a nenáročného mimosoudního jednání a samozřejmě také odbřemenění justice a možnost řešit spory bez dlouhých čekacích lhůt a zbytečných finančních nákladů.

Návrh zákona o mediaci byl vládou¹³¹ předložen 7. července 2011 a dne 18. července 2011 byl jako sněmovní tisk pod číslem 426 rozeslán poslancům. Návrh následně prošel všemi čteními a dne 10. února 2012 byl přijat v Poslanecké sněmovně. Ze Senátu se však návrh Poslanecké sněmovně vrátil s pozměňovacími návrhy, a ta jej na pořadu 38. schůze dne 2. 5. 2012 přijala.¹³² Zákon je přijat v podobě, kdy se vztahuje jak na spory přeshraniční, tak na vnitrostátní, čímž tedy přesahuje požadavky Směrnice o mediaci. Zákon je tedy aplikovatelný na oblasti ve věcech občanskoprávních, obchodněprávních, pracovních, či rodinných a i pro oblast věcí správních.¹³³ Účelem

---

¹³⁰ Návaznost na přerušení řízení upravenou v § 111 odst. 3 OSŘ.

¹³¹ Zástupcem za předkladatele je ministr spravedlnosti.

¹³² Dostupné z WWW <<http://www.psp.cz/eknih/2010ps/tisky/h0426.htm>>.

¹³³ Jedná se však pouze o spory soukromoprávní povahy, kde jsou strany v rovném postavení, nikoli o možnost správního orgánu, který již o právech a povinnostech rozhodl. Taková možnost by odporovala zásadám výkonu veřejné moci. Důvodová zpráva k zákonu o mediaci – obecná část, sněmovní tisk č. 426, s. 27.

a cílem zákona však není úprava veškeré mediační činnosti ve zmíněných oblastech, ale pouze činnosti zapsaného mediátora, čímž zákon neznemožňuje činnost mediátorům, kteří již svou činnost provozují a doposud jsou zapsáni například jen v AMČR.

4.4. Základní ustanovení zákona o mediaci

Jedním ze základních pojmů, který je v současném zákonu použit, je termín „konflikt“. V předcházejících návrzích byl používán termín „spor“, jehož vhodnost užití byla předmětem mnoha diskuzí. Směrnice o mediaci a obecně i ustálená terminologie v oblasti ADR, operuje vždy s tímtéž termínem, tedy používá „spor“ (neboli z anglického jazyka „dispute“¹³⁴). Pod anglickým pojmem „dispute“, bez ohledu na jeho doslovný překlad, bývá rozuměno řešení veškerých případů, kdy se strany jednoduše nemohou shodnout. Důvodem, proč se v českém zákoně o mediaci již neobjevuje termín „spor“ tak, jak tomu bylo v předchozích návrzích¹³⁵, je ten, že pojem „spor“ nekoresponduje s řízením ve věcech výchovy a styku nezletilého. Toto řízení je řízením nesporným (§ 120 odst. 2 a § 176 a násl. OSŘ), a tak by použití pojmu „spor“ způsobovalo jistý rozpor v právním řádu.¹³⁶ Navrhovatelé tedy použili termínu „konflikt“.¹³⁷

Z ustanovení § 3 odst. 4 vyplývá, že před zahájením mediace je mediátor povinen poučit strany konfliktu o všem potřebném, mezi což patří jeho postavení v mediaci, o účelu a zásadách mediace, o účincích jak smlouvy o provedení mediace, tak dohody o mediaci¹³⁸, dále o možnosti mediaci kdykoli ukončit a o jejích nákladech. Výslovně pak musí mediátor strany upozornit na skutečnost, že zahájením mediace není dotčeno jejich právo domáhat se ochrany svých práv v rámci soudního řízení, a že za obsah, který bude vyplývat z dohody o mediaci, jsou zodpovědné pouze strany konfliktu.

---

¹³⁴ Dispute je do českého jazyka ve smyslu podstatného jména překládán jako spor, rozepře. Příklad : „to settle *dispute* between two parties“ znamená „urovnávat *spor* mezi dvěma stranami“ in OHEROVÁ, J.; SVOBODA, M.; KALINA, M.; BOČÁNKOVÁ, M. *Anglicko-český právní slovník*. Linde Praha a.s., 2005, Praha, s.176.

¹³⁵ Vládní návrh zákona o mediaci v netrestních věcech ze dne 6.11.2009, předkladatel Daniela Kovářová, dostupný z WWW <<http://eklep.vlada.cz/eklep/page.jsf>>.

¹³⁶ HLADÍKOVÁ, I. *Návrh zákona o mediaci v netrestních věcech*. Právní rozhledy, 2009, č.2, s. II.

¹³⁷ Pokud není v práci výslovně stanoveno jinak, je pojem „konflikt“ používán jako synonymum k pojmu „spor“ a naopak.

¹³⁸ K rozdílu mezi Smlouvou o provedení mediace a Dohodou o mediaci více v dalších podbodech.

4.4.1. Zahájení mediace a smlouva o provedení mediace

Mediace se, jak již bylo vysvětleno v kapitole 2 této práce¹³⁹, dělí do několika fází. Zákonná úprava pak jednotlivé fáze řeší ale jen velmi obecně, pouze v minimální nezbytné míře. Detailní průběh mediace má být ponechán pouze na rozhodnutí mediátora tak, aby odpovídal neformálnímu pojetí mediačního řízení. Rigidní úpravu stanovování dalších závazných pravidel mediace považují odborníci za nevhodnou, mimo jiné i například T. Horáček.¹⁴⁰

Zahájení mediace je upraveno v ustanovení § 4 odst. 1, kde se stanoví, že mediace je zahájena uzavřením smlouvy o provedení mediace¹⁴¹. Takovou smlouvou je „*písemná smlouva mezi stranami konfliktu a nejméně jedním mediátorem o provedení mediace*“.¹⁴² V ustanovení § 4 odst. 2 pak ZM určuje nezbytné náležitosti smlouvy. Smlouva o provedení mediace je smlouvou soukromoprávního charakteru, na níž se aplikuje ustanovení § 51 OZ o inominátních smlouvách¹⁴³, případně může být chápána jako smlouva o narovnání podle ustanovení § 585 a násl. OZ.^{144,145} V případě uzavření dohody ve věci obchodně závazkových vztahů se pak použije ustanovení § 269 ObchZ¹⁴⁶, které je variantou pro ustanovení § 51 OZ.

Dalším znakem, který se k zahájení mediace váže, je její dobrovolnost. Všeobecně je nám známé, že mediace by měla být v každém případě dobrovolná. Otázkou však je, zda je tento ustálený názor správný? Díky Směrnici o mediaci a její nutnosti implementace tak měly tuto otázku před sebou patrně všechny členské státy. Směrnice

---

¹³⁹ Viz. 2.4.2.

¹⁴⁰ HORÁČEK, T. *Mediace v soukromoprávních věcech jako předmět samostatné právní úpravy*. Právní fórum, 2010, č. 3, s. 127.

¹⁴¹ Smlouva o provedení mediace, viz. Příloha č. 1.

¹⁴² Ustanovení § 2 písm. e) ZM.

¹⁴³ Ustanovení § 51 OZ - „*Účastníci mohou uzavřít i takovou smlouvu, která není zvláště upravena; smlouva však nesmí odporovat obsahu nebo účelu tohoto zákona.*“

¹⁴⁴ Ustanovení § 585 odst. 1 OZ - „*Dohodou o narovnání mohou účastníci upravit práva mezi nimi sporná nebo pochybná. Dohoda, kterou mají být mezi účastníky upravena veškerá práva, netýká se práv, na něž účastník nemohl pomýšlet.*“

¹⁴⁵ PAUKNEROVÁ, M. Seminář „The implementation of the Mediation Directive“, konaný dne 12. dubna 2012, Praha, Vzdělávání rozhodčího soudu při HK ČR a AK ČR, Prezentace slide č. 6.

¹⁴⁶ Ustanovení § 269 odst. 2 ObchZ - „*Účastníci mohou uzavřít i takovou smlouvu, která není upravena jako typ smlouvy. Jestliže však účastníci dostatečně neurčí předmět svých závazků, smlouva uzavřená není.*“

ve svém čl. 5 stanoví, že soud, u kterého byla žaloba podána, může ve vhodných případech vyzvat strany, aby k řešení sporu využily procesu mediace. Z důvodové zprávy k zákonu o mediaci a dále zmíněných ustanoveních je jasné, že pracovní skupina při tvorbě naší právní úpravy zvolila střední cestu a tedy zachování dobrovolnosti mediace s možností jejího nařízení při vhodných okolnostech případu.¹⁴⁷

V souvislosti s úpravou zahájení mediace a její dobrovolností, dle zákona o mediaci, je tedy nutno zmínit změny OSŘ, které jsou tímto zákonem provedeny. Změna § 99 OSŘ, kde se na konec věty první odst. 1 doplňuje věta, že pokud je to vhodné, upozorní předseda účastníky na možnost využití mediace podle zákona o mediaci. A dále změna ustanovení § 100 odst. 3 na znění: *„Je-li to účelné a vhodné, může předseda senátu účastníkům řízení nařídit první setkání se zapsaným mediátorem (dále jen „mediátor“) v rozsahu 3 hodin a přerušit řízení, nejdéle však na dobu 3 měsíců. Pokud se účastníci bez zbytečného odkladu nedohodnou na osobě mediátora, vybere jej ze seznamu vedeného ministerstvem předseda senátu. Po uplynutí 3 měsíců soud v řízení pokračuje. První setkání nelze nařídit po dobu platnosti předběžného opatření podle § 76b.“* Dotčena jsou i ostatní, již jednou zmiňovaná ustanovení § 114a odst. 2 a § 114c odst. 3 OSŘ.¹⁴⁸

Zákonná úprava má jak účinky práva hmotného, tak i procesního. Pracovní skupina se v rámci příprav jednotně shodla na tom, že by zahájení mediačního řízení mělo mít vliv na běh promlčecí doby. Kromě skutečnosti, že stavení běhu promlčecí doby požaduje i Směrnice o mediaci, kterou je Česká republika vázána, považovala skupina tento institut za významnou motivaci pro strany k účasti na mediačním řízení. V opačném případě by se jednalo o nevhodné rigidní ustanovení, ničemu neprospívající, jelikož by mediační proces mohl po vynaloženém úsilí končit neúspěšně, a to právě z důvodu pokračujícího běhu promlčecích a prekluzivních lhůt.¹⁴⁹ Podle úpravy občanského zákoníku tedy nepoběží promlčecí lhůta po celou dobu mediace tak, jak vyplývá z upravovaného § 112 OZ¹⁵⁰, tedy od uzavření smlouvy o provedení mediace až do

¹⁴⁷ Důvodová zpráva k zákonu o mediaci, Obecná část, bod 3, s. 28.

¹⁴⁸ Více v § 30, body 6 – 7, zákona o mediaci.

¹⁴⁹ Důvodová zpráva k zákonu o mediaci, Obecná část, s. 29.

¹⁵⁰ Ustanovení § 112 OZ dle úpravy zákona o mediaci. *„Uplatní-li věřitel v promlčecí době právo u soudu nebo u jiného příslušného orgánu a v zahájeném řízení řádně pokračuje nebo je-li ohledně jeho práva*

ukončení mediace, přičemž není důležité, zda byla mediace ukončena uzavřením dohody o mediaci, či jiným způsobem. Rozhodující je, aby počátek i konec mediace byl jasně určitelný. K prekluzivnímu ustanovení § 583 OZ zákon připojuje druhý odstavec, který stanoví, že doba pro uplatnění práva stanovená v odst. 1 neběží, pokud v té věci probíhá mediace podle zákona o mediaci. Promlčecí doba v ObchZ pak je upravena v nově vloženém ustanovení § 404a, který zní „*Promlčecí doba přestává běžet, jestliže je zahájena mediace podle zákona o mediaci*“. V případě přeshraniční mediace je tomu obdobně za předpokladu, že v konkrétním případě je staven běh promlčecích dob a prekluzivních lhůt i dle předpisů daného členského státu. Těmito ustanoveními byla transponována i Směrnice o mediaci a její ustanovení čl. 8 odst.1.

4.4.2. Osoba mediátora a průběh mediace

Obecně o mediátorovi, jeho rolích a hlavně důležitosti jeho nestrannosti i z pohledu zákona o mediaci, je pojednáno již výše v bodě 2.3 a jeho podbodech. Definice, kterou předkládá zákon o mediaci, je, že „*mediátorem je fyzická osoba, která je zapsaná v seznamu mediátorů (dále jen „seznam“)*“¹⁵¹. Touto definicí se dostáváme přímo k nejzákladnějšímu problému, který se k pojmu mediátor a hlavně jeho funkci váže. Cílem zákona tedy nemá být vlastně ani úprava veškeré mediační činnosti v civilních a jiných netrestních věcech, jelikož upravuje pouze mediaci prováděnou „zapsanými mediátory“. Povinnost používat toto označení je pak vyjádřena v § 11 ZM. Zákon však nevyklučuje pokračování činnosti jiných osob, které se mediací zabývají, ač nejde právě o tzv. „zapsané mediátory“.¹⁵² Pokud ovšem osoba, které nepřísluší dle ZM označení „zapsaný mediátor“ takové označení použije, bude odpovědna z přestupku podle ustanovení § 25 odst. 1 písm. a). Mediátor není úřední osobou, ani nevykonává veřejnou správu a nemá žádné rozhodovací pravomoci.

4.4.2.1. Seznam mediátorů a složení zkoušky

Aby byla zajištěna kvalita a profesionalita mediátorů vykonávajících mediaci, diskutovala pracovní skupina nad dvěma variantami řešení, nakonec byla zvolena

---

*zahájena mediace podle zákona o mediaci, promlčecí doba **neběží** od tohoto uplatnění po dobu řízení ~~neběží~~ nebo od tohoto zahájení po dobu mediace.*“ Viz. § 32 bod 1 ZM.

¹⁵¹ Ustanovení § 2 písm. c) zákona o mediaci.

¹⁵² Viz. Mediátoři již působící v rámci AMČR.

varianta, kdy mediátorem je osoba zapsaná ministerstvem spravedlnosti do seznamu mediátorů. I přesto, že se toto řešení jeví jako jednoduché a jasné, bude docházet při aplikaci nového zákona o mediaci k jisté dvoukolejnosti, a to jak z hlediska rozdělení provozujících mediátorů, tak v oblasti dohledu nad mediátory zapsanými v seznamu. Seznamem se podle ustanovení § 15 odst. 1 ZM rozumí informační systém veřejné správy vedený ministerstvem spravedlnosti. Seznam je veden na internetových stránkách ministerstva spravedlnosti. Údaje ze seznamu jsou veřejné, mimo informací o datu narození a adrese místa trvalého pobytu, chráněných podle zákona na ochranu informací¹⁵³. Vedle údajů povinných by do seznamu mělo být možné zapsat i údaje dobrovolné, které poslouží ke snadnějšímu výběru mediátora. Do seznamu je možné též zapsat mediátorovo zaměření na rodinnou mediaci. Tato specializace se do seznamu zapíše pouze za předpokladu, že mediátor splnil doplňující zkoušku z rodinné mediace. Tento údaj má pouze informativní povahu a nemá žádný vliv na práva a povinnosti mediátorů. Účelem zveřejnění této informace je pomoc soudu a stranám s výběrem vhodného mediátora. Je tak zdůrazněna specifická mediátora v této oblasti, při které jsou na mediátora kladeny vyšší nároky.¹⁵⁴

Kritérii pro úspěšný zápis do seznamu mediátorů jsou způsobilost k právním úkonům, bezúhonnost a dále musí být žadatel absolventem vysokoškolského vzdělání v magisterském nebo v navazujícím magisterském studijním programu v České republice, nebo být absolventem obdobného vysokoškolského vzdělání v zahraničí, pokud mezinárodní smlouva, kterou je Česká republika vázána, uznání takového vzdělání stanoví, anebo pokud bylo toto vzdělání uznáno podle jiného právního předpisu. Dalším kritériem je pak složení zkoušky mediátora, nebo uznání kvalifikace podle jiného právního předpisu¹⁵⁵ a skutečnost, že nebyl žadatel v posledních 5 letech před podáním žádosti vyškrtnut ze seznamu podle § 22 odst. 4 ZM. Za bezúhonného se pak nepovažuje ten, kdo byl pravomocně odsouzen pro úmyslný trestný čin, nebo nedbalostní trestný čin spáchaný v souvislosti s výkonem činnosti mediátora.

---

¹⁵³ Ministerstvo je v tomto případě povinno postupovat podle § 13 zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁵⁴ Důvodová zpráva k zákonu o mediaci, Zvláštní část, § 15, s. 48.

¹⁵⁵ Zákon č. 18/2004 Sb., o uznávání odborné kvalifikace a jiné způsobilosti státních příslušníků členských států Evropské unie a některých příslušníků jiných států a o změně některých zákonů (zákon o uznávání odborné kvalifikace), ve znění pozdějších předpisů.

Složení zkoušky potřebné pro výkon zapsaného mediátora je upraveno v § 23 ZM. Jejím organizováním je pověřeno ministerstvo spravedlnosti. To by mělo zajišťovat přijímání žádostí o vykonání zkoušky, poplatků za tuto zkoušku, stejně jako její průběh a opakování. Pokud je osoba žádající o vykonání zkoušky advokát, je proces řízen a organizován Advokátní komorou ČR. Zákon rozeznává dva typy zkoušek, a to obecnou mediaci a dále rodinnou mediaci, čímž znovu upozorňuje na její zvláštnosti. Obsahem zkoušek má být ověření odborných znalostí a dovedností z dané oblasti, stejně jako orientaci v právní úpravě základních lidských práv a svobod, občanského, obchodního a pracovního práva, rodinného práva, práva na ochranu spotřebitele, občanského práva procesního a základů psychologie a sociologie. Podrobnosti pak stanoví prováděcí právní předpis.¹⁵⁶

Požadavky na vzdělání mediátorů jsou v zemích EU rozdílné. Například v Itálii je úprava více prakticky zaměřená. Pro zápis do seznamu mediátorů je zde předepsána povinná účast na několika desítkách hodin probíhajících mediací.¹⁵⁷ V každém případě ale můžeme říct, že oproti, například úpravě požadavků na osoby rozhodců, „*Rozhodcem může být občan České republiky, který je zletilý a způsobilý k právním úkonům, pokud zvláštní předpis nestanoví jinak.*“¹⁵⁸, jsou na mediátory kladeny vysoké profesní nároky.

Mnou zmiňovanou dvojkolejnost na počátku tohoto podvodu pak spatřuji v úpravě dozorových orgánů nad výkonem činnosti mediátorů. Kvůli rozdělení odpovědnosti při vykonávání zkoušek je rozdělen i výkon dozoru na mediátory zapsanými, nad nimiž vykoná dozor ministerstvo spravedlnosti, a mediátory – advokáty, které patří pod správu Advokátní komory ČR.¹⁵⁹

---

¹⁵⁶ Ustanovení § 23 ZM.

¹⁵⁷ DE BERTI, G. Seminář „The implementation of the Mediation Directive“, konaný dne 12.dubna 2012, Praha, Vzdělávání rozhodčího soudu při HK ČR a AK ČR.

¹⁵⁸ Ustanovení § 4 odst. 1 zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdější úpravy.

¹⁵⁹ Ustanovení § 13 ZM.

Jako trojkolejnost bych dokonce označila již zmíněný fakt, kdy zákon upravuje činnost zapsaných mediátorů, ale nezakazuje činnost mediátorů stávajících. Předpokládá se tak vytvoření vlastně třech skupin mediátorů. První skupinou jsou „zapsaní mediátoři“, druhou jsou „zapsaní mediátoři – advokáti“ a třetí skupinou tzv. „nezapsaní mediátoři“. Toto rozdělení bylo a stále je předmětem mnohé kritiky hlavně ze strany AMČR. Tito „nezapsaní mediátoři“ spatřovali nejspornější bod v navrhované úpravě § 100 odst. 3 OSŘ. Navrhované ustanovení považovali za diskriminující, jelikož podle něj soudce při nařizené mediaci mohl vybírat pouze ze seznamu zapsaných mediátorů. Navíc se mediátorem v tomto smyslu rozuměla pouze osoba, která má vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle jiného právního předpisu vyžadováno pro výkon advokacie, pokud se nejedná o spor, který vyplývá z rodinných vztahů.¹⁶⁰ AMČR se proti této úpravě postavila ve svém dopise směřovaném Poslanecké sněmovně.¹⁶¹ V současné chvíli byla na základě pozměňovacího návrhu poslankyně K. Peake sporná věta druhá § 100 odst. 3 OSŘ vyškrtuta, což bylo AMČR kladně přijato v jejich dopise senátorům.¹⁶² Pod palbou kritiky zůstává nevhodnost nerovných podmínek úpravy pro „zapsané mediátory“ a „zapsané mediátory – advokáty“. Nerovnost vyplývající z odlišné úpravy prokazování kvalifikace, dohledu nad výkonem činnosti a dualitě v sankcích je stále označovaná jako nevhodná a příliš upřednostňující advokáty. Mediátor – advokát by totiž podle § 27 odst. 6 ZM neměl být podle tohoto zákona za správní delikt odpovědný. Odpovědnost se pak řeší kárně na úrovni Advokátní komory ČR podle příslušného ustanovení.¹⁶³

4.4.2.2. Odměna mediátora

Mediátor má ze zákona nárok na odměnu za vykonanou mediaci a na náhradu sjednaných hotových výdajů. Tato odměna je upravena smluvně jako součást smlouvy o provedení mediace. O stanovenou odměnu a náhradu nákladů se, pokud není dohodnuto jinak, strany dělí rovným dílem. V případě mediace nařizené soudem se první setkání s mediátorem hradí dle odměny stanovené prováděcím předpisem, pokud se strany nedohodly jinak.¹⁶⁴ Výše této odměny nebo způsob jejího určení je dle § 4

¹⁶⁰ Navrhovaná úprava § 100 odst. 3 OSŘ, dle změn ze zákona o mediaci.

¹⁶¹ Dopis AMČR pro Poslaneckou Sněmovnu ze dne 19.9.2011. Dostupný z WWW <www.amcr.cz>.

¹⁶² Dopis senátorům ze dne 6.3.2012. Dostupný z WWW <www.amcr.cz>.

¹⁶³ Ustanovení § 49b, zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁶⁴ Ustanovení § 10 ZM.

odst. 2 písm. d) ZM povinnou náležitostí smlouvy o provedení mediace. Z důvodové zprávy dále vyplývá, že pokud není náhrada hotových výdajů sjednána ve smlouvě, nemá na ni mediátor nárok, jelikož se předpokládá, že je tato zahrnuta ve sjednané odměně.

Při tvorbě návrhu zákona se pak pracovní skupina zabývala jednou specifickou otázkou, jak nastavit úpravu nákladů v případě, kdy mediace bude nařízena soudem. Řešení je již zmíněno v předchozím odstavci, ale za zmínku stojí cesta, jak bylo takového řešení dosaženo. Nabízené varianty v sobě diskutovaly možnosti, kdy by taková mediace byla hrazena z rozpočtu soudu, což bylo ale vzhledem k současné ekonomické situaci pro státní rozpočet neúnosnou zátěží. Navíc by strany nebyly nijak motivovány ke zdárnému výsledku mediace a bylo by to tak pro ně pouhé splnění formální povinnosti. Jinou, též zamítnutou variantou bylo, že by taková mediace byla zdarma. Což ale přenáší zátěž na mediátory a je v rozporu s čl. 9 Listiny základních práv a svobod.¹⁶⁵ Za nejvhodnější byla tedy zvolena varianta, že si náklady ponесou strany samy, což je bude k pozitivnímu výsledku mediace motivovat nejlépe a nezatíží to státní rozpočet ČR.

4.4.2.3. Hostující mediátor

Zákon o mediaci upravuje i institut tzv. hostujícího mediátora. Tento umožňuje mediátorovi z jiného členského státu EU vykonávat dočasně, či nárazově mediační činnost na území ČR, a to na základě předložení příslušných dokladů. Doklady dosvědčují, že hostující mediátor vykonává dle právních předpisů jiného členského státu činnost srovnatelnou s činností mediátora. Pokud splní podmínky stanovené zákonem, je pak zapsán do seznamu mediátorů jako „hostující mediátor“.¹⁶⁶ Aby zákonodárce na nikoho nezapomněl a nemusel používat celistvý výklad, odkazuje v zákoně o mediaci na zákon č. 18/2004 Sb., o uznávání odborné kvalifikace a jiné způsobilosti státních příslušníků členských států Evropské unie a některých příslušníků jiných států, ve znění pozdějších předpisů.

---

¹⁶⁵ Čl. 9 Listiny základních práv a svobod, zákaz nucených prací a služeb.

¹⁶⁶ Ustanovení § 19 ZM.

4.4.3. Ukončení mediace a mediační dohoda

Ukončení mediace musí být přesně stanoveno, tak aby ve vazbě na stavení promlčecích a prekluzivních lhůt bylo jasně určitelné. Ideálním případem ukončení mediace je uzavření mediační dohody. Ne však vždy končí mediace úspěšně, ačkoli se její úspěšnost předpokládá někde kolem 60% . Možnosti, jak lze mediaci ukončit, vypočítává ustanovení § 6 ZM.

Mediace je ukončena doručením písemného prohlášení mediátora všem stranám mediace, uvádějícím jeden z důvodů zmíněných v § 6 odst. 1 nebo 2. Takovými důvody jsou: podezření z podjatosti, narušení důvěry mezi mediátorem a stranami konfliktu, nebo že nebyla uhrazena záloha na odměnu mediátora, či sjednanou náhradu nákladů a nebo fakt, že se strany s mediátorem nesešly déle než jeden rok. Takové ustanovení zákonodárce používá z důvodu zabránění nekonečnému protahování přerušení běhu promlčecích a prekluzivních lhůt.¹⁶⁷

Díky dobrovolné povaze mediace může být tato ukončena kteroukoli ze stran. V takovém případě končí mediace okamžikem, kdy je mediátorem všem ostatním stranám konfliktu doručeno písemné prohlášení jedné ze stran, že v mediaci nebude dále pokračovat. Jiným případem je ukončení, kdy se na něm dohodnou všechny zúčastněné strany a podepíše takovou dohodu i mediátor.

Mediace končí též jinak než jen z vůle stran, například uplynutím doby stanovené ve smlouvě o provedení mediace, nebo pozastavením mediátorova oprávnění k výkonu mediačních služeb, popřípadě smrtí mediátora či jedné ze stran, jejich prohlášením za mrtvé, nebo zánikem některé ze stran konfliktu. Pokud dojde k pozastavení oprávnění mediátora, nebo dokonce k jeho vyškrtnutí ze seznamu mediátorů, účinky mediace trvají do doby, než se o ni strany konfliktu dozví. Mediátor má povinnost informovat strany, ale i pokud tak neučiní, je působnost mediace omezena na 3 měsíce, jak vyplývá z § 3 odst. 2 ZM.

---

¹⁶⁷ Důvodová zpráva k zákonu o mediaci, zvláštní část k § 6, s. 45.

Mediační dohodou, jakožto preferovaným způsobem ukončení mediace, se rozumí dohoda, kterou uzavírají všechny strany konfliktu a jejímiž náležitostmi jsou kromě podpisů stran také datum, doplněné mediátorem a jeho podpis. Podpisem mediátor stvrzuje, že byla dohoda uzavřena v rámci mediace. Za soulad dohody s platným právem však jinak nenese mediátor žádnou odpovědnost. Představitelé z řad advokátů sice v rámci pracovní skupiny prosazovali, aby takovou odpovědnost mediátor, který je současně advokátem, nesl, ale jeho funkce prostředníka ulehčujícího komunikaci znesvářeným stranám je v tomto ohledu prioritní. Mediátoři – advokáti by sice daný požadavek splňovat mohli, ale dělení povinností mezi jednotlivé skupiny mediátorů by způsobilo jen další komplikace a hlavně by mohlo ohrozit právní jistotu stran konfliktu.¹⁶⁸

Z důvodů výše zmíněných, kdy mediátor není odpovědný za obsah mediační dohody po právní stránce a že podmínkou výkonu jeho činnosti není právnické vzdělání, není též možné, aby mediační dohoda byla přímo vykonatelná. K takovému závěru došla pracovní skupina po zvážení všech pro a proti. Přímá vykonatelnost u mediačních dohod se nevyskytuje nikde v Evropě a Česká republika nebude výjimkou. Stejně jako v otázce odpovědnosti se i zde objevily tendence ze strany Advokátní komory ČR připsat mediátorům – advokátům vyšší míru pravomoci a zakotvit tak, že jimi sepsané dohody budou přímo vykonatelné. Avšak s ohledem na skutečnost, že advokátům tato pravomoc nepřísluší ani v obecném výkonu jejich činnosti, byl požadavek zamítnut a odůvodněn tím, že dokud nebudou mít advokáti takovou obecnou pravomoc k sepisování zápisů se svolením k vykonatelnosti upravenou, nelze o podobném řešení ani uvažovat. Cestou, která stranám, v případě, že chtějí učinit jejich mediační dohodu přímo vykonatelnou, zůstává, je schválení této dohody soudem. Soud tuto dohodu schválí jako smír. Pokud je toto řešení nemožné, přichází v úvahu ještě uzavření dohody ve formě notářského nebo exekutorského zápisu. Dané možnosti jsou již ze současné právní úpravy možné, a tak v tomto ohledu nemusí docházet k žádné změně.

---

¹⁶⁸ Důvodová zpráva k zákonu o mediaci, obecná část, bod 9, s. 32.

5. Zahraniční úprava mediace - Austrálie

Pro srovnání s úpravou mediace v České republice jsem si vybrala Austrálii, zemi s odlišným právním systémem, nám dalo by se říci tu nejvzdálenější. Na úvod bych ráda, alespoň obrazně, představila Austrálii a její právní systém. Australský právní systém je založen na principu „rule of law“¹⁶⁹, spravedlnosti a nezávislosti justice. Systém common law¹⁷⁰, který pochází z Velké Británie, tvoří základ australské jurisprudence, čímž se tedy Austrálie od našeho, kontinentálního právního systému, značně odlišuje. Tato skutečnost ale ukazuje, že mediace jako metoda řešení sporu je schopná fungovat v jakémkoliv právním systému. Ať již v kontinentálním právním systému tak, jak ji představuji v předcházejících kapitolách, v systému práva common law, kterému se věnuji v této kapitole s ohledem na australskou úpravu mediace nebo jako součást islámského práva.¹⁷¹

Australská Ústava z roku 1901 založila federální systém vlády, pod nímž je moc rozdělena mezi federální vládu a vlády jednotlivých států. Ústava vymezuje výlučné

---

¹⁶⁹ Rule of law – „*Panství práva. Právní princip. Obecně uplatnitelný právní princip, který uzná státní moc, a který má obvykle formu zásady nebo logické teze. Ve sporných případech slouží jako vodítko nebo norma pro rozhodování. Někdy se mu říká i „vláda zákona“, protože stanoví, že se má rozhodovat pomocí uplatnění známých principů nebo zákonů a že při rozhodování nemá panovat svévole.*“ in BLACK, H.C., *Blackův právní slovník*, 6. vydání, Victoria Publishing, 1990 St. Paul, s. 1228 - 1229.

¹⁷⁰ Common law bývá často mylně staven do opozice proti kontinentálnímu právu a bývá tímto termínem označován angloamerický právní systém jako celek. Ve skutečnosti se jedná o jeden ze subsystémů anglického precedenčního práva, stojícího vedle „equity“.

¹⁷¹ Důležitost islámského „sulh“, který v sobě zahrnuje západní koncept kompromisu, dohody a smíření, je patrný již po dlouhá staletí. Preference „sulh“ před klasickou litigací je v islámském prostředí spojena s kulturně sociálním náhledem na konflikt, ten je vnímán obecně dosti negativně jako rušivý element, jemuž je třeba se vyhnout. Toto je též důvod, proč se v islámském právu za každou cenu právní úprava snaží o to, aby ke konfliktům ani nedocházelo. Například v Saudské Arábii končí 99% civilních sporů nějakou z forem „sulh“, jejíž nejčastější variantou je mediace nebo smírčí řízení. Pojetí mediace je potom dosti podobné, jedná se o proces vedený třetí osobou, která má pomoci dovést strany ke vzájemnému a dobrovolnému konsensu. Stejně jako v evropském pojetí může i zde třetí osoba navrhnout řešení, ale nesmí strany nutit k přijetí jednoho z nich. Rozdílů však bude přesto mnoho, v islámské mediaci bude třetí osoba hrát mnohem proaktivnější roli a spíše než separovat strany od problému a odlehčit jim, jí půjde o zájem společnosti a zajištění kladných vztahů mezi stranami konfliktu. Dále jej spatřují ve skutečnosti, že pokud strany dospějí ke vzájemnému konsensu, je tento závazný stejně jako rozsudek a v případě, že by ve stejné věci chtěly strany podat podání k soudu, bude toto podání soudem odmítnuto. (in SAFA, O. *In search of Harmony: The alternative dispute resolution traditions of Talmudic, Islamic and Chinese Law*. 2008, s. 5 – 6. Dostupné z WWW <http://www.docstoc.com/docs/23018223/IN-SEARCH-OF-HARMONY_-THE-ALTERNATIVE-DISPUTE-RESOLUTION#>). Mediace v islámském právu je nejvíce používaná zejména v odvětví rodinného práva – rozvod manželství. (in LUKITO, R., *RELIGIOUS ADR: Mediation in Islamic Law Tradition*. Al-Jami‘ah, Vol. 44, No. 2, 2006. Dostupné z WWW <<http://www.scribd.com/doc/1902711/Islamic-Tradition-of-ADR#>>).

pravomoci, kdy federální vládě přísluší zákonodárná moc v oblastech práva, jakými jsou například obchodní a daňové právo, obrana státu, zahraniční záležitosti, imigrační otázky, podmínky získávání občanství a pravomoci souběžné ve věcech, o kterých mohou být vydávány zákony na obou úrovních. Pro vlády jednotlivých států pak platí negativní vymezení, a to že nezávislá legislativní pravomoc jim náleží ve všech věcech, které nejsou výslovně vymezeny federální vládě. Samozřejmě v případě jakéhokoli rozporu platí pravidlo přednosti federálních zákonů, které mají tedy v legislativní hierarchii svou prioritu.¹⁷² Jak na úrovni federální, tak státní, či teritoriální existuje dělba moci na moc zákonodárnou, výkonnou a soudní.¹⁷³

Systém soudů je tedy též rozdělen na dvě odvětví, soudy federální a státní, nebo teritoriální. Další základní dělení všech australských soudů je na soudy nižší a vyšší instance, tedy stejně jako v České republice funguje soudní moc dvouinstančně. Nad oběma odvětvími stojí jeden Nejvyšší soud (High court). Pod ním je na úrovni federální v hierarchii tzv. Federální soud (Federal court) a ještě pod ním Federální smírčí soud (tento býval nazýván jako Federal Family court, v současné době je pro něj používáno spíše označení Federal Magistrates court). Co se věcné působnosti těchto soudů týče a jejich zastoupení v jednotlivých australských státech a teritoriích, tak každý z těchto soudů je zastoupen v každém z nich a jejich věcná působnost je určena dle jurisdikce, která vyplývá z federálních zákonů, tedy oblastí, jako jsou například obchodní spory a problematika rodinného práva.

Státní a teritoriální soudy jsou příslušné v jurisdikci ve věcech upravených zákony na úrovni jednotlivých států či teritorií. Dále těmto soudům přísluší i určité oblasti upravené federálním právem, jež jim svěřil parlament. Soudnictví je děleno do dvou linií, kdy jedna se zabývá trestněprávní problematikou a druhá řeší spory soukromoprávní. Nejvýše postavené jsou Trestní odvolací soud (Criminal court of Appeal) a Odvolací soud (Court of Appeal). Pod těmito soudy je Nejvyšší soud (Supreme court), krajský soud (District court) a okresní soud (Local court). V rámci

---

¹⁷² V podstatě tedy lze říct, že má Austrálie dva systémy práva, systém federální a systém státní či teritoriální, kdy všechny tyto systémy se od sebe určitým způsobem odlišují. V Austrálii nalezneme šest států (Nový Jižní Wales, Victoria, Queensland, Jižní Austrálie, Západní Austrálie, Tasmánie) a dvě teritoria (Severní Teritorium a Teritorium Hlavního města).

¹⁷³ Dostupné z WWW <http://www.dfat.gov.au/facts/legal_system.html>.

soukromoprávních sporů se příslušnost určuje podle výše peněžitého plnění, jež je předmětem sporu ¹⁷⁴, při trestněprávních řízeních potom rozhoduje závažnost spáchaného trestného činu.¹⁷⁵

5.1. Vývoj mediace na území Austrálie

V právním systému common law by se dalo užití mediace a vůbec způsobů mimosoudního řešení sporů předpokládat již v podstatně dřívější době, není tomu tak. K samotnému rozvoji mediace tak, jak ji chápeme teď, dochází stejně jako na území Evropy až v 70. a 80. letech 20.století. V té době vyvstaly názory, že tradiční právní systém a jeho pojetí sporů není přístupným ani efektivním prostředkem řešení sporů, jimž čelí obyčejní Australané. K tomuto názoru se brzy připojila i obchodní komunita a další kritici soudního systému, poukazující na skutečnost, že litigace je pro ně často dosti nákladná jak finančně, tak i časově.

Austrálie je z mého pohledu dobrým příkladem s odlišným právním systémem, jelikož jako taková byla na mezinárodní úrovni uznána jako světový průkopník rozvoje ADR. Různé druhy ADR jsou v Austrálii aplikovány skrze celé spektrum soudní soustavy a použity na všechny typy sporů. Takové široké spektrum praxe může jednotlivým právním systémům poskytnout neocenitelný komparativní pohled na globálně se rozšiřující trend použití způsobů ADR. Oproti vývoji, kterým se vydala Česká republika¹⁷⁶, je v Austrálii viditelný vliv méně rigidního common law systému. Australský národní ADR poradní orgán (dále také „NADRAC“)^{177,178} se v roce 2001 postavil proti vytvoření jednoho federálního legislativně upraveného národního mediačního standardu s odůvodněním, že taková legislativní úprava by mohla poškodit rozvoj a rozmanitost flexibilního způsobu mimosoudního řešení sporů v jednotlivých

---

¹⁷⁴ Okresnímu soudu přísluší agenda v hodnotě do 90.000 AUD, krajskému soudu v hodnotě do 750.000 AUD a nejvyšší soud řeší vše, co je hodnotově výše než zmíněné limity.

¹⁷⁵ Pro doplnění dále uvádím, že existují speciální soudy, tzv. tribunály (coroner court, drug court, dust disease tribunal), tyto mají odlehčit přetlak případů s podobným skutkovým základem, aby nedocházelo k prodlužování doby pro vydání rozhodnutí.

¹⁷⁶ Viz. kapitola 4 této práce.

¹⁷⁷ NADRAC – National Alternative Dispute Resolution Advisory Council více na WWW <<http://www.nadrac.gov.au/Pages/default.aspx>>.

¹⁷⁸ V současné době existují v Austrálii mimo zmíněný NADRAC, stejně jako v České republice, další organizace, například Australská mediační asociace (Australian mediation association více dostupné z WWW <<http://www.ama.asn.au/>>) a Australský institut arbitrů a mediátorů (The Institute of Arbitrators and Mediators více dostupné z WWW <<http://www.iama.org.au/>>).

státech a teritoriích. N. Alexander v článku srovnává, že vývoj mediace byl i přesto, že do něj nezasáhla hned na počátku státní moc mnohem více homogenní než například ve Spojených státech Amerických. Považuje za složité mluvit o jakési „americké zkušenosti“ v mediaci, jelikož se tam vyskytuje tolik tak razantně odlišných kultur řešení sporů, zatímco v Austrálii lze vývoj charakterizovat jeho vysokou úrovní inovace a experimentování, které vyústilo ve stejně vysokou úroveň různorodosti a jí odpovídající nízkou úroveň státní regulace.¹⁷⁹

Za posledních 20 let se odborníci v oblasti mediace shodují v názoru, že ADR a zvláště pak mediace pronikla do všech zákoutí právního systému a je používána téměř při veškerých myslitelných sporech. „*Ve zkratce, mediace je teď používána všude tam, kde je konflikt a konflikt je všudypřítomný*“¹⁸⁰ Je tedy viditelný poměrně velký důraz, který je kladen na rozvoj a používání mediace. Za posledních deset let se na území Austrálie v některých odvětvích práva objevila mediace jako povinný předpoklad pro řešení případného sporu před soudem.

Stejně jako v případě České republiky a kontextu celé EU se i v Austrálii mediace začala užívat v obchodních stycích, a to nejen mezi obchodníky samotnými, ale i v případě spotřebitelských sporů. Jako další příklad vyzrálosti a vysoké úrovně australské mediace je možno uvést používání tzv. Online řešení sporů¹⁸¹ (dále také „ODR“). O této formě ADR se sice v rámci státu EU hovoří a byl součástí rozvojového balíčku návrhů, který Evropská komise v listopadu 2011 schválila, ale doposud tato forma není ve státech EU běžnou praxí. Austrálie nad danou tematikou debatovala již v roce 1996 a v současné době existují webová rozhraní, která lze k ODR použít. Příkladem může být www.themediationroom.com, www.cybersettle.com nebo www.icourthouse.com.

---

¹⁷⁹ ALEXANDER, N. *What's Law Got To Do With It? Mapping Modern Mediation Movements in Civil and Common Law Jurisdictions*, Bond Law review, vol.13, issue 2, article 5, 2001, s. 2 - 3. Dostupné z WWW <<http://epublications.bond.edu.au/blr/vol13/iss2/5>>.

¹⁸⁰ SOURDIN, T. *Australian National Mediator Accreditation System: Report on Project (2007)*, s. 4 Dostupné z WWW <<http://www.wadra.law.ecu.edu.au/pdf/The%20Accreditation%20Report.pdf>>.

¹⁸¹ Často označované jako ODR tedy Online Dispute Resolution.

5.2. Mediace na federální úrovni

Na úrovni Federálního soudu je použití mediace možné od roku 1987, a to na základě ustanovení části 53A odst. 1 písm. b) Zákona o australském federálním soudu z roku 1976 (*Federal Court of Australia Act 1976 (Cth)* – zkratka znamená „Commonwealth“ – tedy označení, že zákon pochází z federativní legislativy – dále jen „Federal Court of Australia Act 1976 (Cth)“)^{182,183}, které stanoví, že soud může přikázat řízení před soudem, nebo jakoukoli jeho část nebo věc z něho vyplývající mediátorovi za účelem mediace. Toto může soud učinit jak se souhlasem, tak bez souhlasu stran. Ustanovení pak v odst. 3 výslovně vylučuje vazbu k trestnímu řízení.

Mediace před federálním soudem jsou většinou vedeny speciálně vyškolenými smířčími soudci, ale není vyloučeno použití externího soudce či mediátora. Tato soudní mediace musí být vedena v souladu s předpisy soudu¹⁸⁴ a mediátorova povinnost je jen vést strany k diskuzi, stejně jako v případě jiných mediací. Pokud ovšem mediátor usoudí sám, že by se v mediaci nemělo pokračovat, sám mediaci ukončí a předá k dalšímu jednání zpět soudu. V případě, že dojde za účasti mediátora ke společnému konsensu, mohou si strany navíc nechat výsledek jednání potvrdit soudem. Statistické údaje uvádí, že od roku 1987 je úspěšnost soudních mediací v 55%, a v mnoha případech byl alespoň částečně zúžen rozsah sporu.¹⁸⁵

Dalším příkladem mediace na federální úrovni je novela zákona o rodinném právu z roku 1975 (*Family Law Act 1975 (Cth)*), dále jen „Family Law Act 1975 (Cth)“¹⁸⁶ z roku 2007, která přidává část 60I, která upravuje povinnou účast na rodinné mediaci před podáním návrhu o uspořádání vztahů soudem. Podmínkou pro podání návrhu na soud je tedy účast na mediaci, o které praktikující mediátor vydá osvědčení, jež je

---

¹⁸² Federal Court of Australia Act 1976 (Cth). Dostupný z WWW <http://www.austlii.edu.au/au/legis/cth/consol_act/fcoaa1976249/>.

¹⁸³ Veškeré australské zákony jsou citovány v souladu s Australian Guide to Legal Citation, Second Edition, Melbourne University Law Review Association Inc., Melbourne, s. 39. Dostupné z WWW <<http://mulr.law.unimelb.edu.au/files/aglcdl.pdf>>.

¹⁸⁴ Ustanovení části 53A odst. 1AA Federal Court of Australia Act 1976. Dostupný z WWW <http://www.austlii.edu.au/au/legis/cth/consol_act/fcoaa1976249/s53a.html>.

¹⁸⁵ COLBRAN, S.; REINHARDT, G.; SPENDER, P.; JACKSON, S.; DOUGLAS, R., *Civil procedure: commentary and materials*. 4th Edition, Reed International Books Australia Pty Limited trading as LexisNexis, 2009, s. 121.

¹⁸⁶ Family Law Act 1975 (Cth) vydávaný pod číslem 53. V pozdějším znění dostupný z WWW <http://www.comlaw.gov.au/Details/C2012C00487/Html/Text#_Toc326931601>.

následně součástí návrhu. V ustanovení odst. 8 části 60I tohoto zákona jsou vyjmenovány druhy osvědčení, které mohou být mediátorem vydány. V dané oblasti práva se tedy mediace dokonce staví do pozice ne „alternativního“, ale „primárního“ řešení způsobu sporu. Je samozřejmě však nutné zmínit, že existují výjimky z účasti na mediaci, a to vždy v případě, kdy je ohrožen zájem dítěte, který je staven do popředí.

5.3.Národní akreditační systém

Vzhledem ke známému faktu, že mediátorem může být v podstatě kdokoli, začaly se v Austrálii s úpravou povinné mediace, neboli mediace jako prerekvizity pro možné další soudní jednání, objevovat názory, hovořící pro nutnost stanovení nějakých, alespoň minimálních standardů. Postupně se vyvíjely částečné úpravy, ať již na úrovni legislativní pomocí prováděcích předpisů (Vyhláška k zákonu rodinného práva z roku 1984 - *Family Law Regulations 1984*, které byly plně implementovány ke dni 1.července 2009), nebo mimo legislativní úroveň, formou jako jsou například Principy chování pro mediátory¹⁸⁷ nebo Etický návod pro Mediátory¹⁸⁸. Veškeré tyto snahy však potom vyústily ve spolupráci s NADRACem a byl vytvořen Národní akreditační systém pro mediátory (dále také jako „NMAS“)¹⁸⁹, který vstoupil v platnost v lednu 2008.

Cesta k tomuto NMAS byla zdlouhavá, v květnu 2006 byl na Národní mediační konferenci v Hobart (Tasmánie) předložen návrh, na kterém se následně pracovalo. K tomuto návrhu se vyjádřilo nespočet organizací a stovky mediátorů. Významným konzultantem byla Západoaustralská asociace řešení sporů (dále také „WADRA“).¹⁹⁰ Samotné téma „akreditace mediátorů“ bylo diskutováno a navrhováno celou poslední dekádu. Návrh předložený v Hobart byl reakcí například na publikaci orgánu NADRAC – Kdo řekne, že jsi mediátor?¹⁹¹. Během roku 2007 byly všechny dokumenty připraveny

---

¹⁸⁷ Principles of Conduct for Mediators (2003) vydané Institute of Arbitrators and Mediators Australia. Dostupné z WWW <www.iama.org.au/doc/medtrconduct.doc>.

¹⁸⁸ Ethical Guidelines for Mediators (2006) vydané Law Council of Australia. Dostupné z WWW <<http://www.nswbar.asn.au/docs/professional/adr/documents/LawCouncilEthicalGuidelinesforMediators.pdf>>.

¹⁸⁹ National Mediator Accreditation System (NMAS).

¹⁹⁰ Western Australia Dispute Resolution Association, více na WWW <<http://www.wadra.law.ecu.edu.au/>>.

¹⁹¹ Who says you're a mediator? NADRAC. Březen 2004, dostupné z WWW

<<http://www.nadrac.gov.au/publications/PublicationsByDate/Documents/Whosaysyouaremediator.pdf>> .

a v červenci a srpnu 2007 potom na fórech po celé Austrálii distribuovány a konzultovány. Celkově byly návrhy velmi pozitivně přijaty ze všech stran. Pouze zástupci právnické obce vyjádřili několik následujících připomínek:

- standardy by neměly být vynucovány u mediátorů – právníků, kteří mají již svou řadu předpisů a standardů,
- obchodní mediátoři mají jiné potřeby, než mediátoři v rodinných věcech a Standardy jsou moc „prorodinné“,
- vláda by neměla Standardy přijmout jako povinné, nýbrž jako dobrovolnou součást akreditačního systému,
- dodržování Standardů by se mohlo promítnout do nákladů stran a jejich nepohodlí.¹⁹²

První dvě připomínky byly promítnuty do finální úpravy. Třetí připomínka byla ponechána na úvaze vládě. A čtvrté, poslední, byla věnována zvláštní pozornost, všechny příslušné orgány však zhodnotily, že tato připomínka je neopodstatněná a mediace zůstane dosažitelnou formou ADR.¹⁹³

Celý projekt NMAS se skládá z „kvalifikačních standardů“ a „profesních standardů“. Jedná se o systém pravidel založených na dobrovolné účasti mediátora, v případě, že se mediátor dobrovolně přihlásí, je pak povinen dodržovat pravidla vyžadovaná organizacemi zaštiťujícími akreditované mediátory. Tyto organizace jsou označovány jako Uzané subjekty akreditovaných mediátorů (dále také „RMAB“)¹⁹⁴ Přestože se může z výše popsaného zdát, že je NADRAC tím hlavním odpovědným subjektem, není tomu tak. I přes jeho významnou účast na vývoji těchto Standardů je za realizaci tohoto projektu plně odpovědný samostatný orgán Rada pro standardy mediátorů.¹⁹⁵

Pro ilustraci, z čeho se Standardy skládají a co obsahují, bych je ráda ve zkratce představila. Kvalifikační Standardy stanoví předpoklady, které musí mediátor splnit, aby získal akreditaci v rámci NMAS. Každé dva roky je nutnost kvalifikační hledisko překontrolovat. Dále Standardy popisují průběh mediace a ve třetí části jsou popsány

---

¹⁹² SOURDIN, T. Op. cit. sub. 180, s. 7.

¹⁹³ SOURDIN, T. Op. cit. sub. 180, s. 7.

¹⁹⁴ Recognised Mediator Accreditation Bodies (RMAB).

¹⁹⁵ Mediator Standards Board, více na WWW <<http://www.msb.org.au/>>.

předpoklady, které musí mediátor splnit, aby byl zapsán jednou z uznaných RMAB. Tyto předpoklady jsou následující, povinnost předložit důkazy o „dobrém charakteru“ mediátora, tedy že mediátor má potřebné zkušenosti a splňuje předpoklady, které příslušný stát či teritorium požaduje. Součástí tohoto důkazu je dále prokázání faktu, že mediátor nebyl z jiné RMAB pro porušení jejich povinnosti vyškrtnut nebo mu nebyla činnost mediátora zakázána. Mediátor musí splňovat dále pravidla stanovená „profesními standardy“. Jako čtvrtý předpoklad je pro mediátora stanovena povinnost doložit jeho odpovědnost za škodu, a to buď statuem pojištění, a nebo zaměstnaneckým vztahem. Další podmínkou je zaplacení poplatku, a to při zápisu a při každém dalším obnovení akreditace. V neposlední řadě musí mediátor prokázat členství v některé z RMAB a posledním kritériem je doklad o způsobilosti mediátora odkazem na vzdělávání, odbornou přípravu a zkušenosti. Tato povinnost nepadá na bedra RMAB, nemusí to být právě ona, která zajistí mediátorovo vzdělání. Takovou vzdělávací organizací mohou být například poskytovatelé průmyslových školení nebo vysoké školy. V části páté „kvalifikačních standardů“ jsou pak vypsány jednotlivé podmínky vzdělávání a odborné přípravy.¹⁹⁶ Sama T. Sourdin ve své práci diskutuje, jak byl kupříkladu právě požadavek na počet vzdělávacích hodin odlišný. Objevily se názory, že vzděláním by měla být rozuměna univerzitní výuka v rozsahu alespoň 150 hodin, na druhém konci debaty se objevil názor, že dostačující je kurz v rozsahu 24 hodin. I přes tyto neshody a výrazné rozdíly se nakonec mediátoři shodli na počtu 38 hodin, který je též uveden ve Standardech, ač to mnozí považovali za opravdové absolutní minimum.¹⁹⁷

„Profesní standardy“ jsou potom z mého pohledu přirovnatelné k našemu zákonu o mediaci. Jedná se o dobrovolný dokument rámcově upravující proces celé mediace. Od působnosti tohoto dokumentu, přes popis mediačního procesu (od započetí až po ukončení), jednotlivé instituty (neutrnost, etické předpoklady, důvěrnost, kompetence, procesní rovnost, informace poskytnuté mediátorem), až po poplatky za mediaci, které

---

¹⁹⁶ National Mediator Accreditation Standards – Approval Standards. Dostupné z WWW <<http://msb.org.au/sites/default/files/documents/Approval%20Standards.pdf>>.

¹⁹⁷ SOURDIN, T. Australian National Mediator Accreditation System: Report on Project (2007), Amended 2008, s.7. Dostupné z WWW <<http://www.wadra.law.ecu.edu.au/pdf/Amended%20Accreditation%20Report.pdf>>.

však dokument nestanovuje, jen určuje povinnost mediátora o nich informovat a možnosti, které jsou mediátorovi při jejich stanovování dány.¹⁹⁸

5.4. Mediation Act 1997

Dle mého názoru, patrně z důvodu menší rigidnosti common law systému, téměř v žádném australském státě či teritoriu není jednotný zákon, který by upravoval mediaci tak, jak se tomu právě stalo v České republice. Jedinou výjimkou je Teritorium hlavního města¹⁹⁹, které jako jediné disponuje samostatným zákonem o mediaci. S ohledem na tuto výjimku je tato podkapitola zákonu věnována. Vzhledem ke své miniaturnosti a novosti je právě Teritorium hlavního města místem s nejvíce propracovanou legislativou. Zákon o mediaci z roku 1997 (*Mediation Act 1997 (ACT)*) – zkratkou se rozumí označení teritoriální legislativy, v tomto případě Teritoria Hlavního města, dále jen „*Mediation Act 1997 (ACT)*“²⁰⁰ není složitým a dlouhým právním předpisem stejně jako u nás. Jedná se o shrnutí základních definic a pravidel, které se k mediaci váží. Celý zákon má pouze třináct částí, ve kterých se věnuje určování standardů a pověřování institucí rozhodujících o registraci mediátorů, úpravě registrace mediátorů, jejich povinnosti mlčenlivosti, úpravě použití vyslovených a předložených důkazů v rámci soudního řízení, ochraně před pomluvou a ochraně mediátorů.

Standardy, které musí mediátor splňovat, jsou určovány ministrem, ten také svěřuje pravomoc do rukou příslušných vybraných organizací, které následně zajišťují registrace mediátorů. Tímto účast státu na registraci mediátorů však končí a dále je v rukou pověřených institucí. Ustanovení části páté tohoto zákona řeší potom předpoklady pro registraci, které ale nejsou jednotně upraveny, jako příklad lze uvést ustanovení části 5 odst. 2 písm. a) které stanoví, že žádosti mediátora má být vyhověno, pokud je danou institucí spolu s jejím podáním spojena povinnost zaplatit poplatek a tento je uhrazen. Oproti úpravě v našem zákoně, kde není registrace mediátora nijak časově omezena, *Mediation Act 1997 (ACT)* v části šesté omezuje dobu trvání registrace na 3 roky, kdy

---

¹⁹⁸ National Mediator Accreditation Standards – Practice Standards. Dostupné z WWW <<http://msb.org.au/sites/default/files/documents/Practice%20Standards.pdf>>.

¹⁹⁹ Australian Capital Territory – jedná se o samotný stát na území Nového Jižního Walesu, na němž se rozkládá hlavní město celého australského svazu – Canberra.

²⁰⁰ *Mediation Act 1997 (ACT)*. Dostupný z WWW <http://www.austlii.edu.au/au/legis/act/consol_act/ma1997102/>.

poté musí být registrace obnovena, a to buď u stejné, nebo jiné pověřené instituce. V ustanovení části 9 stanoví zákon pravidla pro použití dokumentů a vyjádření učiněných v rámci mediace jako důkazních prostředků pro možné pozdější soudní řízení nebo jednání před jiným orgánem. Za mediační materiál je považována dle odst. 2 stejného ustanovení veškerá komunikace uskutečněná v rámci mediačních setkání a dokumenty, ať již předložené, či nikoli, připravované pro nebo během mediačních setkání, nebo následující po rozhodnutí či závazku, ke kterému se strany během mediace zavážou.²⁰¹ Povinnost mlčenlivosti je dle mého názoru upravena oproti českému ustanovení zákona o mediaci mnohem volněji. Odchytku spatřuji v následujících příkladech. Povinnosti mlčenlivosti je mediátor zbaven, pokud tak požaduje zákon, zbavit mlčenlivosti mohou mediátora obě strany, a nebo i jen ta strana, která informaci podala, zvláště je pak uveden důvod pro nedodržení povinnosti v případě, kdy se mediátor důvodně domnívá, že hrozí vážná újma na životě, zdraví nebo majetku, a poskytnutí informací je nezbytné k odvrácení nebo zmírnění následků, nebo k ohlášení trestného činu příslušnému orgánu za účelem možnosti jeho zabránění. Povinnost takového ustanovení však v rámci našeho právního řádu vyplývá z úpravy trestního zákoníku (dále jen „TZ“)²⁰². Ustanovení § 367 TZ upravujícího nepřekážení trestného činu a ustanovení § 368 TZ, které hovoří o neoznámení trestného činu.

Oproti naší úpravě Mediation Act 1997 (ACT) zahrnuje také ochranu před pomluvou, kterou je myšleno, že mediátor je stejně jako soudce chráněn před žalobou pro pomluvu, a to pro vyjádření, která v rámci mediace o straně použije. Předposlední část Mediation Act 1997 (ACT) se věnuje ochraně mediátorů a jejich imunitě, jedinou podmínkou vyplývající z daného ustanovení je mediátorova dobrá víra. Tedy mediátor je chráněn znovu stejně jako soudce, v případě, že výsledek jednání znamená pro stranu například peněžní ztrátu, není možné požadovat kompenzaci na mediátorovi. Dle této dvanácté části je mediátorovi přiznávána stejná úroveň ochrany jako soudci nejvyššího soudu (Supreme court).

---

²⁰¹ Toto bylo z úpravy v českém zákoně o mediaci vypuštěno, viz. podkapitola 2.3.2 této práce.

²⁰² Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

5.5. Mediace ve státě Nového Jižního Walesu²⁰³

Jak z předchozí podkapitoly vyplývá, ve státě Nového Jižního Walesu (dále také „NSW“) žádný speciální zákon o mediaci nenalezneme. Úprava mediace je ponechána na federální úrovni zákonům, o kterých jsem se již zmiňovala, a na úrovni státní jsou to například Zákon o komunitních centrech spravedlnosti z roku 1983 (*Community Justice Centres Act 1983 (NSW)*) – zkratkou se rozumí označení státní legislativy, v tomto případě státu Nového Jižního Walesu), Zákon o mediaci farmářských dluhů z roku 1994 (*Farm Debt Mediation Act 1994 (NSW)*), Zákon o správě pracovních úrazů a náhradě škody zaměstnanců (*Workplace Injury Management and Workers Compensation Act 1998 (NSW)*) a nebo Zákon o pronájmu nebytových prostor z roku 1994 (*Retail Leases Act 1994 (NSW)*).

Patrně nejvýznamnějším pramenem práva v NSW věnujícímu se mediaci je však Občanský soudní řád z roku 2005 (*Civil Procedure Act 2005 (NSW)*) - dále jen „Civil Procedure Act 2005 (NSW)“²⁰⁴, který věnuje mediaci celou čtvrtou hlavu zákona, části 25 až 34, včetně. Zákon definuje základní pojmy mediace, mediátora a mediačního setkání a dále stejně jako Federal Court of Australia Act 1976 (Cth) stanoví, že soud může přikázat řízení mediátorovi k mediaci, a to též jak se souhlasem, tak bez souhlasu stran. Mediaci musí vést mediátor, na kterém se buď strany dohodly a nebo který byl určen soudem.²⁰⁵ Ustanovení části 27 Civil Procedure Act 2005 (NSW) stanoví povinnost účastníků mediace se na ni v dobré víře podílet. Poplatky za mediaci i odměna mediátora jsou splatné buď na základě rozhodnutí soudu, nebo dle předchozí dohody stran. Z části 29 Civil Procedure Act 2005 (NSW) pak vyplývá, že soud považuje výsledek mediace za soudně vykonatelný. Dále Civil Procedure Act 2005 (Cth) upravuje výsady, kterými chrání stejně jak Mediation Act 1997 (ACT) z předcházející podkapitoly mediátory před žalobou na pomluvu, a stanoví pravidla pro používání dokumentů či stanovisek vyjádřených v rámci mediace jako důkazních prostředků před soudy nebo dalšími orgány.

---

²⁰³ New South Wales – stát na jihovýchodě Austrálie, sousedící s dalšími státy Victorie, Queensland a Jižní Austrálií. Jeho hlavním městem je Sydney, které tvoří přes 34% zalidněnosti celého kontinentu.

²⁰⁴ Civil Procedure Act 2005 (NSW), publikovaný pod číslem 28. Dostupný z WWW <<http://www.legislation.nsw.gov.au/maintop/view/inforce/act+28+2005+cd+0+N>>.

²⁰⁵ Ustanovení části 26 Civil Procedure Act 2005 (NSW). Dostupné z WWW <<http://www.legislation.nsw.gov.au/maintop/view/inforce/act+28+2005+cd+0+N>>.

Ustanovení části 31 Civil Procedure Act 2005 (NSW) upravuje povinnost mlčenlivosti a z mého pohledu je zajímavé, že ač doposud se úprava téměř plně shodovala s Mediation Act 1997 (ACT), úprava mlčenlivosti se zde liší. Podle ustanovení části 31 písm. a) může být zbaven mediátor mlčenlivosti na základě souhlasu osoby, která informace podala, ale odpadá tu pravidlo, že by jej povinnosti mohly zbavit obě strany. Jiná je též formulace v případě hrozící škody, zatímco Mediation Act 1997 (ACT) požaduje vážné a bezprostřední ohrožení, a to výslovně i na životě, Civil Procedure Act 2005 (NSW) stačí pouhé nebezpečí škody na zdraví nebo na majetku. Pravomoc zbavit mediátora povinnosti mlčenlivosti zůstává oběma stranám v případě, že jsou informace nezbytné pro další řešení ve věci. A samozřejmě pokud tak vyžaduje zákon, ať již na úrovni státní, či federální.

Ochrana mediátora a jeho imunita je v rámci ustanovení části 33 Civil Procedure Act 2005 (NSW) přirovnávána, částečně odlišně od Mediation Act 1997 (ACT), k soudnímu úředníkovi a ne k soudci. Tuto dikci zákona osobně preferuji, jelikož se nedomnívám, že by mediátor a soudce vykonávali činnost na stejné úrovni, zvláště pak z toho důvodu, že právě mediátor žádná autoritativní rozhodnutí jako soudce nevydává. A ač i soudní úředník může mít k autoritativnímu rozhodnutí v určitých věcech oprávnění, toto přirovnání se mi jeví jako vhodnější.

Jako první zákon v této podkapitole jsem hned na počátku zmiňovala Community Justice Centres Act 1983 (NSW)²⁰⁶. Tento zákon upravuje Community Justice Centres (dále také „CJC“), v českém překladu Komunitní centra spravedlnosti. Tato centra fungují ve státě NSW na základě právě tohoto zákona. Jedná se o centra poskytující bezúplatnou mediaci pro lidi tak, aby se nemuseli se svým sporem obracet na soud. Služby těchto center jsou plně důvěrné a dobrovolné. Ale právě i na základě tohoto zákona, a tak jak vyplývá z Civil Procedure Act 2005 (NSW) části 26 odst. 2A, může soud přikázat věc k projednání v rámci mediace i na základě Community Justice Centres Act 1983 (NSW), tedy tato centra přijímají i mediaci přikázanou jim soudem.

---

²⁰⁶ Community Justice Centres Act 1983 (NSW) publikovaný pod číslem 127. Dostupný z WWW <<http://www.legislation.nsw.gov.au/xref/inforce/?xref=Type%3Dact%20AND%20Year%3D1983%20AND%20no%3D127&nohits=y>>.

Financování této organizace a záštita pochází od vlády Nového Jižního Walesu a úřadu Nejvyššího státního zástupce.

CJC poskytují služby mediace a jiných alternativních způsobů řešení sporů lidem ve státě NSW již od roku 1980. Tehdy bylo první CJC založeno jako pilotní projekt, který se osvědčil a od roku 1983 funguje jako stálá služba. Když byl tento projekt založen, byl označen jako nejslibnější krok tohoto století k poskytnutí systému urovnání sporů takového charakteru, jež soudní řízení nemůže nikdy uspokojivě řešit.²⁰⁷

5.6. Shrnutí

Po svém seznámením se s mediací v rámci svého studia na University of Copenhagen a dále bližším poznáním problematiky australské mediace si dovoluji vyjádřit názor, že tento institut pro řešení sporů mimosoudní cestou je v Austrálii dostatečně prověřen v rozsahu a v čase jako institut fungující a užitečný, a proto ho považuji za vhodný příklad, kterým může být Česká republika v oblasti mediace dále inspirována.

---

²⁰⁷ Community Justice Centres. Dostupné z WWW
<http://www.cjc.nsw.gov.au/cjc/com_justice_cjchistory.html>. (Hansard, Legislative Assembly, 26 November 1980)

Závěr

Ve své práci představuji mediaci jako opravdu velmi aktuální téma, kdy tato práce vznikala u samého zrodu její legislativní úpravy v České republice. Skutečnost, že jsem v práci prezentovala mediaci v evropském kontextu, nebo v pojetí australského práva svědčí o její celosvětové důležitosti. Evropská unie svým postojem a přijetím Směrnice o mediaci ukazuje členským státům cestu, kterou považuje za vhodnou pro další rozvoj řešení, zejména pak přeshraničních sporů.

Přijetí nového zákona o mediaci, považuji za vhodné provedení zmíněné Směrnice ve smyslu jeho vztahu k přeshraničním sporům, ale považuji za vhodnou i jeho použitelnost na spory na vnitrostátní úrovni. Osobně v něm však spatřuji několik rozporů a nedostatků. Trojkolejnost, kterou zmiňuji v podkapitole 4.4.2.1 je jejich příkladem. Domnívám se, že stávající trojkolejnost povede k určitým rozporům a bude třeba tuto problematiku s postupem času a zkušenostmi, které přinese praxe, dále řešit.

Mediace je dle mého názoru cestou budoucnosti a opravdu tím správným řešením například přetlaku nápadu soudů v České republice a určité optimalizace nákladů. Vzhledem ke skutečnosti velké rekodifikace občanského zákoníku a souvisejících právních předpisů, například zákon o korporacích a připravovaná novela občanského soudního řádu, lze předpokládat, že laická, ale i odborná veřejnost se k využití tohoto institutu mediace, přikloní. Toto pravděpodobně přidá mediace na jejím významu a přispěje k jejímu rychlejšímu rozvoji. Dle mého názoru tedy mediace nastoupila v pravý okamžik, kdy nová právní úprava soukromého práva, nebude dostatečně podpořena judikaturou a všechny strany případných sporů se budou snažit využít tohoto institutu jelikož řešení jejich sporů soudní cestou nebude dostatečně předvídatelné.

Věřím, že mediace snad povede i k pozdvihnutí společnosti samotné, která z mého pohledu v posledních letech prudce klesá směrem k pomyslnému dnu. Považuji mediaci za dobrý způsob, kterým se subjekt vrací od autorit a autoritativního řešení sporů, ke své přirozenosti – komunikaci – jež je základem celého fungování společnosti. Byť mediace probíhá za účasti prostředníka, za důležitou považuji ochotu stran se

dohodnout a zachovat si tak jistou „kontrolu“ nad svým vlastním osudem jelikož nedojde k situaci, kdy za subjekt musí rozhodnout někdo jiný.

Mediace by měla být nápomocná při cestě od současného právního nihilismu k vyšší právní kultuře a větší odpovědnosti každého subjektu za své vlastní jednání.

Seznam zkratek

ADR	Alterantive Dispute Resolution, tedy Alternativní způsob řešení sporů
AMČR (Asociace)	Asociace mediátorů ČR
BATNA	Best Alternative To Negotiated Agreement, tedy nejlepší varianta k vyjednávané dohodě
CJC	Community Justice Centres, tedy Komunitní centra spravedlnosti
č.	číslo
čl.	článek
ČR	Česká republika
ECC - NET	The European Consumers Centres, tedy Evropská spotřebitelská centra
ECODIR	Electronic Consumer Dispute Resolution Platform, tedy Platforma elektronického řešení spotřebitelských sporů
EEJ - NET	The European extra-judicial network, tedy Evropská mimosoudní síť
EU	Evropská unie
FIN - NET	Network for settling cross-border financial disputes out of Court, tedy Síť řešící dohody z přehraničních finančních mimosoudních sporů
ICC	International Chambre of Commerce, tedy Mezinárodní obchodní komora
Kodex	Evropský kodex chování pro mediátory
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
NADRAC	National Australian Dispute Resolution Advisory Council, tedy Australský národní ADR poradní orgán

NMAS	National Mediator Accreditation System, tedy Australský národní akreditační systém pro mediátory
NSW	New South Wales, tedy Nový Jižní Wales
ObchZ	Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
ODR	Online Dispute Resolution, tedy Online řešení sporů
odst.	odstavec
Op. cit. sub.	z latiny „opere citato“, opakovaná citace
OSŘ	Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
OZ	zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
písm.	písmeno
PMS	Zákon č. 257/2000 Sb., o Probační a mediační službě, ve znění pozdějších předpisů
RMAB	Recognised Mediator Accreditation Bodies, tedy Uznané subjekty akreditovaných mediátorů
Seznam	seznam mediátorů dle zákona o mediaci
Směrnice o mediaci (Směrnice)	Směrnice Evropského parlamentu a Rady o některých aspektech mediace v občanských a obchodních věcech, přijatá dne 21. května 2008, pod číslem 2008/52/ES
SOLVIT	The International Market Problem Solving Network, tedy Mezinárodní síť řešící problémy trhu
TZ	Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
WADRA	Western Australia Dispute Resolution Association, tedy Západoaustralská asociace řešení sporů

Zákon o mediaci (ZM)

Zákon č. 202/2012 Sb., o mediaci a o změně některých zákonů

Zelená kniha

Zelená kniha o alternativním způsobu řešení sporů v občanských a obchodních věcech

Seznam použité literatury

Knižní publikace

BLACK, H.C., *Blackův právníký slovník*, 6.vydání, Victoria Publishing, 1990 St. Paul.

BÜHRING-UHLE, C. *Arbitration and Mediation in International Business*. Kluwer Law International, 1996.

COLBRAN, S.; REINHARDT, G.; SPENDER, P.; JACKSON, S.; DOUGLAS, R. *Civil procedure: commentary and materials*. 4th Edition, Reed International Books Australia Pty Limited trading as LexisNexis, 2009.

BUREŠ, J.; DRÁPAL, L.; KRČMÁŘ, Z. a kol. *Občanský soudní řád, Komentář, I. díl*, 7. Vydání, C.H.Beck, Praha, 2006.

HOLÁ, L. *Mediace v teorii a praxi*. Grada, Praha, 2011.

OHEROVÁ, J.; SVOBODA, M.; KALINA, M.; BOČÁNKOVÁ, M.; *Anglicko-český právníký slovník*. Linde Praha a.s., Praha, 2005.

PLAMÍNEK, J. *Řešení konfliktů a umění rozhodovat*. Praha, Argo, 1994.

RABAN, P. *Alternativní řešení sporů, arbitráž a rozhodci v České a Slovenské republice a zahraničí*. C.H.Beck, Praha, 2004.

RISKIN, L.L.; ARNOLD, T.; KEATING, J.M. *MEDIACE aneb JAK ŘEŠIT KONFLIKTY*. Pallata, Praha, 1996.

ROZEHNALOVÁ, N. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku*. ASPI Wolters Kluwer, 2. vydání, Praha, 2008.

ŠVESTKA, J.; SPÁČIL, J.; ŠKÁROVÁ, M.; HULMÁK, M. a kol. *Občanský zákoník I.*, §1 – 459, Komentář, C.H.Beck, Praha, 2008.

TRACHTE-HUBER, E.W.; HUBER, S.K. *Mediation and Negotiation – Reaching agreement in law and business*. Anderson Publishing Co., Cincinnati, Ohio, 1998.

WINTEROVÁ, A. a kol. *Civilní právo procesní*. Linde Praha, 6. vydání, Praha, 2011.

Odborné články

ALEXANDER, N. *What's Law Got To Do With It? Mapping Modern Mediation Movements in Civil and Common Law Jurisdictions*, Bond Law review, vol.13, issue 2, article 5, 2001. Dostupné z: <<http://epublications.bond.edu.au/blr/vol13/iss2/5>>.

BĚHOUNEK, T. *Mediace v civilním řízení*. Právní rozhledy, 2004, č.19.

GREGOR, F. *Mimosoudní řešení spotřebitelských sporů v rámci evropského a českého práva*. Program GARDE, 2009.

Dostupné z:

<http://www.spotrebitel.info/aa_upload/f1532a13dc249fe4f531e8898842cea0/Alternativni_reseni_spotrebiteleskych_sporu_v_ES_final_edit.pdf>.

HLADÍKOVÁ, I. *Návrh zákona o mediaci v netrestních věcech*. Právní rozhledy, 2009, č.2.

HORÁČEK, T. *Mediace v soukromoprávních věcech jako předmět samostatné právní úpravy*. Právní fórum, 2010, č. 3.

CHOLENSKÝ, R. *Nové pojetí povinnosti mlčenlivosti a legislativní předpoklady mediace*. Právní fórum, 2010, č. 3.

KORDAČ, Z. *Zkušenosti se současnou právní úpravou a praxí alternativních metod řešení sporů v USA*. Právní fórum, 2010, č. 3.

LISSE, L., *Nalézání práva rozhodci v nové judikatuře Ústavního soudu*, epravo.cz, 20.10.2011.

Dostupné z: <<http://www.epravo.cz/top/clanky/nalezani-prava-rozhodci-v-nove-judikature-ustavniho-soudu-77917.html>>.

LUKITO, R., *RELIGIOUS ADR: Mediation in Islamic Law Tradition*. Al-Jami‘ah, Vol. 44, No. 2, 2006.

Dostupné z: <<http://www.scribd.com/doc/1902711/Islamic-Tradition-of-ADR>>.

PFEIFFEROVÁ, M. *Nad některými aspekty připravované právní úpravy mediace*. Právní rozhledy, 2012, č. 5.

SAFA, O. *In search of Harmony: The alternative dispute resolution traditions of Talmudic, Islamic and Chinese Law*. 2008.

Dostupné z: <http://www.docstoc.com/docs/23018223/IN-SEARCH-OF-HARMONY_-THE-ALTERNATIVE-DISPUTE-RESOLUTION#>>).

SOURDIN, T. *Australian National Mediator Accreditation System: Report on Project (2007)*.

Dostupné z:

<<http://www.wadra.law.ecu.edu.au/pdf/The%20Accreditation%20Report.pdf>>.

SOURDIN, T. *Australian National Mediator Accreditation System: Report on Project (2007), Amended 2008*.

Dostupné z:

<<http://www.wadra.law.ecu.edu.au/pdf/Amended%20Accreditation%20Report.pdf>>.

SPIROVÁ, K. *Alternativní způsoby řešení sporů – mediace*. Právní fórum, 2010, č.3.

ŠTANDERA, J. *Mediace – možná cesta z labyrintu soudního řízení*. Právní rozhledy, 2011, č. 22.

VAN LEYNSEELE, P.; VAN DE PUTTE, F.; DOLEŽALOVÁ, M. *Mediace jako doplněk (či alternativa?) soudního procesu*. Bulletin Advokacie, 2002, č.8.

ZOULÍK, F. *Mediace jako alternativa soudního sporu*. Bulletin advokacie, Praha, 2001, č.8.

Jiné internetové publikace

Asociace mediátorů. Etický kodex Asociace mediátorů ČR.

Dostupné z: <<http://www.amcr.cz/dokumenty/kodex.pdf>>.

Asociace mediátorů. Profesní standardy mediátora.

Dostupné z: <<http://www.amcr.cz/dokumenty/profstand.pdf>>.

Australian Guide to Legal Citation. Second Edition. Melbourne University Law Review Association Inc., Melbourne.

Dostupné z: <<http://mulr.law.unimelb.edu.au/files/aglcdl.pdf>>.

Ethical Guidelines for Mediators (2006) vydané Law Council of Australia.

Dostupné z:

<<http://www.nswbar.asn.au/docs/professional/adr/documents/LawCouncilEthicalGuidelinesforMediators.pdf>>.

ICC. Guide to ICC ADR, 2001.

Dostupné z:

<http://www.iccwbo.org/uploadedFiles/Court/Arbitration/other/ADR%20Guide_English.pdf>.

Mediační řád poskytování mediace v systému spotřebitelských sporů. Ministerstvo průmyslu a obchodu, Projekt mimosoudního řešení spotřebitelských sporů.

Dostupný z: <<http://www.mpo.cz/dokument41818.html>>.

National Mediator Accreditation Standards – Approval Standards.

Dostupné z:

<<http://msb.org.au/sites/default/files/documents/Approval%20Standards.pdf>>.

National Mediator Accreditation Standards – Practice Standards.

Dostupné z:

<<http://msb.org.au/sites/default/files/documents/Practice%20Standards.pdf>>.

National Mediator Accreditation Standards – Practice Standards.

Dostupné z:

<<http://msb.org.au/sites/default/files/documents/Practice%20Standards.pdf>>.

Principles of Conduct for Mediators (2003) vydané Institute of Arbitrators and Mediators Australia.

Dostupné z: <www.iama.org.au/doc/medtrconduct.doc>.

Výroční zpráva Partners Czech 2001.

Dostupné z: <<http://www.partnersczech.cz/soubory/zprava2001.pdf>>.

Who says you're a mediator? NADRAC. Březen 2004.

Dostupné z:

<<http://www.nadrac.gov.au/publications/PublicationsByDate/Documents/Whosaysyourmediator.pdf>>.

Právní předpisy České republiky

Česko. Usnesení č. 2 předsednictva České národní rady ze dne 16. prosince 1992, o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součástí ústavního pořádku České republiky. In Sbíрка zákonů České republiky. 1993, částka 1, s. 17-23.

Dostupné také z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/1993/sb01-93.pdf>>.

Česko. Zákon č. 101 ze dne 4. dubna 2000, o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. In Sbírka zákonů České republiky. 2000, částka 32, s. 1521 - 1532.

Dostupné také z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/2000/sb032-00.pdf>>.

Česko. Zákon č. 18 ze dne 10. prosince 2003, o uznávání odborné kvalifikace a jiné způsobilosti státních příslušníků členských států Evropské unie a některých příslušníků jiných států a o změně některých zákonů (zákon o uznávání odborné kvalifikace), ve znění pozdějších předpisů. In Sbírka zákonů České republiky. 2004, částka 7, s. 290 - 333.

Dostupné také z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/2004/sb007-04.pdf>>.

Česko. Zákon č. 202 ze dne 2. května 2012, o mediaci a změně některých zákonů (zákon o mediaci). In Sbírka zákonů České republiky. 2012, částka 70, s. 2850 - 2861.

Dostupné také z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=z&id=24323>>.

Česko. Zákon č. 257 ze dne 14. července 2000, o Probační a mediační službě a o změně zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů, zákona č. 65/1965 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů a zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí (zákon o Probační a mediační službě), ve znění pozdějších předpisů. In Sbírka zákonů České republiky 2000, částka 74, s. 3616 - 3621.

Dostupné také z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/2000/sb074-00.pdf>>.

Česko. Zákon č. 40 ze dne 26. února 1964, občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In Sbírka zákonů Československé socialistické republiky. 1964, částka 19.

Dostupné také z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/1964/sb19-64.pdf>>.

Česko. Zákon č. 40 ze dne 9. února 2009, trestní zákoník. In Sbírka zákonů České republiky. 2009, částka 11.

Dostupné také z WWW:

<<http://aplikace.mvcr.cz/sbirkazakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=5405>>.

Česko. Zákon č. 85 ze dne 13. března 1996, o advokacii, ve znění pozdějších předpisů. In. Sbírka zákonů České republiky. 1996, částka 29, s. 1002 - 1013.

Dostupný také z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/1996/sb29-96.pdf>>.

Česko. Zákon č. 99 ze dne 4. prosince 1963, občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů. In Sbírka zákonů Československé socialistické republiky. 1963, částka 56, s. 383 - 428.

Dostupné také z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/1963/sb56-63.pdf>>.

Česko. Zákon č.216 ze dne 1. listopadu 1994, o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů. In. Sbírka zákonů České republiky. 1994, částka 67, s. 2106 - 2111.

Dostupné také z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/1994/sb67-94.pdf>>.

Důvodová zpráva k zákonu č. 202/ 2012 Sb., o mediaci a změně některých zákonů (zákon o mediaci), sněmovní tisk č. 426.

Vládní návrh zákona o mediaci v netrestních věcech, ze dne 6.11.2009, předkladatel Daniela Kovářová, dostupný z: <[Http://Eklep.Vlada.Cz/Eklep/Page.Jsf](http://Eklep.Vlada.Cz/Eklep/Page.Jsf)>.

Zahraniční a evropské právní přepisy

Civil Procedure Act 2005 (NSW).

Dostupné z:

<<http://www.legislation.nsw.gov.au/maintop/view/inforce/act+28+2005+cd+0+N.>>.

Community Justice Centres Act 1983 (NSW).

Dostupný z:

<<http://www.legislation.nsw.gov.au/xref/inforce/?xref=Type%3Dact%20AND%20Year%3D1983%20AND%20no%3D127&nohits=y>>.

Důvodová zpráva k návrhu Směrnice o některých aspektech zprostředkování v občanských a obchodních věcech.

Dostupná z: <<http://eur->

[lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52004PC0718:CS:NOT](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52004PC0718:CS:NOT)>.

Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod.

Dostupná z: <http://www.echr.coe.int/NR/rdonlyres/82E3CE7F-5D3D-46EB-8C13-4F3262F9E20B/0/CZE_CONV.pdf>.

Family Law Act 1975 (Cth).

Dostupné z:

<http://www.comlaw.gov.au/Details/C2012C00487/Html/Text#_Toc326931601%3>.

Federal Court of Australia Act 1976 (Cth).

Dostupné z: <http://www.austlii.edu.au/au/legis/cth/consol_act/fcoaa1976249/>.

Nařízení Rady (ES) č.44/2001 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Nařízení Brusel I.).

Dostupné z: <<http://eur->

[lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:19:04:32001R0044:CS:PDF](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:19:04:32001R0044:CS:PDF)>.

Rakousko, zákon č. 21/2011 EU-mediations-gesetz, který byl výhlášen ve sbírce spolkových zákonů Republiky Rakousko, účinný od 1.5. 2011.

Dostupné z:

<<http://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=2000723>>.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady o některých aspektech mediace v občanských a obchodních věcech („Směrnice o mediaci“), ze dne 21. května 2008, č. 2008/52/ES.

Dostupná z: <<http://eur-lex.europa.eu>

/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:136:0003:0008:CS:PDF>.

Workplace Injury Management and Workers Compensation Act 1998 No 86, sec. 318A.

Dostupné z:

<<http://www.legislation.nsw.gov.au/maintop/view/inforce/act+86+1998+cd+0+N>>.

Relevantní dokumenty EU

Evropská komise, European Code of Conduct for Mediators , List of Organisations.

Dostupné z: <http://ec.europa.eu/civiljustice/adr/adr_ec_list_org_en.pdf>.

Evropská komise, Summary of responses to the Green Paper on alternative dispute resolution in civil and commercial law, 31.1.2003, JAI/19/03-EN.

Dostupné z: <http://ec.europa.eu/civiljustice/adr/adr_ec_en.pdf>.

Evropská komise. *EU law: Commission acts to ensure that European legislation is fully and properly implemented.*

Dostupné z:

<<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=MEMO/11/824&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=en>>.

Evropský kodex pro zprostředkovatele.

Dostupné z: <http://ec.europa.eu/civiljustice/adr/adr_ec_code_conduct_cs.pdf>.

Evropský parlament, *Usnesení o alternativním řešení sporů v občanských, obchodních a rodinných věcech.*

Dostupné z: <<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P7-TA-2011-0449+0+DOC+XML+V0//CS>>.

Evropský parlament, *Usnesení o provádění směrnice o mediaci ve členských státech, jejím dopadu a využití ze strany soudů*, 13.září 2011, Štrasburk, č. 2011/2026(INI).

Dostupné z: <<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&reference=P7-TA-2011-0361&format=XML&language=CS>>.

Green paper on alternative dispute resolution in civil and commercial law. Brussels:

19.04.2002. COM(2002) 196 final.

Dostupná z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/en/com/2002/com2002_0196en01.pdf>.

The Cost of Non ADR – Surveing and Showing the Actual Costs of Intra-Community Commercial Litigation. Survey data report. ADR Center, červen 2010.

Dostupný z: <http://www.adrcenter.com/jamsinternational/civil-justice/Survey_Data_Report.pdf>.

Tisková zpráva Evropská komise. *Evropská komise vyzývá k lepšímu využívání času a peněz prostřednictvím mediace přeshraničních právních sporů.*

Dostupné z:

<<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/10/1060&format=HTML&aged=0&language=CS&guiLanguage=en>>.

Tisková zpráva Evropské komise. *Evropská komise usiluje o snazší přístup ke spravedlnosti v přeshraničních právních sporech.*

Dostupné z:

<<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/11/919&format=HTML&aged=0&language=CS&guiLanguage=en>>.

Tisková zpráva Evropské komise. *Spotřebitelé: Komise předkládá návrhy pro rychlejší, jednodušší a levnější řešení sporů s obchodníky*

Dostupné z:

<<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/11/1461&format=HTML&aged=0&language=CS&guiLanguage=en>>.

Ostatní internetové zdroje

AMA - Australian mediation association. Dostupné z: <<http://www.ama.asn.au/>>.

Asociace mediátorů ČR. Dostupné z: <<http://www.amcr.cz/>>.

Australian Government. Department of Foreign Affairs and Trade. About Australia Legal system.

Dostupné z: <http://www.dfat.gov.au/facts/legal_system.html>.

Community Justice Centres.

Dostupné z: <http://www.cjc.nsw.gov.au/cjc/com_justice_cjchistory.html>.

Electronic Consumer Dispute Resolution Platform.

Dostupné z: <<http://www.ecodir.org/>>.

Evropská komise. Competent authorities.

Dostupné z:

<http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/me_competentauthorities_en.jsp?countrySession=16&#statePage0>.

Evropská komise. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/civiljustice/adr/adr_ec_en.htm>.

Chartered Institute of Arbitrators in London, 12 Bloomsbury Square.

Dostupné z: <<http://www.ciarb.org/>>.

IAMA - The Institute of Arbitrators and Mediators.

Dostupné z: <<http://www.iama.org.au/>>.

Mediator Standards Board. Dostupné z: <<http://www.msb.org.au/>>.

NADRAC –National Alternative Dispute Resolution Advisory Council.

Dostupné z: <<http://www.nadrac.gov.au/Pages/default.aspx>>.

Network for settling cross-border financial disputes out of Court.

Dostupné z: <http://ec.europa.eu/internal_market/finservices-retail/finnet/index_en.htm>.

Poslanecká sněmovna. Dostupná z: <www.psp.cz>.

Probačně mediační služba. Dostupná z: <www.pmscr.cz>.

The International Market Problem Solving Network.

Dostupné z: <http://ec.europa.eu/solvit/site/index_en.htm>.

WADRA - Western Australia Dispute Resolution Association.

Dostupné z: <<http://www.wadra.law.ecu.edu.au/>>.

World Mediation forum. Dostupné z: <<http://worldmediationforum.org/sitioweb/>>.

Ostatní zdroje

DE BERTI, G. Seminář „The implementation of the Mediation Directive“, konaný dne 12.dubna 2012, Praha, Vzdělávání rozhodčího soudu při HK ČR a AK ČR.

Dopis AMČR pro Poslaneckou Sněmovnu, ze dne 19.9.2011.

Dostupný z: <www.amcr.cz>.

Dopis senátorům, ze dne 6.3.2012. Dostupný z: <www.amcr.cz>.

KORDAČ, Z. Seminář „The implementation of the Mediation Directive“, konaný dne 12.dubna 2012, Praha, Vzdělávání rozhodčího soudu při HK ČR a AK ČR.

PAUKNEROVÁ, M. Seminář „The implementation of the Mediation Directive“, konaný dne 12.dubna 2012, Praha, Vzdělávání rozhodčího soudu při HK ČR a AK ČR.

Smlouva o provedení mediace.

Dostupná z WWW: <<http://www.seznammediatoru.cz/text/mediatori>>.

Judikatura

Nález Ústavního soudu, sp. zn. I.ÚS 3227/07, ze dne 08. 3. 2011.

Dostupné z: <<http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=1-3227-07>>.

Rozsudek 63/1966, Nejvyšší soud ČSSR ze dne 30. 6. 1966. In ASPI Identifikační číslo JUD433CZ.

Usnesení Ústavního soudu, sp. zn. IV. ÚS 174/02, ze dne 15. 7. 2002.

Dostupné z:

<http://www.lisse.cz/files/arbitraz/predpisy/judikatura/IV._US_174_02.pdf>.

Přílohy

Příloha č.1

Smlouva o provedení mediace²⁰⁸

Před zahájením mediace uzavírá mediátor se stranami smlouvu, jejíž možné znění je možné najít zde:

SMLOUVA O PROVEDENÍ MEDIACE

uzavřená níže uvedeného dne mezi

A. [***]

B. [***]

jako stranami konfliktu (dále jen „strany“)

a

C. [***]

IČ: [***]

ev. č. ČAK [***]

se sídlem / místem podnikání [***]

jako zapsaným mediátorem (dále jen „mediátor“).

Strany a mediátor jsou dále označovány jako „účastníci“.

1. PŘEDMĚT SMLOUVY

1.1. Mezi stranami vznikl konflikt ohledně [***] (dále jen „konflikt“).

1.2. Vzhledem k tomu, že strany mají zájem vyřešit konflikt přátelsky a mimosoudní cestou, dohodly se spolu s mediátorem, že se konflikt pokusí vyřešit nebo narovnat

---

²⁰⁸ Smlouva o provedení mediace. Dostupná z WWW <<http://www.seznammediatoru.cz/text/mediatori>>.

mediací pod vedením mediátora, v souladu s touto smlouvou a za podmínek v ní stanovených (dále jen „mediace“).

1.3. Mediace je zahájena uzavřením této smlouvy.

1.4. Zahájením mediace není dotčeno právo stran domáhat se ochrany svých práv a oprávněných zájmů soudní cestou.

2. MÍSTO A PRŮBĚH MEDIACE

2.1. Mediace bude probíhat do doby uzavření dohody, kterou se konflikt vyřeší nebo narovná (dále jen „mediační dohoda“), případně do doby jednostranného ukončení mediace kterýmkoliv z účastníků.

2.2. Setkávání účastníků za účelem řešení konfliktu mediací se bude konat v sídle mediátora (dále jen „mediační setkání“).

2.3. První mediační setkání se uskuteční dne [***] v [***] hodin. Pokud se účastníci nedohodnou jinak, bude datum a čas každého dalšího mediačního setkání účastníky dojednáno vždy na závěr předchozího mediačního setkání.

2.4. Za strany budou na mediačních setkáních vystupovat a jejich jménem jednat

a) [***] za stranu A

b) [***] za stranu B

2.5. Strany berou na vědomí, že celý průběh mediace bude řízen mediátorem, a souhlasí s tím, že při mediaci budou dbát jeho pokynů a dodržovat pravidla slušného chování a vstřícného jednání.

2.6. Strany berou na vědomí, že mediátor povede mediaci takovým způsobem, který považuje za vhodný, přičemž je povinen zohledňovat návrhy stran, zejména s ohledem na rychlé, účelné a oboustranně přijatelné vyřešení konfliktu.

2.7. Mediace se kromě účastníků mohou zúčastnit i jiné osoby, pokud s tím souhlasí všichni účastníci. O účasti nezávislých odborníků rozhoduje mediátor.

2.8. Jednání na mediačních setkáních se bude vést ústně a nebude o něm sepsován žádný formální písemný záznam. Mediátor je však oprávněn si při jednání pořizovat poznámky o průběhu mediace, stanoviscích jednotlivých stran a informacích, které mu poskytny.

2.9. Mediátor je oprávněn v průběhu mediace vyzvat strany k separátnímu jednání bez účasti druhé strany. Takové jednání je možné, pokud obě strany se separátním jednáním vysloví souhlas.

2.10. V případě, že strany v průběhu mediace dosáhnou shody ohledně narovnání nebo vyřešení konfliktu, mediátor do 7 dní od takového společného rozhodnutí stran sepíše mediační dohodu na základě bodů předem odsouhlasených stranami. Za obsah mediační dohody jsou odpovědné pouze strany.

2.11. Pokud strany nebudou schopny dosáhnout shody ohledně narovnání nebo vyřešení konfliktu do [***] dní ode dne prvního mediačního setkání, je mediátor oprávněn stranám navrhnout ukončení mediace, pokud z dosavadního průběhu bude mít za zřejmé, že konflikt není možné vyřešit.

3. ODMĚNA MEDIÁTORA

3.1. Strany se zavazují, že uhradí mediátorovi odměnu za mediaci ve výši [***] za každou započatou hodinu trvání mediačního setkání. Uvedená výše odměny nezahrnuje případnou daň z přidané hodnoty (dále jen „odměna“).

3.2. Každá strana se zavazuje uhradit 50 % odměny na základě faktury vystavené mediátorem a jí doručené.

3.3. Mediátor je oprávněn před zahájením prvního mediačního setkání požadovat po stranách poskytnutí zálohy na úhradu odměny ve výši [trojnásobku] hodinové sazby.

3.4. Mediátorovi vzniká nárok na odměnu, a právo vystavit fakturu, po ukončení každého mediačního setkání.

3.5. V případě, že se neuskuteční účastníky dojednané mediační setkání, je mediátor oprávněn vyúčtovat straně, které se k jednání bez omluvy nedostavila, storno poplatek ve výši [hodinové sazby]. Za omluvenou neúčast se považuje situace, kdy se strana omluví alespoň 24 hodin před plánovaným mediačním setkáním, nebo pokud jí v účasti zabránila překážka, jež nastala nezávisle na její vůli a jejíž vznik nemohla předvídat, pokud strana tuto překážku nebyla schopna s vynaložením přiměřeného úsilí odvrátit nebo překonat.

4. PRÁVA A POVINNOSTI STRAN

4.1. Mediace je dobrovolná a každá ze stran je oprávněna kdykoliv a bez udání důvodu mediaci ukončit písemným oznámením doručeným ostatním účastníkům.

4.2. Každá strana je povinna zajistit, aby její zástupce byl plně kvalifikovaný a informovaný, aby za ni mohl v celém rozsahu jednat, a měl příslušná oprávnění a pravomoc za stranu uzavřít jejím jménem mediační dohodu.

4.3. Strany souhlasí s tím, že budou jednat v průběhu mediace aktivně a předkládat účastníkům veškeré informace a podklady, které se týkají konfliktu, a podněty, které mohou k vyřešení nebo narovnání konfliktu vést.

4.4. Každá strana je povinna ostatní účastníky neodkladně informovat o všech záležitostech, které se týkají její účasti v mediaci nebo mohou mít vliv na její průběh.

4.5. Po uzavření této dohody nebudou strany jednostranně kontaktovat mediátora, ani

mu sdělovat ohledně konfliktu nebo druhé strany žádné nevyžádané informace. To se netýká informací sdělených mediátorovi při separátním jednání v rámci mediace, o kterém budou obě strany mediátorem předem informovány.

5. PRÁVA A POVINNOSTI MEDIÁTORA

5.1. Strany berou na vědomí, že mediátor vystupuje jako nezávislá osoba, že není zástupcem ani jedné ze stran a že nemá oprávnění konflikt jakkoliv pravomocně rozhodnout.

5.2. Mediátor se zavazuje, že bude mediaci vést a řídit s odbornou péčí a že bude nestranně oběma stranám pomáhat v nalézání možných prostředků k vyřešení nebo narovnání konfliktu.

5.3. Mediátor se zdrží jakéhokoliv právního hodnocení konfliktu, pokud k tomu nebude shodně vyzván stranami. Zároveň mediátor nebude vystupovat jako svědek nebo znalec v jakémkoliv formálním řízení nebo jiném vyjednávání týkajícím se konfliktu.

5.4. Mediátor se zavazuje sepsat mediační dohodu na základě pokynů stran a v souladu se zákonem. Vzhledem k tomu, že mediátor zodpovídá za právní správnost a proveditelnost takové dohody, je oprávněn odmítnout uvést do dohody taková ujednání, která jsou právně neplatná nebo nevynutitelná.

5.5. Mediátor je oprávněn navrhnout stranám ukončení mediace před dosažením dohody stran ohledně vyřešení nebo narovnání konfliktu, pokud k tomu v průběhu mediace vznikne neodstranitelný důvod a mediátor stranám návrh na ukončení mediace včetně odůvodnění předem sdělí. V takovém případě je mediátor oprávněn mediaci ukončit, pokud s tím vysloví písemný souhlas alespoň jedna strana.

5.6. Mediátor je oprávněn kdykoliv mediaci jednostranně ukončit, pokud

- a) některá ze stran konfliktu nesložila sjednanou zálohu;
- b) se zřetelem na jeho poměr k věci, ke stranám konfliktu nebo k jejich zástupcům je tu

důvod pochybovat o jeho nepodjatosti;

c) je podle jeho uvážení narušena nezbytná důvěra mezi ním a některou ze stran;

d) má důvodné podezření, že mediace má sloužit k dosažení nezákonného nebo protiprávního cíle;

e) má důvodné obavy, že některá ze stran i přes jeho předchozí upozornění nejedná v rámci mediace smysluplně nebo efektivně;

f) má důvodné pochyby, že je schopen mediaci s vynaložením veškeré odborné péče řádně řídit a vést;

g) se důvodně domnívá, že mediace i s vynaložením jeho odborné péče probíhá na úkor některé ze stran;

h) mediací může vzniknout jemu, stranám nebo jakékoliv třetí straně nezanedbatelná škoda

i) se strany s mediátorem nesešly déle než 1 rok.

Ukončení mediace sdělí mediátor stranám doručením písemného oznámení, ve kterém uvede konkrétní důvod ukončení podle tohoto odstavce.

5.7. Mediátor prohlašuje, že kromě odměny, na kterou mu vznikne nárok podle této smlouvy, nemá žádný osobní ani finanční prospěch z výsledku nebo způsobu vyřešení konfliktu.

5.8. Práva a povinnosti mediátora, které nejsou uvedeny v této smlouvě, se řídí příslušnými právními předpisy a Etickým kodexem mediátora, jehož kopie je k nahlédnutí v jeho sídle případně na internetových stránkách [www.seznammediatoru.cz] nebo [www.cak.cz].

6. DŮVĚRNOST INFORMACÍ

6.1. Účastníci se dohodli, že veškeré informace sdělené nebo zpřístupněné v průběhu mediace, nebo v přímé souvislosti s ní, se považují za důvěrné (dále jen „informace“).

6.2. Účastníci zavazují, že zajistí důvěrnost informací poskytnutých ostatními účastníky tak, že takové obdržené informace ani jejich část nezveřejní, nepředají nebo

nezpřístupní třetím osobám, ani neumožní třetím osobám získat takové informace jiným způsobem, a že využijí předané informace, či jejich část, pouze a jen za účelem jednání v rámci mediace.

6.3. Závazek zachování důvěrnosti informací trvá po celou dobu existence příslušné informace.

6.4. Povinnost ochrany důvěrnosti informací stanovená v tomto článku se neuplatní, pokud předaná informace byla zveřejněna a k takovému zveřejnění nedošlo v důsledku porušení povinnosti sjednané v této smlouvě, nebo pokud informace byla poskytnuta třetí osobě s předchozím písemným souhlasem toho účastníka, který ji poskytl.

7. ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ

7.1. Tato smlouva se řídí zákony České republiky, zejména zákonem č. 202/2012 Sb., o mediaci v platném znění.

7.2. Změny nebo doplnění této smlouvy vyžadují formu písemného dodatku podepsaného všemi účastníky. To samé platí i pro vzdání se písemné formy.

7.3. V případě, že je nebo se stane některé z ustanovení této smlouvy neplatné, neúčinné nebo nevykonatelné, nebude tím dotčena platnost, účinnost a vykonatelnost ostatních smluvních ujednání. Smluvní strany jsou si povinny poskytnout vzájemnou součinnost pro to, aby neplatné, neúčinné nebo nevykonatelné ustanovení bylo nahrazeno takovým ustanovením platným, účinným a vykonatelným, které v nejvyšší možné míře zachovává ekonomický účel zamýšlený neplatným, neúčinným nebo nevykonatelným ustanovením. To samé platí i pro případ smluvní mezery.

7.4. Tato smlouva nabývá platnosti a účinnosti jejím podpisem posledním z účastníků a uzavírá se na dobu neurčitou.

7.5. Tato smlouva je vyhotovena ve třech stejnopisech, z nichž každý z účastníků obdrží po jednom podepsaném vyhotovení.

7.6. Účastníci si tuto smlouvu přečetli a porozuměli jejímu obsahu, na důkaz čehož níže připojují své vlastnoruční podpisy.

V [***] dne [***]

.....
[strana A]

.....
[strana B]

.....
[zapsaný mediátor]

Abstract

The purpose of this thesis is to present mediation as an Alternative Dispute Resolution (ADR). The selection of this topic is influenced by the currency of this issue. This currency can be seen in the adoption of mediation act, which is first of its kind.

The thesis is composed of five chapters. The first chapter deals with the general concept of ADR and presents different types of ADR.

The second chapter then presents mediation as one of the types of ADR, and focuses on the concept of mediation, its history, the role of mediator and the mediation process in its four sub-sections.

The crux of this thesis is then in the following chapters which addresses how mediation is utilised in the European, Czech and Australian legal environments. The third chapter of this work shows the development of mediation in the EU, which led to the adoption of the Directive on certain aspects of mediation in civil and commercial matters (2008/52/EC). This Directive is an essential guide for the development of mediation in the EU Member States, including the Czech Republic.

On 13th June 2012 Act No. 202/2012 Sb. on mediation and amending certain laws, which establishes the new concept of mediation in the Czech Republic, was introduced. The adoption of this law implements a Directive on mediation, which the Czech Republic did not previously have. The fourth chapter is focused on the Czech legislation in mediation and evaluates its development, current legislation, and presents and summarizes the basic institutions that will arise out of a new mediation act.

In the last chapter of this thesis the author addresses Australian legislation, which is a good example of a different legal system that widely employs mediation practice. Australian legal practice utilizes mediation to a large extent and can be a good model for future development of mediation in the Czech Republic.

The conclusion of this thesis establishes the opinion of the author, that is, that the reform of legislative rules of mediation is well overdue and its development holds great potential within the overall recodification of private law, which will come into force in the Czech Republic on 1st January 2014.

Abstrakt

Tato diplomová práce si klade za cíl představit mediaci, jako mimosoudní způsob řešení sporů. Výběr tématu je ovlivněn aktuálností dané problematiky, ve které se odráží přijetí první právní úpravy mediace formou zákona.

Práce je dělena na pět kapitol. První kapitola se věnuje obecně pojetí mimosoudního řešení sporů a představuje jednotlivé druhy ADR.

Druhá kapitola potom prezentuje mediaci jako jeden z druhů ADR, a věnuje se ve svých čtyřech podkapitolách pojmu mediace, její historii, osobě mediátora a samotnému procesu mediace.

Stěžejní jsou pak následující kapitoly, ve kterých je představena mediace v evropském, českém a australském právním prostředí. Třetí kapitola této práce ukazuje vývoj mediace v rámci EU, který vedl až k přijetí Směrnice o některých aspektech mediace v občanských a obchodních věcech (2008/52/ES). Tato Směrnice je základním vodítkem pro rozvoj mediace v jednotlivých členských státech EU, včetně České republiky.

Skutečně až 13. června 2012 byl vyhlášen zákon č. 202/2012 Sb., o mediaci a změně některých zákonů, který je novinkou v pojetí mediace v Čechách. Přijetím tohoto zákona je současně provedena Směrnice o mediaci, se kterou byla Česká republika v prodlení. Čtvrtá kapitola práce je tedy zaměřena na českou právní úpravu mediace a hodnotí jak její vývoj, stále ještě současnou právní úpravu, tak prezentuje a shrnuje základní instituty nového zákona o mediaci.

V poslední kapitole této diplomové práce si autorka pro srovnání vybrala zahraniční australskou právní úpravu, jež je vhodným příkladem z odlišného právního systému. Austrálie, jak z práce vyplývá, využívá mediace ve značné míře a může tak být dobrou předlohou pro budoucí vývoj mediace v České republice.

Závěr této diplomové práce tvoří názor autorky, že právní úprava mediace přichází ve vhodný okamžik a její vývoj tak v sobě skrývá velký potenciál při celkové rekodifikaci soukromého práva, jehož účinnost je v České republice stanovena k 1. lednu roku 2014.

Klíčová slova / Keywords

Mediace, ADR, Austrálie /

Mediation, ADR, Australia

Název / Title

Mediace jako mimosoudní způsob řešení sporů /

Mediation as a type of alternative dispute resolution.